

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Michał Jędrzejczyk

KRR.410.1.1.2024

Pan
Czesław Siekierski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi,
35 – Rynki rolne oraz 62 – Rybołówstwo

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej: MRiRW), ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Czesław Siekierski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, od 13 grudnia 2023 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki pełnili Henryk Kowalczyk Wiceprezes Rady Ministrów Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 26 października 2021 r. do 6 kwietnia 2023 r., Robert Telus Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 6 kwietnia 2023 r. do 27 listopada 2023 r., Anna Gembicka Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi od 27 listopada 2023 r. do 13 grudnia 2023 r. (akta kontroli str. 9-32)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Jolanta Krzyżanowska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KRR/1/2024 z 8 stycznia 2024 r.2. Dariusz Marszałek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/3/2024 z 8 stycznia 2024 r.3. Izabela Piotrowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/2/2024 z 8 stycznia 2024 r.4. Artur Wachowiak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/4/2024 z 8 stycznia 2024 r. (akta kontroli str. 1-8)
Cel kontroli	

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2023 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowych: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo w związku z wykonywaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa w części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo oraz budżetu środków europejskich w części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi i 62 – Rybołówstwo, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych,
- prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań dla dysponenta części 33 – Rozwój wsi oraz dla dysponenta III stopnia w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju wsi (dalej: dysponent III stopnia w MRiRW) w części 62 – Rybołówstwo,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań w częściach 32 – Rolnictwo oraz 35 – Rynki rolne oraz w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych dla

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

dysponenta części 33 – Rozwój wsi oraz dla dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo,

- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa, w tym w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych² (dalej: ufp), w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi i 62 – Rybołówstwo.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznych sprawozdaniach Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku 2022 w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo.

Zakres kontroli

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich,
- prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- prawidłowości dokonanego blokowania planowanych wydatków,
- wykorzystania środków otrzymanych z rezerw celowych
- analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW,
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- analizy stanu zobowiązań,
- dokonania przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych prowadzonych dla dysponenta części 33 – Rozwój wsi oraz dla dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo,
- szczegółowej kontroli wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta części procedur kontroli zarządczej dotyczących prawidłowości sporządzania sprawozdań w zakresie części 32 – Rolnictwo, 35 – Rynki rolne oraz 62 – Rybołówstwo oraz prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych w zakresie części 33 – Rozwój wsi,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki w ramach części: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo, a także planów finansowych jednostek nadzorowanych.

Celem kontroli było również określenie stanu przygotowania do absorpcji środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV „Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej kontrolowanej działalności”.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w częściach: 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo oraz w formie opisowej w części 32 – Rolnictwo.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W zakresie realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez dysponenta części I dysponenta III stopnia w MRiRW w częściach: 33 – Rozwój

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo nie stwierdzono nieprawidłowości. Nie stwierdzono również nieprawidłowości w zakresie wydatków budżetu środków europejskich w części 32 – Rolnictwo.

W częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo zgodnie z przepisami dokonano blokowania planowanych wydatków, prawidłowo dokonywano zmian planu wydatków, a także celowo wykorzystano środki z rezerw celowych.

Na obniżenie oceny w części 32 – Rolnictwo miały wpływ stwierdzone nieprawidłowości w zakresie wydatków, w tym na działalność informacyjno-promocyjną, polegające na nierzetelnym planowaniu i braku koordynacji działań informacyjno-promocyjnych, braku określenia mierzalnych celów prowadzonych zadań oraz braku analizy faktycznych potrzeb i celowości wydatków na działania informacyjno-promocyjne, co skutkowało poniesieniem niecelowych i niegospodarnych wydatków w kwocie 2064,2 tys. zł, a nierzetelność działań skutkowała wydatkami w kwocie 1578,7 tys. zł.

Kontrolowana jednostka prawidłowo sporządziła roczne sprawozdania budżetowe za 2023 r. i sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2023 r. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych sporządzonych w MRiRW były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Ewidencja księgowa dysponenta części 33 – Rozwój wsi oraz dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo prowadzona była prawidłowo. Stwierdzone nieprawidłowości w obszarze prowadzenia ksiąg dotyczyły zapisów polityki rachunkowości dysponenta III stopnia MRiRW i polegały na nieokreśleniu w tym dokumencie wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych, braku odwołania do stosowanej instrukcji w zakresie wyceny rozchodu materiałów i towarów oraz przesłanek do ustalenia trwałej utraty wartości zapasów, a także niezamieszczeniu informacji o stosowanych uproszczeniach w prowadzeniu ewidencji księgowej. Nieprawidłowości te nie miały wpływu ocenę prowadzenia ksiąg rachunkowych dysponenta III stopnia w MRiRW. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo oraz prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań w części 33 – Rozwój wsi oraz dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo.

Działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie przygotowania do absorpcji środków z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz realizacji inwestycji i reform finansowanych z tego instrumentu nie wpływają na ocenę wykonania budżetu państwa w 2023 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo.

Minister RiRW podejmował działania w zakresie realizacji czterech reform: A1.4 Reforma na rzecz poprawienia warunków konkurencyjności i ochrony producentów/konsumentów w sektorze rolnym, A2.4 Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki oraz przemysłem, B3.1 Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich, B3.3 Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także czterech inwestycji: A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu, A2.4.1. Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego, B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich, B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich – jednak nie były one w pełni skuteczne.

Do końca 2023 r. nie zostały uruchomione nabory dla inwestycji B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich oraz B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich – co stwarza ryzyko niezrealizowania wskaźników kamieni milowych w terminie, tj. do końca 2025 r. i niewykorzystania przyznanych środków w ramach ww. programu. W porozumieniu podpisanym pomiędzy Ministrem RiRW z Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej 4 sierpnia 2022 r. w sprawie realizacji reform i inwestycji nie uwzględniono ww. inwestycji B3.3.1, a procedurę aneksu do porozumienia rozpoczęto w listopadzie 2023 r. i do dnia zakończenia kontroli nadal była ona kontynuowana.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r., kontrola dochodów budżetowych w częściach: 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne oraz 62 – Rybołówstwo została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych za 2023 r. z wynikami wykazanymi w sprawozdaniu za 2022 r.

Dochody w części 32 – Rolnictwo

W tej części budżetowej źródłem dochodów w 2023 r. były głównie opłaty za czynności kontrolne wykonywane przez graniczne inspektoraty weterynarii, opłaty pobierane przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą z tytułu badań laboratoryjnych, opłaty rejestrowe i za udostępnianie wyników badań pobierane przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (dalej: COBORU), opłaty pobierane przez Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt za prowadzenie oceny wartości użytkowej i hodowlanej oraz przez laboratorium referencyjne badające mleko, opłaty pobierane przez Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa (dalej: GIORIN) za badania laboratoryjne, opłaty za zezwolenia i rejestrację środków ochrony roślin oraz wpływy z tytułu najmu powierzchni biurowej pobierane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, sprzedaży wyrobów oraz najmu i dzierżawy składników majątkowych przez szkoły rolnicze.

Dochody w tej części zrealizowano w kwocie 60 386,6 tys. zł i były wyższe o 16 938,6 tys. zł, tj. o 39% od planu wynikającego z ustawy budżetowej na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r.⁵, zmienionej ustawą z 7 lipca 2023 r. (dalej: ustawa budżetowa na rok 2023) ustalonego w kwocie 43 448 tys. zł oraz niższe o 3871,8 tys. zł, tj. o 6% od wykonanych dochodów w 2022 r. w kwocie 64 258,4 tys. zł. Wyższe wykonanie dochodów w 2023 r. w stosunku do dochodów ujętych w ustawie budżetowej na rok 2023 było związane głównie z wyższymi od prognozowanych dochodami uzyskanymi przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą (plan ustalono na kwotę 8270 tys. zł – dochody wykonano w wysokości 14 194,5 tys. zł, tj. 171,6% planu) oraz dochodami uzyskanymi przez COBORU plan ustalono na kwotę 3600 tys. zł – dochody wykonano w wysokości 6283,3 tys. zł, tj. 174,5% planu.

Wykonanie wyższych dochodów od planu w 2023 r. w rozdziale 01035 – Graniczne inspektoraty weterynarii spowodowane było wyższymi niż planowano wpływami z opłat pobieranych przez graniczne inspektoraty weterynarii w Korczowej i Koroszczyńce za przeprowadzone graniczne kontrole weterynaryjne na przejściach

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.

granicznych z Ukrainą. W związku z trwającą wojną uruchomiona została całodobowa obsługa przejść granicznych, co spowodowało wzrost ilości przesyłek podlegających kontrolom urzędowym i tym samym wyższy poziom od planowanego uzyskanych dochodów z tytułu wniesionych opłat. Wyższe wykonanie dochodów przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą wynikało z większego zapotrzebowania na badania agrochemiczne w związku z dodatkowymi zadaniami wykonywanymi przez Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze wynikającymi z programu regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie. Wyższe wykonanie planu dochodów COBORU wynikało z wzrostu wpłat z tytułu utrzymania odmian roślin oraz wzrostu opłat z tytułu udostępnienia raportu końcowego z badań odrębności, wyrównania i trwałości roślin. Niższe wykonanie dochodów w tej części w porównaniu do 2022 r. spowodowane było mniejszymi wpływami opłat z tytułu urzędowych kontroli na polskim odcinku granicy zewnętrznej UE w wyniku nowelizacji przepisów w sprawie stawek opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną, która nie uwzględniła stawki opłaty za kontrolę przesyłki pasz.

Na koniec 2023 r., zgodnie z rocznym sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 32 – Rolnictwo wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 7845,8 tys. zł i były wyższe o 3548,1 tys. zł, tj. o 82,6% od kwoty należności wykazanej na koniec 2022 r. (4297,7 tys. zł). Wzrost należności powstał głównie z tytułu niewykorzystanej dotacji przekazanej zakładowi ubezpieczeń w 2023 roku na podstawie decyzji Nr 2/2023 z 17 października 2023 r. na pokrycie części odszkodowań wypłaconych producentom rolnym z tytułu szkód spowodowanych przez suszę w 2023 r. wykazanej w części 32 rozdział 01026 „Dopłaty do ubezpieczeń i upraw rolnych i zwierząt gospodarskich” w kwocie 2273,8 tys. zł.

Zaległości według stanu na 31 grudnia 2023 r. w kwocie 4378,1 tys. zł były wyższe o 342 tys. zł, tj. o 8,5% od zaległości odnotowanych na koniec 2022 r. (4036,1 tys. zł).

Zaległości na koniec 2023 r. wynikały głównie: ze sporu o zwrot wierzytelności pomiędzy Okręgową Stacją Chemiczno-Rolniczą w Poznaniu a firmą budowlaną, z tytułu usług badań laboratoryjnych świadczonych przez laboratoria Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz z tytułu dochodzonych kar i odszkodowań wynikających z umów.

Dochody w części 33 – Rozwój wsi

W tej części budżetowej głównym źródłem dochodów w 2023 r. były wpłaty związane z rozliczeniem nadwyżki środków finansowych Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dalej: KOWR) oraz nadwyżki środków finansowych Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (dalej: ZWRSP) oraz wpływy z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej: ARiMR) z tytułu zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem przez beneficjentów.

Dochody w tej części zostały zrealizowane w wysokości 453 275,3 tys. zł i były wyższe o 23 255,3 tys. zł, tj. o 5,4% od planu wynikającego z ustawy budżetowej na rok 2023 ustalonego w kwocie 430 020 tys. zł oraz wyższe o 194 583,6 tys. zł, tj. o 75,2% od wykonanych dochodów w 2022 r. w kwocie 258 691,7 tys. zł.

Wyższe wykonanie dochodów w 2023 r. do dochodów zrealizowanych w 2022 r. było związane głównie z uzyskaniem rozliczenia nadwyżki środków finansowych KOWR oraz nadwyżki ZWRSP za 2022 r. Na wyższe wykonanie dochodów w stosunku do planu miało wpływ uzyskanie nieplanowanych dochodów wynikających ze zwrotów środków odzyskanych przez ARiMR od beneficjentów z tytułu nienależnie otrzymanej pomocy w ramach: Wspólnej Polityki Rolnej I i II filar w latach 2004–2023 i Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” oraz pomocy krajowej.

W tej części budżetowej wystąpiły należności pozostałe do zapłaty i zaległości w kwocie 230,7 tys. zł i w porównaniu do 2022 r. (1,6 tys. zł) były większe o 229,1 tys. zł. Należności pozostałe do zapłaty powstały na skutek rozliczenia dotacji udzielonej Wielkopolskiemu Ośrodkowi Doradztwa Rolniczego.

Dochody w części 35 – Rynki rolne

Głównym źródłem dochodów w tej części budżetowej w 2023 r. były opłaty za egzaminy oraz czynności kontrolne pobierane przez Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (dalej GIJHARS).

Dochody w tej części zrealizowano w kwocie 647,2 tys. zł i były wyższe o 149,2 tys. zł, tj. o 30% od planu wynikającego z ustawy budżetowej na rok 2023 ustalonego w wysokości 498 tys. zł i były wyższe o 78,4 tys. zł, tj. o 13,8% od zrealizowanych w 2022 r. (568,8 tys. zł).

Wyższe wykonanie dochodów w 2023 r. w stosunku do planowanych dochodów ujętych w ustawie budżetowej na 2023 r. oraz do dochodów zrealizowanych w 2022 r. było związane głównie z uzyskaniem nieplanowanych dochodów przez GIJHARS z tytułu opłat egzaminacyjnych (w wyniku większej liczby osób przystępujących do egzaminów oraz podniesieniem opłat ze egzaminy w zakresie uprawnień ekologicznych), opłat wnoszonych m.in. z tytułu przeprowadzonych badań laboratoryjnych oraz przeprowadzone badania artykułów rolno-spożywczych oraz opłat związanych z zatwierdzeniem metody automatycznej klasyfikacji tusz wołowych.

Na koniec 2023 r. wystąpiły należności pozostałe do zapłaty równe zaległościom w kwocie 114,8 tys. zł i były one niższe odpowiednio o 5,6 tys. zł oraz 5,3 tys. zł od wykazanych na koniec 2022 r. należności w kwocie 120,4 tys. zł oraz zaległości w kwocie 120,1 tys. zł.

Dochody w części 62 – Rybołówstwo

W tej części źródłem dochodów były dochody uzyskane przez Główny Inspektorat Rybołówstwa Morskiego (dalej: GIRM) w Słupsku z tytułu różnych opłat, w tym za wydane dzienniki połowowe i dokumenty sprzedaży, a także dochody z tytułu kar pieniężnych nałożonych za nieprzestrzeganie przepisów Wspólnej Polityki Rybołówstwa oraz wpłat z tytułu należnych odsetek od powyższych kar. W tej części uzyskano również nieplanowane wpływy z ARiMR z tytułu zwrotów niewykorzystanych przez beneficjentów dotacji i płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem dotyczących Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014–2020 (dalej: PO RYBY 2014–2020).

Dochody w tej części zrealizowano w kwocie 9454 tys. zł i były wyższe o 7762 tys. zł, tj. o 458,7% od planu wynikającego z ustawy budżetowej na rok 2023 ustalonego w wysokości 1692 tys. zł i były niższe o 15 333,8 tys. zł, tj. o 61,9% od zrealizowanych w 2022 r. (24 787,8 tys. zł).

Wyższe wykonanie dochodów w 2023 r. w stosunku do planowanych dochodów ujętych w ustawie budżetowej na 2023 r. wynikało głównie z osiągnięcia wyższych dochodów przez GIRM z tytułu decyzji nakładających kary pieniężne oraz od odsetek od tych kar za naruszenie przepisów dotyczących wykonywania rybołówstwa morskiego od osób fizycznych, wpłat kosztów upomnień z tytułu nałożonych decyzji karnych, opłat za połowy rekreacyjne, opłat za wydane dzienniki połowowe i dokumenty sprzedaży, wpływów ze sprzedaży składników majątku przez GIRM. W porównaniu do 2022 r. główną przyczyną niższego wykonania dochodów 2023 r. było wystawienie w 2022 r. decyzji administracyjnej na kwotę 19 621,6 tys. zł.

Na koniec 2023 r. w części 62 – Rybołówstwo wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 1811,8 tys. zł i były niższe o 1453,7 tys. zł, tj. o 44,5% od kwoty należności wykazanej na koniec 2022 r. (3265,4 tys. zł).

Zaległości według stanu na 31 grudnia 2023 r. w kwocie 1520,2 tys. zł były niższe o 1723,9 tys. zł, tj. o 53,1% od zaległości na koniec 2022 r. (3244,1 tys. zł).

Zaległości na koniec 2023 r. wynikały głównie z kar pieniężnych wymierzonych przez GIRM oraz odsetek od tych kar za naruszenie przepisów dotyczących wykonywania rybołówstwa morskiego od osób fizycznych oraz od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz wpłaty dotyczące kosztów upomnień.

(akta kontroli str. 691-722, 789-795, 857-859, 874-882, 1086-1099, 1633-1635, 2797-2810, 2835-2837)

OBSZAR

2. Wydatki

Opis stanu faktycznego

2.1 Wydatki budżetu państwa

W ustawie budżetowej na rok 2023 w kontrolowanych częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaplanowano następujące wydatki: w części 32 – Rolnictwo w kwocie 2 426 266 tys. zł, w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 4 888 079 tys. zł, w części 35 – Rynki rolne w kwocie 62 426 tys. zł oraz w części 62 – Rybołówstwo w kwocie 193 047 tys. zł.

W 2023 r. planowane wydatki ujęte w ustawie budżetowej na rok 2023 zostały zwiększone o: kwotę 79 038,9 tys. zł w części 32 – Rolnictwo, kwotę 5 149 863,8 tys. zł w części 33 – Rozwój wsi, kwotę 1297,7 tys. zł w części 35 – Rynki rolne oraz kwotę 34 523,1 tys. zł w części 62 – Rybołówstwo – środków pochodzących z rezerw celowych. Powyższe środki budżetowe zostały, na podstawie art. 154 ust. 1 upf, przeniesione z rezerw celowych na podstawie decyzji Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa na 2023 r. Ponadto planowane wydatki zostały zmniejszone decyzjami Prezesa Rady Ministrów z 7 kwietnia 2023 r. w części 32 – Rolnictwo o 89 tys. zł oraz w części 35 – Rynki rolne o 335 tys. zł.

Plan wydatków po zmianach został ustalony w części 32 – Rolnictwo w kwocie 2 505 215,9 tys. zł, w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 10 037 942,8 tys. zł, w części 35 – Rynki rolne 63 388,7 tys. zł oraz w części 62 – Rybołówstwo w kwocie 227 570,1 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą MRiRW nie wnioskowało oraz nie otrzymało środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa.

W częściach budżetowych, których dysponentem był Minister RiRW nie były przekazywane wpłaty na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 oraz Fundusz Pomocy. Ponadto Minister RiRW nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów wiążących poleceń wpłat na ww. fundusze.

(akta kontroli str. 692-739, 751-772, 789-815, 861-889, 998-1003, 1059, 1071, 1077-1134)

Ze środków budżetowych otrzymanych z rezerw celowych wydatkowano w części 32 – Rolnictwo – 70 104,7 tys. zł, tj. 88,7 % otrzymanych środków budżetowych, w części 33 – Rozwój wsi – 4 438 257,8 tys. zł, tj. 86,2%, w części 35 – Rynki rolne – 1 157,5 tys. zł, tj. 89,2% oraz w części 62 – Rybołówstwo – 34 019,1 tys. zł, tj. 98,5%.

Szczegółowym badaniem u dysponenta części objęto 14 decyzji w sprawie zmian w budżecie państwa na rok 2023 przyznających środki budżetowe z rezerw celowych, i tak w:

– części 32 – Rolnictwo – pięć decyzji na łączną kwotę 13 338,3 tys. zł, tj. 16,9%, łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części, z tego:

- 1) środki budżetowe przyznane w kwocie 11 739 tys. zł z tego: 9349 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów z 27 marca 2023 r. oraz 2390 tys. zł na podstawie korekty ww. decyzji z 28 lipca 2023 r. z przeznaczeniem na wydatki bieżące oraz na wydatki majątkowe w celu zwiększenia dotacji celowej dla instytutów badawczych na realizację zadań zleconych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Z rezerwy tej wydatkowano odpowiednio 8720,8 tys. zł, tj. 93,3% oraz 2366,2 tys. zł tj. 99% przyznanej kwoty. Główną przyczyną

niewykorzystania w pełni przyznanych środków na wydatki bieżące były niższe niż planowano wydatki na zakupy materiałów i wyposażenia, usług obcych oraz uzyskane oszczędności z tytułu szkoleń on-line.

- 2) środki budżetowe przyznane w kwocie 258 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów z 21 kwietnia 2023 r. przeznaczone dla granicznych inspektoratów weterynarii (dalej: GrIW) na sfinansowanie zadań dotyczących m.in. zwalczania chorób zakaźnych, zgodnie z wnioskiem Ministra RiRW w tej sprawie. Z rezerwy tej wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem 101,7 tys. zł, tj. 39,4% przyznanej kwoty. Pozostała kwota została zwrócona w terminie na rachunek Ministra Finansów. Niepełne wykorzystanie środków z rezerwy celowej przyznanych dla granicznych inspektoratów weterynarii, wynikało z mniejszej liczby badań wykonywanych na próbkach w kierunku oznaczenia zawartości mikotoksyn oraz z korzystniejszej finansowo oferty badań od pierwotnie szacowanych, w tym częściowo badania były wykonywane bezpłatnie w państwowych laboratoriach Zakładów Higieny Weterynaryjnej. W związku z embargiem na towary przywożone z Ukrainy oraz ze względu na protest polskich przewoźników dostępna była do badań mniejsza liczba próbek materiału paszowego.
 - 3) środki budżetowe przyznane w kwocie 155 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów z 30 czerwca 2023 r. przeznaczone na zakup samochodu osobowego mającego służyć realizacji zadań nałożonych na inspekcję weterynaryjną m.in. w ramach monitoringu zagrożeń w produktach pochodzenia zwierzęcego, transportu pobieranych prób z odpraw granicznych oraz podróży służbowych pracowników GrIW. Środki zostały wykorzystane w 100%.
 - 4) środki budżetowe w kwocie 555,3 tys. zł przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z 18 lipca 2023 r. i pochodzące z rezerwy celowej, przeznaczone były dla Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej na uregulowanie zobowiązań wymagalnych Skarbu Państwa wynikających z wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu. Środki zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem w 100%.
 - 5) środki budżetowe przyznane w łącznej kwocie 631 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów z 29 sierpnia 2023 r. przeznaczone na wypłatę jednorazowej specjalnej premii lub dodatku pracownikom COBORU oraz Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi w 2023 r. Z rezerwy tej wydatkowano 100% przyznanej kwoty.
- części 33 – Rozwój wsi pięć decyzji na łączną kwotę 1 165 000 tys. zł, tj. 22,6% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części, z tego:
- 1) środki budżetowe w kwocie 650 000 tys. zł na podstawie decyzji z 17 sierpnia 2023 r. przeznaczone dla ARiMR, z tego: 350 000 tys. zł na program 2023 Locha+; 100 000 tys. zł na dopłaty do oprocentowania bankowych kredytów płynnościowych udzielonych producentowi rolnemu, o których mowa w §13zv rozporządzenia Rady Ministrów z 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁶; 100 000 tys. zł na pomoc dla producenta rolnego, który zakupił materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany gatunków roślin uprawnych oraz 100 000 tys. zł na dopłaty do oprocentowania kredytów skupowych.

Z rezerwy tej wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem 455 780,5 tys. zł, tj. 70,1% przyznanej kwoty. Główna przyczyna niewydatkowania w pełni przyznanych środków wynikała z korekt oraz weryfikacji wniosków złożonych przez beneficjentów pomocy, a także niespełnienia przez beneficjentów warunków dla udzielenia kredytów.

⁶ Dz. U. poz.187 ze zm., dalej rozporządzenie z 27 stycznia 2015 r.

- 2) środki budżetowe uruchomione na podstawie decyzji Ministra Finansów z 21 września 2023 r. w kwocie 210 000 tys. zł z przeznaczeniem dla Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, z tego: 150 000 tys. zł na program 2023 Locha+; 60 000 tys. zł na pomoc dla producenta rolnego, który zakupił materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany gatunków roślin uprawnych na podstawie § 13zza ww. rozporządzenia Rady Ministrów.

Z rezerwy tej wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem 91 331,5 tys. zł, tj. 43,5% przyznanej kwoty. Główną przyczyną niewydatkowania przyznanych środków było, jak wyjaśnił Minister RiRW: w przypadku programu Locha+ ze 150 mln zł wykorzystano 91,3 mln zł, tj. 60,9%. Zapotrzebowanie na dotację określono na podstawie analiz przygotowanych w ramach prac nad projektem programu pomocowego. Ostateczna realizacja określona została na niższym poziomie, ponieważ liczba wniosków o pomoc okazała się niższa niż przewidywano. Ponadto w procesie wydawania decyzji przyznających pomoc składano korekty wniosków oraz pomniejszono kwoty należnej pomocy ze względu na brak spełnienia wszystkich koniecznych warunków przez producentów trzody chlewnej. Ponadto Minister RiRW wyjaśnił „60 mln zł na pomoc dla producenta rolnego, który zakupił materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany gatunków roślin uprawnych zgodnie z §13zza ww. rozporządzenia - nie wykorzystano przedmiotowych środków, cała kwota została zablokowana. Na realizację programu pomocy finansowej do materiału siewnego oszacowano kwotę 210 mln zł, jako iloczyn stawki pomocy i średniej powierzchni upraw, do których dopłaty były realizowane w latach ubiegłych w ramach mechanizmu „Dopłaty do materiału siewnego”. Jednocześnie warunkiem udzielenia tej pomocy było nie ubieganie się o dopłatę, o której mowa w art. 40d ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych. Część producentów rolnych złożyła jednak wnioski o dopłaty w ramach ww. pomocy, tj. dopłaty do materiału siewnego, co wykluczyło ich z pomocy określonej w § 13zza ww. rozporządzenia Rady Ministrów i w konsekwencji wpłynęło na niższe niż planowano zapotrzebowanie na środki”.

- 3) środki budżetowe przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z 11 października 2023 r. w kwocie 50 000 tys. zł przeznaczone dla ARiMR na dopłaty do oprocentowania kredytów skupowych.

Z rezerwy tej nie wydatkowano środków. Na okoliczność tę Minister RiRW wyjaśnił: „Ostatecznie poziom dopłat znany jest dopiero w momencie zawarcia umów kredytowych. Okazało się, że nie każdy kredytobiorca, który złożył wniosek miał zdolność kredytową, lub spełniał warunki do uzyskania kredytu. Ponadto duża ilość wniosków o udzielenie kredytu spowodowała w bankach wydłużenie procesu zawierania umów. W wyniku tego banki zawierały umowy później niż planowały przy rezerwacji wysokości dopłat, jednocześnie część kredytów nie została udzielona w 2023 r. co skutkowało niższym zapotrzebowaniem na dopłaty do oprocentowania kredytów i ww. środki nie zostały wykorzystane”.

- 4) środki budżetowe przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z 13 października 2023 r. w kwocie 200 000 tys. zł przeznaczone dla ARiMR na pomoc dla sadowników, którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących drzewach owocowych oraz producentów rolnych, którzy ponieśli straty w 2023 r. w owocujących uprawach krzewów owocowych i truskawek spowodowane wystąpieniem przymrozków wiosennych, huraganu lub gradu.

Z rezerwy tej wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem 37 891,5 tys. zł, tj. 19% przyznanej kwoty. Główną przyczyną niskiego wykorzystania środków rezerwy był fakt, że w 2023 r. realizowanych było kilkanaście programów

pomocowych i nabór wniosków następował jeden po drugim. Decyzje przyznające pomoc wydawane były na bieżąco, a środki z rezerw celowych przekazywane były w transzach w oparciu o zapotrzebowanie. Weryfikacja złożonych wniosków o pomoc, poza formułą pomocy de minimis w rolnictwie wykazała, że nie wszystkie wnioski kwalifikują się do przyznania pomocy lub wysokość pomocy musi zostać pomniejszona o 50%, z powodu braku ubezpieczenia co najmniej 50% upraw w gospodarstwie z wyłączeniem łąk i pastwisk. Ponadto w związku z wyczerpaniem limitu pomocy de minimis realizacja pomocy w tej formule musiała zostać przeniesiona na 2024 r.

- 5) środki finansowe przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z 14 października 2023 r. w kwocie 55 000 tys. zł przeznaczone dla ARiMR na pomoc dla producentów malin.

Z rezerwy tej wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem 35 600,1 tys. zł, tj. 64,7% przyznanej kwoty. Główną przyczyną niewydatkowania w pełni przyznanych środków był brak spełniania wymogów formalnych przez beneficjentów pomocy.

- części 35 – Rynki rolne na kwotę 995 tys. zł, tj. 76,7% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części, przyznanych na podstawie decyzji Ministra Finansów z 6 października 2023 r. z przeznaczeniem dla GIJHARS, z tego: 519 tys. zł na opłaty za dostawę energii, 300 tys. zł na materiały i wyposażenie oraz 176 tys. zł na opłaty za czynsze. Z rezerwy tej wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem 861,4 tys. zł, tj. 86,6% przyznanej kwoty. Główną przyczyną niepełnego wydatkowania środków było niższe niż przewidywano zużycie energii i ciepła.
- części 62 – Rybołówstwo trzy decyzje na łączną kwotę 31 694,6 tys. zł, tj. 91,8% łącznej kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części, z tego:
 - 1) środki budżetowe przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z 7 marca 2023 r. w kwocie 203,7 tys. zł przeznaczone na sfinansowanie w 2023 r. wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla drugiego Zastępcy Głównego Inspektora Rybołówstwa Morskiego. Z rezerwy tej wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem 100% przyznanej kwoty.
 - 2) środki finansowe przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z 6 kwietnia 2023 r. w kwocie 3698,1 tys. zł przeznaczone na realizację projektu pn.: „Zakup dwóch statków patrolowych do celów kontroli rybołówstwa morskiego” w ramach PO RYBY 2014–2020 dla GIRM. Z rezerwy tej wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem 100% przyznanej kwoty.
 - 3) środki finansowe przyznane na podstawie decyzji Ministra Finansów z 20 listopada 2023 r. w kwocie 27 792,8 tys. zł przeznaczone na dokonywanie w części współfinansowania krajowego wypłat dla beneficjentów w ramach PO RYBY dla ARiMR. Z rezerwy tej wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem 27 519,1 tys. zł, tj. 99% przyznanej kwoty.

Doboru próby rezerw celowych dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższe kwoty, a także uwzględniając założenia wynikające z kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Powyższe zwiększenia planowanych wydatków z rezerw celowych w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne oraz 62 – Rybołówstwo wynikały z potrzeb jednostek. Po prawidłowym dokonaniu zmian w planie wydatków, wynikających z decyzji Ministra Finansów, dysponent części wykorzystał środki rezerw celowych zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 723 -739, 816-848, 900-902, 906-937, 972-975, 980-997, 1642-1658)

W ramach planu wydatków po zmianach dysponenta III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem objęto próbę sześciu decyzji Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa w 2023 r. przyznających środki z rezerw celowych w:

części 32 – Rolnictwo

- poz. 20 rezerw celowych, decyzja Ministra Finansów z 20 lipca 2023 r. na sfinansowanie w 2023 r. dodatków służby cywilnej oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego dla urzędników służby cywilnej, w wysokości 29,7 tys. zł – środki zostały wykorzystane w 95,3%;
- poz. 8 rezerw celowych, decyzja Ministra Finansów z 10 października 2023 r. na sfinansowanie dodatków zadaniowych dla pracowników zaangażowanych w realizację zadań kwalifikowanych w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 w wysokości 244,4 tys. zł – środki zostały wykorzystane w 100%;
- poz. 73 rezerw celowych, decyzja Ministra Finansów z 15 września 2023 r. na sfinansowanie skutków zmiany od 1 lipca 2023 r. podstawy naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości 97,4 tys. zł – środki wykorzystane w 100%; badana próba środków otrzymanych z rezerw celowych stanowiła 35,5% łącznej kwoty zwiększeń z rezerw celowych w tej części dla dysponenta III stopnia w MRiRW (1046,3 tys. zł);

części 33 – Rozwój wsi

- poz. 20 rezerw celowych, decyzja Ministra Finansów z 20 lipca 2023 r. na sfinansowanie w 2023 r. dodatków służby cywilnej oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego (wraz z pochodnymi) dla trzech urzędników służby cywilnej mianowanych z dniem 1 grudnia 2023 r, zatrudnionych w MRiRW, w wysokości 44,6 tys. zł – środki zostały wykorzystane w 90%, a badana próba stanowiła 97,4% łącznej kwoty zwiększeń z rezerw celowych w tej części dla dysponenta III stopnia w MRiRW (45,8 tys. zł);

części 62 – Rybołówstwo

- poz. 8 rezerw celowych, decyzja Ministra Finansów, z 4 sierpnia 2023 r. w wysokości 23 tys. zł oraz decyzja Ministra Finansów z 29 września 2023 r. w wysokości 31,7 tys. zł – środki zostały wykorzystane w 100% na sfinansowanie – realizowanego w ramach PO RYBY 2014–2020 dla MRiRW – zakupu wsparcia technicznego Systemu Powiadomień SMS w Centrum Monitorowania Rybołówstwa w Gdyni, baz danych, macierzy dyskowych i środowiska wirtualnego Vmware, oprogramowania Systemu elektronicznej rejestracji i elektronicznego raportowania działalności połowowej, Systemu Monitorowania Statków, oprogramowania elektronicznego dziennika połowowego, zakupu urządzenia FortiGate-100F Hardware, licencji Windows, zasilacza awaryjnego, a badana próba stanowiła 15,2% łącznej kwoty zwiększeń z rezerw celowych w tej części dla dysponenta III stopnia w MRiRW (360 tys. zł).

W części 35 – Rynki rolne, w 2023 r. nie zgłoszono wniosków o środki z rezerw celowych dla dysponenta III stopnia w MRiRW.

Doboru próby dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższe kwoty przyznanych środków z rezerw celowych, a także uwzględniając założenia wynikające z kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Po prawidłowym wprowadzeniu zmian w planie finansowym wydatków, powyższe środki zostały wydatkowane przez dysponenta III stopnia w MRiRW zgodnie z przeznaczeniem, a niewykorzystane kwoty zostały terminowo zwrócone do Ministerstwa Finansów.

(akta kontroli str. 1172-1194, 2600-2605)

W związku z nadmiarem środków posiadanych przez jednostki realizujące wydatki budżetowe (m.in. na skutek niezrealizowania części zadań w 2023 r. i uzyskania oszczędności), Minister RiRW, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz art. 177 ust.

3 pkt 2 upf wydał w 2023 r. wydał łącznie 42 decyzje o blokowaniu planowanych wydatków w kontrolowanych częściach, tj.: w części 32 – Rolnictwo – 22 decyzje na kwotę 324 429,5 tys. zł, (w tym 21 decyzji w grudniu na kwotę 319 461,3 tys. zł); w części 33 – Rozwój wsi – 15 decyzji na kwotę 1 131 086,3 tys. zł (w tym 14 decyzji w grudniu na kwotę 1 130 715,3 tys. zł); w części 35 – Rynki rolne – dwie decyzje wydane w grudniu na kwotę 581,8 tys. zł. oraz w części 62 – Rybołówstwo – trzy decyzje wydane w grudniu na kwotę 5684 ,8 tys. zł.

Prawidłowość blokowania planowanych wydatków skontrolowano, uwzględniając decyzje wybrane w sposób celowy z uwagi założenia kontroli oraz na najwyższą kwotę środków, tj. w:

- 1) części 32 – Rolnictwo – trzy decyzje Ministra RiRW o blokowaniu planowanych wydatków, z tego jedna z 28 grudnia 2023 r. oraz dwie z 29 grudnia 2023 r. na łączną kwotę 292 881 tys. zł, z tego 290 663 tys. zł dotyczyło blokowania planowanych wydatków na dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz 2218 tys. zł dotyczyło niewykorzystania dotacji celowej zaplanowanej dla Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi, co stanowiło 90,3% kwoty blokowanych planowanych wydatków w tej części;
- 2) części 33 – Rozwój wsi – trzy decyzje Ministra RiRW o blokowaniu planowanych wydatków z 27 grudnia 2023 r. w łącznej kwocie 340 000 tys. zł, co stanowiło 30,1% kwoty blokowania planowanych wydatków w tej części. Blokowanie planowanych wydatków dotyczyło niewykorzystanych środków na dopłaty do oprocentowania bankowych kredytów płynnościowych udzielonych producentowi rolnemu, o których mowa w § 13zv rozporządzenia z dnia 27 stycznia 2015 r., środków przeznaczonych na dopłaty do oprocentowania kredytów skupowych, środków przeznaczonych na program 2023 Locha+ oraz środków przeznaczonych na pomoc dla producenta rolnego, który zakupił materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany gatunków roślin uprawnych zgodnie z §13zza ww. rozporządzenia;
- 3) części 35 – Rynki rolne – decyzja Ministra RiRW z 28 grudnia 2023 r., na podstawie której blokowano planowane wydatki w wysokości 507,8 tys. zł (tj. 87,3% łącznej kwoty blokowanych planowanych wydatków w tej części – 581,8 tys. zł). Blokowanie planowanych wydatków dotyczyło niewykorzystanych środków na zadania MRiRW w zakresie rynków rolnych oraz wydatków bieżących;
- 4) części 62 – Rybołówstwo – decyzja Ministra RiRW z dnia 28 grudnia 2023 r., na podstawie której zablokowana została planowana kwota wydatków w wysokości 4080 tys. zł (tj. 71,8% łącznej kwoty blokowanych planowanych wydatków w tej części – 5684,8 tys. zł). Blokowanie planowanych wydatków nastąpiło w związku z niższymi potrzebami w zakresie remontów i konserwacji, niższym wykorzystaniem środków na realizację płatności pochodnych od wynagrodzeń i na pracownicze plany kapitałowe oraz zakup sprzętu i oprogramowania dla Centrum Monitorowania Rybołówstwa z innych źródeł.

W wyniku badania poprawności blokowania planowanych wydatków stwierdzono, że dokonywane one były przez dysponenta części oraz dysponenta III stopnia MRiRW na podstawie wniosków jednostek organizacyjnych.

(akta kontroli str. 903, 939-946, 1007-1058, 1659-1058, 1505-1530, 1659-1664)

Wydatki w części 32 – Rolnictwo

W tej części budżetowej realizowane były w szczególności wydatki w ramach dotacji na: dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich realizowanych przez zakłady ubezpieczeń, postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej i w produkcji roślinnej, na dofinansowanie działalności agencji wykonawczej – COBORU w Słupi Wielkiej, a także na działalność statutową państwowych jednostek budżetowych, tj. dla dysponenta III stopnia w MRiRW, Głównego Inspektoratu Weterynarii, ośmiu granicznych

inspektoratów weterynarii, GIORiN, Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej (17 okręgowych stacji chemiczno - rolniczych), 61 zawodowych szkół rolniczych prowadzonych i nadzorowanych przez Ministra RiRW, Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie. Łącznie w tej części funkcjonowały 92 państwowe jednostki budżetowe i jedna agencja wykonawcza.

Wydatki w tej części zostały zrealizowane w wysokości 2 139 466,8 tys. zł, co stanowiło 85,4% planu po zmianach (2 505 215,9 tys. zł). Wydatki w części 32 – Rolnictwo były wyższe o 409 850,4 tys. zł, tj. o 23,7% od zrealizowanych wydatków w 2022 r. (1 729 616,4 tys. zł).

W części 32 – Rolnictwo kontrolą objęto udzielenie i rozliczenie dotacji celowej, przez dysponenta części, na łączną kwotę 474 333,3 tys. zł, co stanowiło 22,3% kwoty planu wydatków po zmianach (2 139 466,8 tys. zł) w tej części oraz 47,2% zrealizowanych dotacji w tej części budżetowej (1 005 798,2 tys. zł) na dopłaty do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Dotacja została przekazana na podstawie umów zawartych przez Ministra RiRW z dwoma zakładami ubezpieczeń, zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Doboru próby dotacji celowych do kontroli dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższą kwotę wypłaconej dotacji w części 32 – Rolnictwo.

W związku z niewykorzystaniem części środków przeznaczonych na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, została dokonana blokada planowanych wydatków decyzją Ministra RiRW z 28 grudnia 2023 r., tj. w kwocie 290 663 tys. zł, tj. dotacji wynikającej z ustawy budżetowej.

W 2023 r. plan wydatków po zmianach na cel ubezpieczeń został określony w wysokości 920 504 tys. zł, a faktyczne wykorzystanie środków finansowych wyniosło 628 040 tys. zł. Niepełne wykorzystanie środków przeznaczonych na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich wynikało z mniejszego niż oczekiwano zainteresowania producentów rolnych ubezpieczeniem upraw rolnych i zwierząt gospodarskich.

W badanej próbie dotacji nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zawartymi umowami z zakładami ubezpieczeń. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń. Zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp.

Zobowiązania w części 32 – Rolnictwo na koniec 2023 r. wyniosły 49 283,7 tys. zł i były wyższe o 11 886,50 tys. zł, tj. o 31,8% od zobowiązań na koniec 2022 r. (37 397,2 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2023 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2023 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w części 32 – Rolnictwo zrealizowano w kwocie 186 335,7 tys. zł, tj. 87,2% kwoty planu wydatków po zmianach (213 669,1 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 23 503,2 tys. zł, tj. o 12,6% od zrealizowanych wydatków w 2022 r. (162 832,5 tys. zł). Wykonanie w 2023 r. wyższych wydatków w porównaniu do 2022 r. wynikało głównie z realizacji wyższych wydatków na: składki na rzecz organizacji międzynarodowych, wynagrodzenia osobowe pracowników i członków korpusu służby cywilnej, zakup materiałów i wyposażenia, zakup energii.

Wydatki na wynagrodzenia dysponenta III stopnia w MRiRW w ramach części 32 – Rolnictwo zostały zrealizowane w kwocie 86 550 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (86 557,8 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 12 299 tys. zł, tj. o 14,2% od wydatków poniesionych w 2022 r. (74 251 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 11 435 zł i było wyższe o 1192,4 zł, tj. o 10,4% w porównaniu do 2022 r. (10 242,6 zł). Przeciętne zatrudnienie wyniosło 678 etatów i w porównaniu do 2022 r. (619 etatów) było wyższe o 59 etatów, tj. o 8,7%.

Zwiększenie zatrudnienia wynikało m. in. z realizacji rezerwy celowej otrzymanej na podstawie decyzji Ministra Finansów⁷ przyznającej środki przeznaczone na sfinansowanie wynagrodzeń w grupie członków korpusu służby cywilnej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Na wzrost zatrudnienia wpłynęła fluktuacja zatrudnienia, tj. powrót z urlopów bezpłatnych lub wychowawczych, zwiększenie wymiarów etatu, przeniesienia służbowego pracowników do pracy z innych urzędów. Ponadto w celu usprawnienia pracy w komórkach organizacyjnych i poprawienia jakości wykonywanych zadań nawiązywane były stosunki pracy na wakujące stanowiska, w tym na czas zastępstwa za nieobecnego pracownika.

W ramach części 32 – Rolnictwo, u dysponenta III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków budżetu państwa w kwocie 31 247,4 tys. zł (tj. 16,8% wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW zrealizowanych w 2023 r. w kwocie 186 335,7 tys. zł).

Badaniem objęto 47 zapisów księgowych wylosowanych metodą MUS⁸ dotyczących wydatków na łączną kwotę 31 247,4 tys. zł, z tego: w grupie wydatków bieżących⁹ – 45 zapisów na kwotę 29 596,7 tys. zł oraz w grupie wydatków majątkowych – dwa zapisy na kwotę 1650,7 tys. zł oraz 12 dowodów księgowych dotyczących wydatków na kwotę 14,9 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych badań dokumentów wylosowanych metodą MUS stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wydatki były poniesione w sposób oszczędny, umożliwiając terminową realizację zadań, w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek. W wyniku badania dokumentów dobranych celowo, stwierdzono nieprawidłowości opisane w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

W planie po zmianach dysponenta III stopnia w MRiRW na 2023 r., w ramach części 32 – Rolnictwo zaplanowano wydatki majątkowe w kwocie 10 588 tys. zł, które zostały zrealizowane w wysokości 7641,2 tys. zł, tj. w 72,17% i były niższe o 328 tys. zł, tj. o 4,3% od zrealizowanych w 2022 r. (7969,5 tys. zł).

Kwota 10 588 tys. zł przeznaczona była na realizację dziewięciu zadań, z czego sześć zadań zrealizowano w pełnym zakresie, a trzy – częściowo. Spośród zrealizowanych zadań główne pozycje wydatków dotyczyły przebudowy pomieszczeń sanitarnych w budynku MRiRW za kwotę 3586,1 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach, zakupu środków transportu za kwotę 244,7 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach modernizacji i rozbudowy pomieszczeń serwerowni za kwotę 1873,1 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach.

Trzy zadania zrealizowane częściowo dotyczyły zakupu infrastruktury sieciowej i serwerowej, zakupu mównic multimedialnych oraz modernizacji i rozbudowy sieci teleinformatycznej. Powodem częściowej realizacji zadań było odpowiednio unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na dostawę

⁷ Decyzja Ministra Finansów z dnia 15 września 2023 r., znak: MF/FG1.4143.3.245.2023.MF.3817.

⁸ MUS (ang. Monetary Unit Sampling) jest to metoda losowania wydatków z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

⁹ Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. ze szczegółowego badania wydatków wyłączono grupę wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych w §§ 401-408 dotyczących wynagrodzeń osobowych i dodatkowego wynagrodzenia rocznego, §§ 411-414 dotyczących składek od wynagrodzeń na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy oraz, Fundusz Solidarnościowy, ubezpieczenia zdrowotne i wplat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, § 418 Równoważniki pieniężne i ekwiwalenty dla żołnierzy i funkcjonariuszy oraz pozostałe należności, § 420 Fundusz operacyjny, § 444 Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, § 471 Wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający, a także wydatków poniżej 1 tys. zł.

macierzy dyskowej wraz z usługą serwisu i gwarancją, rezygnacja z zakupu specjalistycznych mównic multimedialnych oraz unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na rozbudowę sieci LAN w budynku MRiRW.

Wydatki na działania informacyjno-promocyjne u dysponenta III stopnia w MRiRW w części 32 – Rolnictwo

Zadania z zakresu działalności informacyjno-promocyjnej zgodnie z regulaminem organizacyjnym MRiRW realizowały w 2023 r.: Departament Rolnictwa Ekologicznego i Jakości Żywności (dalej: DEJ), Departament Pomocy Technicznej¹⁰ (dalej: DPT), Departament Oświaty i Polityki Społecznej oraz Departament Komunikacji i Promocji (dalej: DKP), jako koordynator¹¹ zadań Ministra RiRW w tym zakresie. Ponadto, zgodnie z wewnętrznymi regulaminami organizacyjnymi poszczególnych komórek organizacyjnych MRiRW, zadania dotyczące działalności informacyjno-promocyjnej realizowały także Departament Innowacji, Cyfryzacji i Transferu Wiedzy, Departament Strategii i Rozwoju, Departament Płatności Bezpośrednich oraz Departament Rynków Rolnych i Transformacji Energetycznej Obszarów Wiejskich.

(akta kontroli str.1777-1779, 1798-1799, 1803-1804 pliki 1, 17-37, str. 2177)

Na podstawie działań informacyjno-promocyjnych zgłoszonych przez komórki organizacyjne MRiRW, opracowywany został przez DKP roczny plan działań informacyjno-promocyjnych na 2023 r. (dalej plan działań¹²), który został zatwierdzony przez Ministra RiRW 16 czerwca 2023 r. Plan ten obejmował 124 projekty.

Plan działań zawierał m.in. następujące pozycje: nazwę departamentu odpowiadającego za projekt (działanie informacyjno-promocyjne), tytuł projektu, opis rodzaju działań realizowanych w ramach projektu, cel realizacji, grupę docelową, harmonogram realizacji (data rozpoczęcia i zakończenia działania), wskaźniki monitorowania realizacji działania oraz budżet projektu i oznaczenie części budżetowej, z której projekt będzie finansowany.

Do końca 2023 r. plan działań był zmieniany dwukrotnie w formie kwartalnych aktualizacji, które były zatwierdzane przez Ministra RiRW. W dniu 12 października 2023 r. zaktualizowano plan działań za II kwartał 2023 r. m.in. poprzez dodanie 16 projektów. Z kolei 1 grudnia 2023 r. plan działań został zaktualizowany za III kwartał 2023 r. i m.in. dodano 35 projektów, a nie ujęto 12 projektów.

Jak wyjaśniła Dyrektor DPK w MRiRW aktualizacja planu działań za IV kwartał 2023 r. wyznaczona została na koniec I kwartału 2024 r.

W sprawie planowanego dokonania zmian planu działań za IV kwartał 2023 r. po zakończeniu roku, którego dotyczył Dyrektor DPK w MRiRW wyjaśniła, że *„Kwartałne aktualizacje były jednym z elementów realizacji zadania „koordynacja realizacji planu działań promocyjnych przez komórki organizacyjne Ministerstwa”. Natomiast bieżące działania komórek organizacyjnych były sprawozdawane podczas co miesięcznych spotkań na temat prowadzonych działań. Dodatkowo komórki organizacyjne w trybie roboczym prosiły o rekomendacje do prowadzonych wybranych działań. Zatem kwartałna aktualizacja planu działań nie była*

¹⁰ Departament Pomocy Technicznej wykonuje m.in. zadania Instytucji Zarządzającej w zakresie informacji i promocji PO RYBY 2014–2020 oraz Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021–2027.

¹¹ Zadanie DKP polegające na koordynacji działań promocyjnych dotyczących działów administracji rządowej rolnictwo, rozwój wsi, rynki rolne i rybołówstwo we współpracy z jednostkami organizacyjnymi podległymi Ministrowi RiRW lub przez niego nadzorowanymi zostało określone w § 15 pkt 5 regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 2 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 11 lutego 2022 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. Urz. MRiRW poz. 2, 43 i 66).

¹² W okresie poprzedzającym zatwierdzenie przez Ministra RiRW planu działań, do koordynacji działalności informacyjno-promocyjnej przez DKP służyło zamieszczone we wspólnej przestrzeni dyskowej narzędzie w formie arkusza kalkulacyjnego, zawierające działania informacyjno-promocyjne komórek organizacyjnych MRiRW.

dostosowaniem planu do zrealizowanych rzeczywiście działań informacyjnych i promocyjnych, ale podsumowaniem działań, które się odbyły w danym kwartale”.

(akta kontroli str. 1773, 1780, 1798, 1803 pliki 3-5, str. 1919, 2099, 2102-2103)

W sprawie wprowadzenia planu działań 16 czerwca 2023 r. Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła m.in., że początkowo plan działań funkcjonował w MRiRW w formie arkusza kalkulacyjnego zamieszczonego we wspólnej przestrzeni dyskowej, do którego poszczególne komórki organizacyjne MRiRW wpisywały działania informacyjno-promocyjne. Ponadto wyjaśniła, że „Plan działań, którego przygotowanie koordynował DKP nie jest podstawowym dokumentem do realizacji zadań informacyjnych i promocyjnych przez komórki organizacyjne MRiRW. Departamenty realizują samodzielnie zadania na podstawie w pierwszej kolejności: planu działalności ministra na dany rok, regulaminu organizacyjnego MRiRW, wewnętrznych regulaminów organizacyjnych departamentów, planów pracy departamentów, strategii i planów operacyjnych. (...) DKP nie akceptowało rozpoczęcia działań zgłaszanych do planu działań – komórki we własnym zakresie, zgodnie ze swoją kompetencją oraz zgodami uzyskiwanymi od bezpośrednich nadzorujących członków Kierownictwa realizowały działania zgłoszone do planu działań. Plan działań był dokumentem agregującym poszczególne działania, a jego prowadzenie wynikało z potrzeby koordynacji jego realizacji, posiadania wiedzy przez DKP o realizowanych przez komórki rozproszonych działań komunikacyjnych w MRiRW, ujednoczenia przekazu w prowadzonych działaniach, analizy wykorzystywanych narzędzi i kanałów komunikacji i informowania Kierownictwa w jednym dokumencie o zrealizowanych, prowadzonych i realizowanych działaniach edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych.”

(akta kontroli str. 1918)

Analiza planu działań na 2023 r. (bez uwzględniania aktualizacji za IV kwartał 2023 r.) nie pozwoliła na ustalenie łącznej kwoty budżetu projektów w nim zawartych, a tym samym również łącznej kwoty ujętej w planie wydatków MRiRW na realizację działań informacyjno-promocyjnych w 2023 r., w tym w ramach części 32 – Rolnictwo, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 1798 pliki 3-5, str. 1997-2001, 2096-2101)

27 marca 2024 r. DKP sporządziło „Podsumowanie z wykonania rocznych planów działań informacyjno-promocyjnych prowadzonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi” (dalej podsumowanie z wykonania) dotyczące 2023 r. i przedłożyło do akceptacji przez Ministra RiRW. Załącznikiem do ww. dokumentu było zestawienie działań informacyjno-promocyjnych, edukacyjnych i innych wynikających ze strategii realizowanych przez komórki organizacyjne MRiRW w 2023 r., obejmujące przedmiot, tytuł i kategorię działania, właściwą komórkę organizacją MRiRW, wykonawcę, kwotę umowy i kwotę wydatkowaną w 2023 r.

(akta kontroli str. 2184-2229)

Do dnia zakończenia kontroli nie przedłożono NIK ww. dokumentu zaakceptowanego przez Ministra RiRW, ani aktualizacji planu działań za IV kwartał 2023 r. Zastępca Dyrektora DKP w MRiRW wyjaśniła m.in., że ww. dokumenty sporządzone 27 marca 2024 r. nie stanowią planu działań tylko podsumowanie z realizacji tych działań ze względu na przyjętą w trakcie 2023 r. przez DKP metodologię sporządzenia tych dokumentów i realizację zaleceń poaudytowych. Ponadto Zastępca Dyrektora DKP w MRiRW wyjaśniła, że „Podsumowanie zawiera w sobie aktualizację IV kwartału i wszystkie realizowane i zgłoszone przez komórki organizacyjne działania. Biorąc pod uwagę powyższy fakt, nie było potrzeby sporządzenia w tym samym czasie dwóch takich samych dokumentów – aktualizacji i podsumowania.(...) Zarówno Podsumowanie, jak i załącznik nr 4 jest w opinii DKP wypełnieniem obowiązku audytowego oraz udzielonymi wcześniejszymi wyjaśnieniami, ponieważ

Podsumowanie zawiera w sobie wszystkie działania, w tym aktualizację działań przeprowadzonych w IV kwartale.”

Ponadto wyjaśniła, że „Wydział Koordynacji Promocji w odpowiedzi zwrotnej otrzymał notatkę od Ministra o treści: Minister Czesław Siekierski przyjmuje do wiadomości Podsumowanie z wykonania rocznych planów działań informacyjno-promocyjnych prowadzonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizowanych w 2023 r. Natomiast nie będzie ich akceptował w związku z tym, że były one realizowane w czasie, gdy nie sprawował urzędu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi”.

(akta kontroli str. 2230-2231, 2233b-2233c)

Na próbie siedmiu projektów, tj. pięciu o najwyższej wartości i dwóch o najniższej wartości zbadano zasadność dokonywanych zmian w planie działań. Badanie dotyczyło pięciu projektów wprowadzonych do planu działań na podstawie aktualizacji z 12 października 2023 r. (jeden projekt) i 1 grudnia 2023 r. (cztery projekty), a także dwóch projektów, których nie ujęto w aktualizacji z 1 grudnia 2023 r. Łączna wartość zbadanych projektów wyniosła 3373,7 tys. zł.

Stwierdzono, że zmiany dotyczące wprowadzenia do planu działań czterech projektów na łączną kwotę 1311 tys. zł były uzasadnione. Ustalenia w zakresie pozostałych zmian dotyczących trzech projektów na kwotę 2062,7 tys. zł zawarto w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 2000-2001, 2100-2101)

Wydatki na działania informacyjno-promocyjne w części budżetowej 32 – Rolnictwo w 2023 r. wyniosły łącznie 22 801,5 tys. zł, z tego 16 664,5 tys. zł z budżetu państwa i 6137 tys. zł z budżetu środków europejskich. Wydatki na działania informacyjno-promocyjne stanowiły 12,2% wydatków ogółem dysponenta III stopnia MRiRW w tej części budżetowej i były o 6730 tys. zł, tj. o 41,9% wyższe niż w 2022 r. (16 071,5 tys. zł). Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła, że wzrost kwoty wydatków w 2023 r. porównaniu do wydatków z 2022 r. wynikał m.in. z powszechnego wzrostu cen towarów i usług, powrotu do organizowania wydarzeń po zniesieniu ograniczeń pandemicznych, intensyfikacji zadań informacyjnych związanych m.in. z kryzysem i destabilizacją na rynku rolnym wywołanym przez wojnę w Ukrainie, dodatkowymi formami wsparcia dla rolników związanych z destabilizacją na rynkach rolnych, propozycjami nowych rozwiązań w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (w tym ekoschematy), rozwiązaniami zawartymi w Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027 potrzeby organizacji szkoleń i spotkań w związku z uruchomieniem w 2023 interwencji w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, potrzeby organizacji szkoleń i spotkań dla instytutów badawczych w związku z wdrażaniem inwestycji A2.4.1 Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego dla części inwestycji: budowa lub modernizacja laboratoriów instytutów, realizacji Strategii kształcenia rolniczego w szkołach prowadzonych przez Ministra RiRW na lata 2023–2028, w tym zadania pn. „Promocja kształcenia rolniczego w mediach”, konieczności organizacji Ogólnopolskiego konkursu wiedzy dla szkół rolniczych pn. „Polska Wieś w Europie” zgodnie z podjętymi w 2021 r. ustaleniami Ministra RiRW z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce oraz poszerzenia kanałów komunikacji o działania płatne w internecie.

(akta kontroli str. 1771, 1780-1781, 2097, 2102-2103)

Kwota wydatków 22 801,5 tys. zł poniesionych w 2023 r. dotyczyła przede wszystkim emisji oraz produkcji spotów i materiałów audiowizualnych przy realizacji kampanii informacyjnych, edukacyjnych, promocyjnych w telewizji o wartości 8549,8 tys. zł, tj. 37,5% łącznej wydatków, organizacji stoisk podczas wydarzeń wystawienniczo-targowych o wartości 4706,5 tys. zł (tj. 20,6%), emisji oraz produkcji spotów i materiałów audiowizualnych oraz realizacji kampanii informacyjnych, edukacyjnych w radiu i internecie o wartości 3486,4 tys. zł (tj. 15,3%), zakupu materiałów informacyjno-promocyjnych o wartości 1164,1 tys. zł (tj. 5,1%).

(akta kontroli str. 2097-2098, 2102-2103)

Badanie wydatków na działalność informacyjno-promocyjną dotyczyło próby 13 wydatków bieżących w części 32 – Rolnictwo, które zostały poniesione z budżetu państwa w wysokości 4943,8 tys. zł, co stanowiło 21,7% wydatków ogółem na działalność informacyjno-promocyjną w 2023 r. w tej części. Doboru dokonano według kryterium celowości, z uwzględnieniem przeprowadzonej analizy ryzyka. W wyniku badania stwierdzono, że wydatków dokonywano do wysokości kwot ujętych w planie finansowym oraz zgodnie z kwotami określonymi w umowach. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek, kar lub opłat. W przypadku wydatków na kwotę 1315,8 tys. zł nie stwierdzono nieprawidłowości. Wyniki badania pozostałych wydatków w wysokości 3628 tys. zł związane z nieokreśleniem mierników w celu ewaluacji efektu realizacji wydatków, brakiem analizy potrzeb i celowości wydatków, brakiem optymalnego doboru kanałów komunikacyjnych, nieprawidłowym dokonaniem odbioru prac oraz wydatkowaniem środków na materiały niezwiązane z działalnością MRiRW, opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 2096-2098)

W 2023 r. osiem departamentów MRiRW dokonywało zakupów materiałów reprezentacyjno-promocyjnych, z których tylko pięć prowadziło ich ewidencję. Materiały te, zgodnie z § 1 ust. 6 pkt 1 zarządzenia nr 10 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 lutego 2023 r. w sprawie wprowadzenia instrukcji gospodarki materiałowej – zostały wyłączone z ewidencji magazynowej.

Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił m.in., że *„Nie została wyznaczona komórka odpowiedzialna za koordynowanie zakupów ww. materiałów(...) Każda komórka organizacyjna w MRiRW dokonuje indywidualnie zakupu tego typu materiałów oraz przechowuje je indywidualnie.”* W odniesieniu do przesłanek wyłączenia materiałów reprezentacyjno-promocyjnych z obrotu magazynowego Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił m.in., że *„Materiały reprezentacyjno-promocyjne uznane zostały jako materiały wydawane do bezpośredniego użytkowania przez komórki organizacyjne, które dokonały ich zakupu. Projekt tego zarządzenia był konsultowany ze wszystkimi komórkami organizacyjnymi ministerstwa i żadna z nich nie zgłosiła uwag/zastrzeżeń do wyłączenia z ewidencji magazynowej tych materiałów.”*

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że wyłączenie materiałów z obrotu magazynowego nie powinno jednak wykluczać obowiązku prowadzenia ewidencji zakupionych materiałów przez komórki, które nimi dysponują, mając na względzie fakt, że wydatki na zakup materiałów informacyjno-promocyjnych stanowiły istotną pozycję wydatków w MRiRW w 2023 r. o wartości 1164,1 tys. zł. Jest to konieczne do prowadzenia kontroli ilościowego stanu materiałów jaki jest do dyspozycji w danym momencie, a tym samym planowania kolejnych zakupów. Ponadto prowadzona ewidencja powinna umożliwić zidentyfikowanie materiałów o podobnym rodzaju, dla których można byłoby organizować wspólne zamówienia, celem osiągnięcia korzystniejszych warunków zakupu i efektywniejszego gospodarowania środkami publicznymi.

(akta kontroli str. 1884-1907)

W MRiRW dokonano wyłączenia ze stosowania zarządzenia nr 7 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie organizacji udzielania zamówień i dokonywania zakupów w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie § 23 ust. 1 zamówień wskazanych w art. 11 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych¹³ (dalej: ustawa Pzp), tj. m.in., zakupów związanych z działalnością informacyjno-promocyjną dotyczących zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych. Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił m.in., że *„Obecnie prowadzone są prace nad przygotowaniem nowych dwóch zarządzeń z obszaru zamówień publicznych.*

¹³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm.

Przygotowano odrębną regulację opisującą udzielanie zamówień realizowanych na podstawie ustawy Pzp, rozdzielając tym samym ją od regulacji opisującej dokonywanie zakupów i drobnych zakupów o wartości nieprzekraczającej kwoty wskazanej w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo zamówień publicznych, tj. zamówień, których wartość określona w danej kategorii zamówienia w Planie zakupów jest niższa niż 130 000 zł netto w roku kalendarzowym oraz zamówień wyłączonych ze stosowania ustawy na podstawie art. 9-14 ustawy Pzp, określonych w odrębnym zarządzeniu. Procedura udzielania zamówień wyłączonych ze stosowania ustawy Pzp została sformalizowana i szczegółowo opisana. Oba zarządzenia procedowane są w Wydziale Zamówień Publicznych w Biurze Administracyjnym na etapie końcowego uzgadniania propozycji zmian do ich treści w ramach uzgodnień wewnętrznych.”

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że pomimo prawidłowego wyłączania stosowania ustawy Pzp jednostki sektora finansów publicznych, powinny zapewnić efektywne wydatkowanie środków publicznych, przejrzystość postępowania, i co do zasady niedyskryminacyjny dostęp do zamówień, zgodnie z art. 44 ust. 3 i 4 ufp.

(akta kontroli str. 526-535, 2598)

Departament Audytu i Kontroli MRiRW przeprowadził w 2023 r. audyt wewnętrzny pt. „Koordynacja i realizacja działań promocyjnych i informacyjnych prowadzonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi”. W wyniku audytu zalecono DKP: 1) opracowanie przez DKP wytycznych i zasad w zakresie koordynacji działań informacyjno-promocyjnych w odrębnym dokumencie, i przekazanie go do wiadomości i realizacji departamentom, wraz z zamieszczeniem w intranecie; 2) wprowadzenie obowiązku zatwierdzania przez Ministra rocznego planu działań informacyjno-promocyjnych prowadzonych przez Ministerstwo; 3) wprowadzenia obowiązku sporządzania podsumowań lub sprawozdań z wykonania rocznych planów działań informacyjno-promocyjnych prowadzonych przez Ministerstwo oraz ich zatwierdzania przez kierownictwo Ministerstwa; 4) rozważenie utworzenia bazy dobrych praktyk w zakresie koordynacji i realizacji działań informacyjno-promocyjnych. Zastępca Dyrektora DKP w MRiRW poinformowała audytora wewnętrznego w MRiRW, że zalecenie nr 1 jest w trakcie realizacji, nr 2 oraz 3 zostały zrealizowane, a realizacja zalecenia nr 4 nastąpi do końca II kwartału 2024 roku.

(akta kontroli str. 2234 pliki 15-17)

Wydatki w części 33 – Rozwój wsi

W tej części budżetowej realizowane były wydatki na: funkcjonowanie ARiMR oraz finansowanie pomocy krajowej udzielanej przez ARiMR producentom rolnym na realizację m.in. następujących zadań: w zakresie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych i częściowej spłaty kapitału kredytów, dopłat do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód, finansowania lub dofinansowania ponoszonych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwienia padłych zwierząt gospodarskich, finansowanie zalesiania gruntów rolnych oraz dopłat krajowych do materiału siewnego, pomoc finansowa dla producentów świń w związku z zakazem utrzymywania lub wprowadzania do gospodarstwa świń, nieoprocentowanych pożyczek dla producentów świń, finansowanie zobowiązań z tytułu programów pomocowych realizowanych przez ARiMR w latach ubiegłych, pomoc dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczół, pomoc finansowa dla kół gospodyń wiejskich, pomocy dla producenta rolnego, który poniósł dodatkowe koszty w wyniku braku stabilizacji na rynku pszenicy, gryki lub kukurydzy spowodowanej agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy, dopłat do oprocentowania bankowych kredytów płynnościowych udzielonych producentowi rolnemu, o których mowa w §13zv rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r., program Locha+, pomoc dla sadowników, którzy ponieśli straty w 2023 r.

spowodowane wystąpieniem przymrozków wiosennych, huraganu i gradu, pomoc dla producentów malin. Ponadto w ramach tej części udzielano dotacji celowych dla ośrodków doradztwa rolniczego, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (pomoc techniczna w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020), a także na działalność statutową dysponenta III stopnia w MRiRW.

Wydatki w tej części zostały zrealizowane w wysokości 8 820 460,4 tys. zł, co stanowiło 87,9% kwoty planu wydatków po zmianach (10 037 942,8 zł). Wydatki w części 33 – Rozwój wsi były wyższe o 1 805 417,9 tys. zł, tj. o 25,7% od zrealizowanych wydatków w 2022 r. (7 015 042,5 tys. zł). Wzrost tych wydatków w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. dotyczył głównie wzrostu wydatków w ramach pomocy krajowej, m.in. dla producentów rolnych, udzielanej przez ARiMR. W 2023 r. wydatki MRiRW dla ARiMR wyniosły 8 368 935,7 tys. zł i były wyższe o 1 697 293,1 tys. zł od wydatków w 2022 r. (6 671 642,6 tys. zł), tj. o 25,4%.

W części 33 – Rozwój wsi kontrolą objęto prawidłowość udzielenia dotacji celowej przez dysponenta części, w łącznej kwocie 2 335 498,1 tys. zł, co stanowiło 26,5% zrealizowanych dotacji w tej części (8 798 501,8 tys. zł), z przeznaczeniem na finansowanie pomocy krajowej udzielanej przez ARiMR producentom rolnym. Doboru próby wydatków do kontroli dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższe kwoty wypłaconej dotacji dla ARiMR.

W związku z niewykorzystaniem części środków przeznaczonych dla ARiMR, została dokonana blokada planowanych wydatków decyzjami Ministra RiRW z 27 grudnia 2023 r. oraz 28 grudnia 2023 r. w kwocie 819 082 tys. zł, dotacji wynikającej z ustawy budżetowej.

W badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zapotrzebowaniami Agencji, postanowieniami Ministra RiRW, zawartą umową wraz z aneksami oraz zasadami określonymi w ufp. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń. Zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp.

Zobowiązania w części 33 – Rozwój wsi na koniec 2023 r. wyniosły 1196,1 tys. zł i były wyższe o 19,7 tys. zł, tj. o 1,7 % od zobowiązań na koniec 2021 r. (1176,4 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2022 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2023 r. zobowiązania wymagalne wyniosły 22 tys. zł i zostały wykazane w sprawozdaniu Rb-28 dysponenta części. Od zobowiązań wymagalnych nie zapłacono odsetek.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w części 33 – Rozwój wsi zrealizowano w kwocie 21 608,8 tys. zł, tj. 92,6% kwoty planu wydatków po zmianach (23 340,8 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 2284,6 tys. zł, tj. o 10,6% od wydatków w 2022 r. (19 324,2 tys. zł). Wykonanie w 2023 r. wyższych wydatków w porównaniu do 2022 r. wynikało głównie z realizacji wyższych wydatków na: wynagrodzenia bezosobowe, zakup energii, zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii.

Wydatki na wynagrodzenia dysponenta III stopnia w MRiRW w ramach części 33 – Rozwój wsi zostały zrealizowane w kwocie 14 410,7 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (14 415 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 1185,2 tys. zł, tj. o 8,2% od wydatków poniesionych w 2022 r. (13 225,5 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 12 103,3 zł i było wyższe o 1281,2 zł, tj. o 10,6% w porównaniu do 2022 r. (10 822,1 zł). Przeciętne zatrudnienie w wyniosło 113 etatów i w porównaniu do 2022 r. (112 etatów) było wyższe o jeden etat, tj. o 0,9%.

Szczegółowym badaniem u dysponenta III stopnia w MRiRW objęto 34 zapisy

księgowe wylosowane metodą MUS¹⁴ dotyczące wydatków bieżących na łączną kwotę 2666,3 tys. zł, tj. 12,3% wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW zrealizowanych w 2023 r. w kwocie 21 608,8 tys. zł.

Dysponent III stopnia w MRiRW nie realizował wydatków majątkowych w ramach tej części.

W wyniku przeprowadzonych badań dokumentów stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek.

Wydatki w części 35 – Rynki rolne

W tej części budżetowej realizowane były wydatki na działalność GIJHARS oraz wydatki na działalność dysponenta III stopnia w MRiRW.

Wydatki w tej części zostały zrealizowane w wysokości 62 237,5 tys. zł, co stanowiło 98,2% kwoty planu wydatków po zmianach (63 388,7 tys. zł). Wydatki w części 35 – Rynki rolne były wyższe o 7331,7 tys. zł, tj. o 13,4% od zrealizowanych wydatków w 2022 r. (54 905,8 tys. zł). Wzrost tych wydatków w 2023 r. w porównaniu do 2022 r. spowodowany był głównie wzrostem wynagrodzeń osobowych GIJHARS.

Zobowiązania w części 35 – Rozwój wsi na koniec 2023 r. wyniosły 3000,2 tys. zł i były wyższe o 512,2 tys. zł, tj. o 20,6% od zobowiązań na koniec 2022 r. (2488 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2023 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2023 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w części 35 – Rynki rolne zrealizowano w kwocie 11 973,8 tys. zł, tj. 94,4% kwoty planu wydatków po zmianach (12 682 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 926,7 tys. zł, tj. o 7,7% od zrealizowanych wydatków w 2022 r. (11 047,1 tys. zł). Wykonanie w 2023 r. wyższych wydatków w porównaniu do 2022 r. wynikało głównie z realizacji wyższych wydatków na: wynagrodzenia osobowe pracowników i członków korpusu służby cywilnej, zakup materiałów i wyposażenia, zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii.

Wydatki na wynagrodzenia dysponenta III stopnia w MRiRW w ramach części 35 – Rynki rolne zostały zrealizowane w kwocie 7924,6 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (7924,8 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 618,5 tys. zł, tj. o 7,8% od wydatków poniesionych w 2022 r. (7306,1 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 11 677,7 zł i było wyższe o 638 zł, tj. o 5,5% w porównaniu do 2022 r. (11 039,7 zł). Przeciętne zatrudnienie wyniosło 58 etatów i w porównaniu do 2022 r. (55 etatów) było wyższe o trzy etaty, tj. o 5,2%.

Na wzrost zatrudnienia wpłynęła fluktuacja zatrudnienia (powrót z urlopów bezpłatnych lub wychowawczych, zwiększenie wymiarów etatu, przeniesienia służbowego pracowników do pracy z innych urzędów). Ponadto, w celu usprawnienia wykonywania zadań nawiązywane były stosunki pracy na wakuujące stanowiska, w tym na czas zastępstwa za nieobecnego pracownika.

U dysponenta III stopnia w MRiRW szczegółowym badaniem objęto próbę wydatków bieżących budżetu państwa w kwocie 1913,9 tys. zł (tj. 16% wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW zrealizowanych w 2023 r. w kwocie 11 973,8 tys. zł), odpowiadającym 22 zapisom księgowym wylosowanym z wykorzystaniem metody monetarnej.

¹⁴ MUS (ang. Monetary Unit Sampling) jest to metoda losowania wydatków z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

Stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłatą odsetek.

Dysponent III stopnia w MRiRW nie dokonywał wydatków majątkowych w ramach tej części budżetowej.

Wydatki w części 62 – Rybołówstwo

W tej części budżetowej, oprócz dotacji celowych m.in. na współfinansowanie PO RYBY 2014–2020 oraz 2021–2027, finansowano zarybianie polskich obszarów morskich, działalność statutową państwowych jednostek budżetowych, tj. GIRM w Słupsku oraz dysponenta III stopnia w MRiRW.

Wydatki w tej części zostały zrealizowane w kwocie 214 872,3 tys. zł, co stanowiło 94,4% kwoty planu wydatków po zmianach (227 570,1 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 90 206,1 tys. zł, tj. o 72,4% od zrealizowanych wydatków w 2022 r. (124 666,2 tys. zł). Wyższe wykonanie wydatków w tej części spowodowane było głównie wyższym wykonaniem dotacji przeznaczonej na finansowanie Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014–2020.

W części 62 – Rybołówstwo kontrolą objęto prawidłowość udzielenia i rozliczenia, przez dysponenta części, dwóch dotacji celowych w łącznej kwocie 151 943,7 tys. zł, co stanowiło 88,8% zrealizowanych dotacji w tej części 171 185,406 tys. zł), z tego: 6071 tys. zł, tj. 93,4% kwoty przyznanej dotacji (6500 tys. zł) na realizację zadania przez Morski Instytut Rybacki – Państwowy Instytut Badawczy (dalej: MIR) pn. „Gromadzenie danych na potrzeby zarządzania rybołówstwem” w ramach dotacji celowej oraz 145 872,8 tys. zł, tj. 97,3% kwoty planu wydatków po zmianach (149 904,4 tys. zł) dot. dotacji celowej dla ARiMR na dokonywanie płatności w 2023 r. w części współfinansowania krajowego na rzecz beneficjentów realizujących operacje w ramach PO RYBY 2014–2020.

Niepełne wykorzystanie dotacji na zadanie realizowany przez MIR wynikało z realizacji zadań przy kosztach niższych, niż zakładano na etapie przygotowania kosztorysu, zwłaszcza w odniesieniu do kosztów rejsów badawczych. Niepełne wykorzystanie dotacji przekazanej ARiMR wynika m.in. z braku prowadzenia nowych naborów wniosków, z niezakończonych do końca roku postępowań administracyjnych, z negatywnego rozpatrzenia, pozostawienia bez rozpatrzenia lub wycofania przez wnioskodawców wniosków o udzielenie pomocy oraz niespełnienia warunków przyznawania pomocy.

Doboru próby dotacji celowej do kontroli dokonano w sposób celowy, ze względu na najwyższą kwotę wypłaconej dotacji w części 62 – Rybołówstwo. W badanej próbie dotacji nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie i rozliczenie dotacji następowało zgodnie z zawartą umową oraz z zasadami określonymi w ufp. Dysponent części weryfikował prawidłowość wykorzystania dotacji na podstawie przedstawionych rozliczeń. Zatwierdzenie rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ufp.

Zobowiązania w części 62 – Rybołówstwo na koniec 2023 r. wyniosły 2017,7 tys. zł i były wyższe 231,5 tys. zł, tj. o 13% od zobowiązań na koniec 2022 r. (1786,2 tys. zł). Dotyczyły one przede wszystkim zobowiązań z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego za 2022 r. oraz pochodnych od tego wynagrodzenia. Na koniec 2023 r. zobowiązania wymagalne wyniosły 17,2 tys. zł i zostały wykazane w sprawozdaniu Rb-28 dysponenta części. Zobowiązania te dotyczyły prawomocnych wyroków sądowych. Od zobowiązań wymagalnych nie zapłacono odsetek.

Wydatki dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo zrealizowano w kwocie 25 115,9 tys. zł, tj. 76,4% kwoty planu wydatków po zmianach (32 885,4 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 3406,7 tys. zł, tj. o 13,6% od zrealizowanych wydatków w 2022 r.

(21 709,2 tys. zł). Wykonanie w 2023 r. wyższych wydatków w porównaniu do 2022 r. wynikało głównie z realizacji wyższych wydatków na: wynagrodzenia osobowe pracowników i członków korpusu służby cywilnej, zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii, zakup energii.

Wydatki na wynagrodzenia dysponenta III stopnia w MRiRW w ramach części 62 – Rybołówstwo zostały zrealizowane w kwocie 12 916,1 tys. zł, tj. prawie w 100% kwoty planu wydatków po zmianach (12 919,9 tys. zł). Wydatki te były wyższe o 1054,9 tys. zł, tj. o 8,2% od wydatków poniesionych w 2022 r. (11 861,3 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na etat w tej części wyniosło 10 765 zł i było wyższe o 1027,4 zł, tj. o 9,5% w porównaniu do 2022 r. (9738,3 zł). Przeciętne zatrudnienie wyniosło 101 etatów i w porównaniu do 2022 r. (104 etaty) było niższe o trzy etaty, tj. o 3%. Zmniejszenie zatrudnienia wynikało z rozwiązywania stosunku pracy.

Szczegółowym badaniem u dysponenta III stopnia w MRiRW objęto próbę wydatków bieżących w kwocie 5034 tys. zł (tj. 20% wydatków dysponenta III stopnia w MRiRW zrealizowanych w 2023 r. w kwocie 25 115,9 tys. zł), odpowiadającą 41 zapisom księgowym, wylosowanym z wykorzystaniem metody monetarnej.

W wyniku przeprowadzonych badań dokumentów stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek.

W planie po zmianach dysponenta III stopnia w MRiRW na 2023 r., w ramach części 62 – Rybołówstwo zaplanowano wydatki majątkowe finansowane z budżetu państwa w kwocie 143 tys. zł, które zostały zrealizowane w wysokości 89 tys. zł, tj. w 62% na zakup sprzętu oraz oprogramowania dla Centrum Monitorowania Rybołówstwa. Niepełne wykonanie planu po zmianach w ramach realizacji ww. zadania wynikało z niższej niż szacowano ceny z przeprowadzonego postępowania przetargowego dotyczącego zakupu macierzy dyskowej wraz z zestawem 24 dysków oraz urządzenia FortiGate 100F.

(akta kontroli str. 740-746, 904-905, 947-978, 998-1171, 1214-1349, 2798-2799, 2811-2833, 2838-2847)

Kontrola wybranych zamówień publicznych zrealizowanych przez dysponenta III stopnia w MRiRW

Badaniem objęto 12 zamówień skutkujących wydatkami w 2023 r., z tego cztery postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, do których stosowano przepisy ustawy z dnia 19 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych oraz osiem do których nie stosowano ww. przepisów ze względu na wartość szacunkową nie przekraczającą 130 tys. zł stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy Pzp. Spośród 12 zamówień, siedem dotyczyło działań informacyjno-promocyjnych.

Część 32 – Rolnictwo

Szczegółowej analizie poddano trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w łącznej kwocie wydatków w 2023 r. w wysokości 758,1 tys. zł, tj.:

- 1) zamówienie, do przeprowadzenia którego zastosowano art. 275 pkt 1 ustawy Pzp. tj. postępowanie w trybie podstawowym bez prowadzenia negocjacji, na najem powierzchni reklamowych na potrzeby kampanii społecznych i informacyjnych realizowanych przez MRiRW, na kwotę wydatków poniesionych z budżetu państwa w 2023 r. w wysokości 560,7 tys. zł;
- 2) zamówienia, do przeprowadzenia których nie zastosowano ustawy Pzp. ze względu na wartość szacunkową nie przekraczającą 130 tys. zł;

- a. na wykonanie materiałów informacyjno-promocyjnych z logo MRiRW, na kwotę wydatków poniesionych w 2023 r. – 69,7 tys. zł;
- b. na organizację stoiska informacyjno-promocyjnego MRiRW podczas I Parady Kół Gospodyń Wiejskich – „Kolory Polskiej Wsi” w Opocznie, na kwotę wydatków poniesionych w 2023 r. – 127,7 tys. zł.

Część 33 – Rozwój wsi

Szczegółowej analizie poddano trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w łącznej kwocie wydatków w 2023 r. w wysokości 1451,5 tys. zł, tj.:

- 1) zamówienie, do przeprowadzenia którego zastosowano art. 275 pkt 1 ustawy Pzp, tj. postępowanie w trybie podstawowym bez prowadzenia negocjacji, na przygotowanie i organizację 16 wydarzeń plenerowych w ramach II etapu (wojewódzkiego) VIII edycji Konkursu Kulinarnego dla Kół Gospodyń Wiejskich pn. „Bitwa Regionów”, na kwotę wydatków poniesionych z budżetu państwa w 2023 r. w wysokości 1295,5 tys. zł;
- 2) zamówienia, do przeprowadzenia których nie zastosowano ustawy Pzp. ze względu na wartość szacunkową nie przekraczającą 130 tys. zł:
 - a. na wykonanie ekspertyzy polegającej na ocenie sprawozdań finansowych za 2022 r. państwowych osób prawnych, na kwotę wydatków poniesionych w 2023 r. – 56 tys. zł;
 - b. na realizację świadczeń w ramach projektu poświęconego promocji polskiej żywności w oparciu o wyroby spożywcze, na kwotę wydatków poniesionych w 2023 r. – 100 tys. zł.

Część 35 – Rynki rolne

Szczegółowej analizie poddano trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzone w 2023 r. na łączną kwotę wydatków w wysokości 391 tys. zł, tj.:

- 1) zamówienie, do przeprowadzenia którego zastosowano art. 275 pkt 1 ustawy Pzp. tj. postępowanie w trybie podstawowym bez prowadzenia negocjacji, na organizację stoiska informacyjno-promocyjnego MRiRW podczas Targów „Smaki Regionów 2023”, na kwotę wydatków poniesionych z budżetu państwa w 2023 r. w wysokości 227,5 tys. zł;
- 2) zamówienia, do przeprowadzenia których nie zastosowano ustawy Pzp. ze względu na wartość szacunkową nie przekraczającą 130 tys. zł:
 - a. na działania informacyjno-promocyjne „Poznaj Dobrą Żywność” Cavaliada Tour, na kwotę wydatków poniesionych w 2023 r. – 100 tys. zł;
 - b. na najem powierzchni na targi POLAGRA 2024, na kwotę wydatków poniesionych w 2023 r. – 63,5 tys. zł.

Część 62 – Rybołówstwo

Szczegółowej analizie poddano trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzone w 2023 r. na łączną kwotę wydatków w wysokości 2009,1 tys. zł, tj.:

- 1) zamówienie, do przeprowadzenia którego zastosowano art. 132 ustawy Pzp. tj. postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego na przygotowanie i przeprowadzenie „Programu badań zasobów ryb i ich bazy pokarmowej na obszarze Zatoki Puckiej, na podstawie którego zostanie wykonana ocena sposobu przydziału uprawnień do połowów podmiotom uprawnionym do wykonywania rybołówstwa komercyjnego w roku 2023” oraz sporządzenie raportu zawierającego wyniki Programu badań zasobów ryb i ich bazy pokarmowej na obszarze Zatoki Puckiej oraz wyniki oceny sposobu przydziału uprawnień do połowów podmiotom uprawnionym do wykonywania rybołówstwa komercyjnego w roku 2023”, na kwotę wydatków poniesionych z budżetu państwa w 2023 r. w wysokości 1849,2 tys. zł;

- 2) zamówienia, do przeprowadzenia których nie zastosowano ustawy Pzp. ze względu na wartość szacunkową nie przekraczającą 130 tys. zł:
 - a. na opracowanie analizy „Współistnienie rybołówstwa morskiego i morskich farm wiatrowych”, na kwotę wydatków poniesionych w 2023 r. – 86,1 tys. zł;
 - b. na projekty graficzne 2D i 3D na potrzeby kampanii o charakterze informacyjno-promocyjnym w zakresie rybactwa związanych z programem Fundusze Europejskie dla Rybactwa, na kwotę wydatków poniesionych w 2023 r. – 73,8 tys. zł.

W wyniku analizy ww. postępowań w trybie zamówienia publicznego dokonanych przez dysponenta III stopnia MRiRW w części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy Pzp. a także procedur wewnętrznych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie udzielania zamówień publicznych. Prawidłowo stosowano lub wyłączono zasadę zachowania uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców. Realizacja zamówień (pod względem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy) była zgodna z postanowieniami zawartych umów. Wydatki poniesione z tytułu realizacji zamówień były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań MRiRW.

Plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych w 2023 r. był zamieszczony na stronie internetowej MRiRW oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych oraz spełniał wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wzoru planu postępowań o udzielenie zamówień¹⁵.

(akta kontroli str. 520-678)

Nadzór i kontrola

W 2023 r. Zespół Audytu Wewnętrznego w Departamencie Kontroli i Audytu MRiRW zrealizował cztery zadania audytowe rozpoczęte w 2022 r. tj.: „Sprawowanie nadzoru nad właściwym gospodarowaniem nieruchomościami Skarbu Państwa powierzonymi szkołom w trwały zarząd”, „Koordynacja i realizacja działań promocyjnych i informacyjnych prowadzonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi”, „Obsługa Komitetu Monitorującego Program Operacyjny „Rybactwo i Morze” na lata 2014 – 2020” i „Bezpieczeństwo informacji przy przetwarzaniu mobilnym i pracy na odległość”. Ponadto rozpoczęto cztery zadania audytowe, które były kontynuowane w 2024 r., przeprowadzono pięć czynności sprawdzających (w tym jedna zakończona w 2024 r.) oraz trzy czynności doradcze w zakresie sporządzania sprawozdań z wykonania planów pracy na przykładzie wybranych komórek organizacyjnych, upoważnień i pełnomocnictw udzielonych przez Ministra RiRW oraz upoważnień udzielonych przez Dyrektora Generalnego MRiRW od 2015 roku oraz funkcjonowania organów opiniodawczo – doradczych Ministra RiRW.

Zgodnie z § 10 komunikatu Ministra RiRW z dnia 18 listopada 2022 r. w sprawie szczegółowych wytycznych w zakresie kontroli zarządczej dla działów administracji rządowej – rolnictwo, rozwój wsi, rynki rolne i rybołówstwo¹⁶ w MRiRW dokonano identyfikacji ryzyka na potrzeby opracowania rocznego planu audytu wewnętrznego. Zidentyfikowane ryzyka poddawano analizie w celu określenia prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka i możliwych jego skutków. W 2023 r. zidentyfikowano ryzyka w 14 obszarach. W procesie identyfikacji ryzyka wykorzystywano m.in.: informacje z bieżącej pracy poszczególnych komórek organizacyjnych, wyniki realizacji zadań, wyniki przeprowadzonych kontroli. Sprawozdanie z prowadzenia audytu wewnętrznego w MRiRW zostało sporządzone stosownie do § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 września 2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu¹⁷. Informacja o realizacji zadań z zakresu audytu

¹⁵ Dz. U. poz. 2362.

¹⁶ Dz. Urz. Min. Rol. i Roz. Wsi poz. 70.

¹⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 506.

wewnętrznej została sporządzona i przedstawiona Ministrowi Finansów zgodnie z art. 295 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

Ponadto w 2023 r. zakończono 48 kontroli (w tym 5 kontroli pozaplanowych), w tym 25 kontroli rozpoczętych w 2022 r. Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. prowadzono 33 kontrole, których realizacja będzie kontynuowana w 2024 r.

Stopień wykorzystania środków budżetowych ujętych w planie dysponenta III stopnia MRiRW był w trakcie 2023 r. na bieżąco monitorowany. Comiesięcznie sporządzano informacje z wykonania wydatków dysponenta III stopnia MRiRW, a co kwartał opracowywane były informacje opisowe z wykonania planu dochodów i wydatków oraz zadań w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo, które następnie były przedkładane członkom kierownictwa MRiRW oraz komórkom organizacyjnym MRiRW.

(akta kontroli str. 1350-1414)

Analiza sprawozdań budżetowych GIORIN – państwowej jednostki budżetowej podległej MRiRW – z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28) za poszczególne lata 2020–2023 wykazała, że w ww. sprawozdaniach nie zostały wykazane plany wydatków na dotacje przedmiotowe na ochronę roślin (rozdział 01017), pomimo zrealizowanych przez GIORIN wydatków w ramach tego rozdziału w następujących kwotach: w 2020 r. – 13 450,2 tys. zł, w 2021 r. – 6811 tys. zł, w 2022 r. – 16 199,8 tys. zł, w 2023 r. – 6997,6 tys. zł. Plan wydatków na dotacje przedmiotowe na ochronę roślin został z kolei ujęty u dysponenta części odpowiednio w kwotach: w 2020 r. – 13 451,7 tys. zł, w 2021 r. – 6811 tys. zł, w 2022 r. – 16 201 tys. zł i w 2023 r. – 7000 tys. zł.

Główny Księgowy Resortu w MRiRW wyjaśniła, że „(...) Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w latach 2020 – 2023 wypłacał dotacje na dofinansowanie kosztów ochrony roślin. Główny Inspektor wydawał decyzje w sprawie udzielenia dotacji, natomiast minister rolnictwa przekazywał środki na wypłatę dotacji na podstawie sporządzonego zestawienia decyzji o udzieleniu dotacji. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest dysponentem środków budżetu państwa w cz. 32 – Rolnictwo, środki w rozdziale 01017 – Ochrona roślin, w § 2630 – Dotacja przedmiotowa z budżetu dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych, ujęte są w planie finansowym dysponenta I stopnia w MRiRW.” Ponadto Główny Księgowy Resortu w MRiRW wyjaśniła, że „(...) udzielenie dotacji każdorazowo poprzedzone być musi kontrolą przestrzegania przez producenta rolnego zarówno przepisów z zakresu ochrony roślin przed agrofagami, określających zasady zwalczania danego agrofaga, jak i decyzji administracyjnej wydanej przez wiorin. Kompetencje kontrolne w tym zakresie przypisane są do Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, której ustawa z dnia 13 lutego 2020 r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa nadaje szerokie uprawnienia dotyczące kontroli, w tym kontroli na miejscu. Kompetencji takich z kolei nie posiada Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Tym samym, organem właściwym do wydawania decyzji o udzieleniu dotacji, posiadającym odpowiednie ku temu kompetencje i uprawnienia, jest Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa sprawujący zgodnie z art. 6 ww. ustawy nadzór nad wykonywaniem zadań przez wiorin. Przyjęte w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa rozwiązanie podyktowane jest zatem zapewnieniem, aby środki budżetowe wydawane były zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, tj. w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów; Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa dysponuje bowiem szerszymi możliwościami kontroli przestrzegania prawa przez wnioskodawcę, tym samym spełnienia przez niego warunków uzyskania dotacji, niż Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa¹⁸ wydane na podstawie art. 130 ust. 5 ufp, określa poza zakresem ustawowym objętym tym przepisem, organy które wydają bądź odmawiają wydania decyzji w sprawie udzielenia i wypłaty dotacji, określa warunki przyznawania dotacji, podmioty którym przyznaje się dotacje oraz określa przedmiot dotacji. Najwyższa Izba Kontroli podkreśla, iż zakres tego aktu wykonawczego reguluje materię zastrzeżoną dla ustawy. Ponadto z art. 130 ust. 2 pkt 2 ufp wynika, że podstawą prawną udzielania dotacji przedmiotowych jest ustawa lub przepisy Unii Europejskiej. Zdaniem NIK, utrzymywana od 2015 r. tendencja realizacji dotacji przedmiotowych przez GIORiN bez wykazywania dokonywanych wydatków w planie wydatków tej jednostki nie służy zasadzie przejrzystości i jawności finansów publicznych, jak również zasadzie dokonywania wydatków określonej w art. 44 ust.1 pkt 3 ufp.

(akta kontroli str. 2606-2655)

Minister Finansów w piśmie z 28 listopada 2022 r. skierowanym do Sekretarza Stałego Komitetu Rady Ministrów dotyczącym projektu ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wskazał w kwestii projektowanych dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa w zakresie roku 2023 w wysokości 3 047 453 tys. zł, wobec zabezpieczonej w projekcie budżetu państwa na rok 2023 dodatkowej kwoty 2 424 835 tys. zł na waloryzację świadczeń rolniczych, iż niezbędne jest jednoznaczne wskazanie przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, iż brakująca w 2023 r. kwota na wypłaty rolniczych świadczeń emerytalno-rentowych (ok. 0,6 mld zł), zostanie sfinansowana ze środków będących w dyspozycji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Minister RiRW w odpowiedzi z 30 listopada 2022 r. poinformował, iż przyjmuje uwagi Ministra Finansów oraz Rządowego Centrum Legislacji.

W art. 6 ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników¹⁹ określono, że w 2023 r. minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek dysponenta części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, może dokonywać przeniesień wydatków budżetowych z części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne lub 62 – Rybołówstwo do części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że Minister RiRW winien zabezpieczyć w budżecie części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne lub 62 – Rybołówstwo – środki dla dysponenta części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w kwocie 622 618 tys. zł związane z szacowanym wzrostem kosztów funduszu emerytalno-rentowego na waloryzację świadczeń rolniczych.

Główna Księgowa Resortu w MRiRW wyjaśniła, że w budżecie MRiRW nie były rezerwowane środki dla KRUS na ww. cel, a także, że Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie zgłaszała również potrzeby przeznaczania dodatkowych środków z ww. części do części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Wyjaśniła ponadto, że „zapisy art. 6 dotyczące możliwości przeniesienia wydatków z części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo do części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zostały wprowadzone do projektu ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w listopadzie 2022 r., tj. po przyjęciu przez Radę Ministrów projektu ustawy budżetowej na rok 2023 i przekazaniu do Sejmu. Na etapie przygotowywania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2023 Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie miało podstawy prawnej do zabezpieczenia wydatków na powyższy cel. (...) treść art. 6 ww. ustawy umożliwiła przeniesienie

¹⁸ Dz. U. poz. 1170, ze zm.

¹⁹ Dz. U. poz. 337.

wydatków przez Ministra Finansów z części 32, 33, 35 i 62 do części 72 na wniosek dysponenta części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Natomiast nie nakładała obowiązku na Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zabezpieczenia wydatków w kwocie 600 mln zł w częściach 32, 33, 35 i 62 na ubezpieczenie społeczne rolników.”

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że w związku z niezłożeniem przez dysponenta części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniosku o środki będące w dyspozycji Ministra RiRW powinna być podjęta przez Ministra RiRW decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych w tym zakresie.

W 2023 r., na wniosek Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 4 października 2023 r. Minister Finansów wydał decyzję zwiększającą plan wydatków budżetowych części 72 – KRUS ze środków rezerw celowych (poz. 56) o łączną kwotę 2 000 000 tys. zł z przeznaczeniem na waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych rolników.

(akta kontroli str. 885-896, 998-1001, 1665-1745, 2859-2863)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie wydatków budżetu państwa stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wydatki na kwotę 14,9 tys. zł przeznaczono na dokonanie zakupu niezgodnie z zakresem przedmiotowym jednostki kontrolowanej, co było naruszeniem art. 44 ust. 3 pkt 1 ufp, który stanowi, iż wydatki publiczne powinny być dokonywane celowo i oszczędnie. Ponadto zakupy zostały dokonane niezgodnie z § 11 pkt 7 wewnętrznego regulaminu organizacyjnego Biura Ministra z 14 kwietnia 2023 r. oraz § 8 pkt 4 wewnętrznego regulaminu organizacyjnego BM z 24 lipca 2023 r. (dalej BM), gdyż nie miały charakteru nagród, pucharów, wyróżnień i dyplomów, a de facto były prezentami. Zakupy na ww. kwotę dotyczyły produktów AGD, hełmów strażackich, aparatu fotograficznego, piłek do gry, rzeźby z brązu czy ornatów kapłańskich.

Dyrektor Biura Ministra (dalej BM) w MRiRW wyjaśniła m.in., że materiały dotyczyły nagród konkursowych w związku z odbywającymi się konkursami, tj. Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej we Wrześni oraz prezentów zakupionych w związku z jubileuszami i uroczystościami, tj. Jubileuszem 60-lecia Stowarzyszenia Gospodyń Wiejskich w Sieńcu, obchodami Święta Niepodległości Ruchu Ludowego w Opocznie, I Parady Kół Gospodyń Wiejskich – Kolory Polskiej Wsi, jubileuszu 60-lecia KGW w Skórznie, 40-lecia ludowego klubu piłkarskiego Iskra w Krasnem, jubileuszu 70-lecia Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”, jubileuszu 100-lecia działalności OSP w Filipowie, pierwszej rocznicy reaktywowania Koła Gospodyń Janowo, otwarcia zmodernizowanego stadionu lekkoatletycznego w Centralnym Ośrodku Sportu w Spale, otwarcia hali sportowej w Szulmierzu, jubileuszu 5-lecia KGW Sokołów. Dyrektor BM w MRiRW wyjaśniła ponadto, że „Przyznane nagrody miały charakter uznaniowy. Niemniej każda decyzja o zakupie poprzedzona była prośbą skierowaną do Ministra lub członka kierownictwa o finansowe wsparcie wydarzeń lub ufundowanie nagrody, jak również zaproszeniem do uczestnictwa w danym wydarzeniu. Wydatki poczynione na zakup ww. nagród Ministra RiRW realizowane był na podstawie zapotrzebowania kierownictwa i uzależnione od decyzji ministra, która każdorazowo była sporządzana przez BM i podpisywana przez ministra przed zakupem nagród.” Dyrektor BM wyjaśniła jednocześnie, że zakup i przekazanie prezentów dokonywano zgodnie z regulaminem organizacyjnym BM, a w zakresie Kół Gospodyń Wiejskich (dalej KGW) o przekazaniu prezentów konkretnym podmiotom decydowała Sekretarz Stanu, chcąc docenić i podkreślić zasługi wybranych KGW.

Najwyższa Izba Kontroli nie zgadza się z wyjaśnieniem Dyrektora BM, iż zakupu i przekazania prezentów dokonano zgodnie z wewnętrznym regulaminem organizacyjnym BM. Regulamin ten bowiem stanowi, iż do zadań tej komórki, należy m.in. prowadzenie spraw dotyczących zakupu i przyznawania nagród, pucharów, wyróżnień i dyplomów Ministra RiRW. Zdaniem NIK podkreślenia wymaga to, że dokonane zakupy nie mieściły się w zakresie przedmiotowym ani podmiotowym regulaminu BM, a więc miały charakter prezentów.

(akta kontroli str. 2004-2045)

2. Departament Komunikacji i Promocji nierzetelnie realizował zadanie dotyczące koordynacji działań informacyjno-promocyjnych, do czego był zobligowany na podstawie § 15 pkt 5 regulaminu organizacyjnego MRiRW. Koordynacja zadań przez DKP ograniczała się do pozyskiwania informacji o projektach realizowanych przez komórki organizacyjne MRiRW dotyczących informacji i promocji, zestawienia ich w plan działań, doraźnego doradztwa z tego zakresu oraz sporządzania podsumowań i sprawozdań. DKP nie analizował rzetelnie planu działań m.in. pod względem: kompletności przekazywanych danych, budżetu przeznaczanego na poszczególne projekty, w tym wielkości zabezpieczonych środków budżetowych na ich realizację w 2023 r., mierzenia skuteczności działań informacyjno-promocyjnych. Departament, do dnia zakończenia kontroli nie opracował również wytycznych i zasad w zakresie koordynacji działań informacyjno-promocyjnych w odrębnym dokumencie, jak również bazy dobrych praktyk w zakresie koordynacji i realizacji działań informacyjno-promocyjnych, do czego był zobligowany zaleceniami audytu wewnętrznego.

Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła, że do koordynacji działań w DKP wyznaczono „Trzy i pół etatu, ale nie można powiedzieć, że Ci pracownicy zajmują się wyłącznie koordynacją działalności informacyjno-promocyjnej. Gdybyśmy w ogóle chcieli zająć się prawdziwą koordynacją w 100% znaczeniu tego słowa, Wydział potrzebowałby więcej osób, przede wszystkim analityków, a zatrudnione obecnie osoby realizują również zadania w zakresie komunikacji wewnętrznej całego resortu, koordynacji pracy redaktorów intranetu m.in. w zakresie prostego języka, projektów strategicznych ministerstwa, i są doradcami i kontaktem dla Departamentów, które takie projekty chcą realizować, np. przy kampanii „Nie marnuj żywności”, „Kupuj świadomie produkt polski”. Dodam, że my też się uczymy procesu koordynacji, z uwagi na rozproszenie działań informacyjno-promocyjnych w resorcie, co wiąże się jednocześnie z rozproszeniem wydatków w tym zakresie. Taka koordynacja służy np. chęci uniknięcia dublowania realizacji projektów przez departamenty merytoryczne.”

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli opracowanie i wdrożenie wytycznych i zasad w zakresie koordynacji działań informacyjno-promocyjnych, jak również bazy dobrych praktyk w zakresie koordynacji i realizacji działań informacyjno-promocyjnych, powinno zapewnić adekwatne i skuteczne realizowanie zadań w zakresie koordynacji ww. działań przez DKP.

(akta kontroli str. 1798 pliki 3-5, 32, 36-37, str. 1773-1780, 1917-1921, 1997-1999, 2051-2052, 2231, 2234, pliki 15-16)

3. Roczny plan działań informacyjno-promocyjnych na 2023 r. został sporządzony nierzetelnie:
 - z trzech projektów na łączną kwotę 2062,7 tys. zł, tj. projekt o wartości 407,7 tys. zł został wprowadzony do planu 12 października 2023 r. a powinien być w nim ujęty już 16 czerwca 2023 r., dwa projekty o łącznej wartości 1655 tys. zł zawarte w planie działań z 16 czerwca 2023 r.

zostały z niego usunięte na skutek zmiany planu dokonanej 1 grudnia 2023 r. Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła, że powyższe spowodowane było omyłką;

- 13 projektów o łącznej wartości 7564,5 tys. zł spośród 192 ujętych w planie działań zmienionym 1 grudnia 2023 r. zostało powtórzone;
- w planie działań nie można było ustalić łącznego budżetu projektów, czyli planu wydatków budżetowych na ich realizację w 2023 r.;
- w planie działań nie zostały ujęte projekty na kwotę 793,4 tys. zł z tytułu realizacji czterech kampanii informacyjno-edukacyjnych realizowanych przez DKP oraz jednej przez DPT polegających na produkcji i emisji spotu bożonarodzeniowego w telewizji oraz radiu.

Na powyższą okoliczność Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła m.in., że DKP jest w trakcie zmian sposobu pozyskiwania danych i ich analizy, a także, że widzi potrzebę ujednoczenia i każdorazowego uzupełniania wszystkich pól dla wszystkich projektów. Dodała, że zasada ta została wdrożona do przygotowania planu działań na 2024 r.

Ponadto Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła, że „Wykonanie wydatków w 2023 r. nie odbywało się zgodnie z planem działań informacyjno-promocyjnych, ponieważ plan działań nie jest planem wydatków i podstawą do wydatkowania i rozliczania środków finansowych. Komórki organizacyjne MRiRW dokonują wydatków na działania zgodnie ze swoimi zidentyfikowanymi potrzebami, planami finansowymi na dany rok, na podstawie zgłoszeń do planu zakupów i zamówień zaakceptowanych przez nadzorującego członka kierownictwa, wniosków zakupowych i zawartych umów. (...) DKP agreguje w planie działań dane dostarczone przez komórki organizacyjne. Z tego powodu potwierdzenie prawidłowości i zgodności kwot budżetu projektów leży w gestii departamentów realizujących poszczególne zadania z planu działania. Dane przekazywane do DKP należy traktować jako oświadczenie komórki – DKP nie weryfikuje ich poprawności, ponieważ nie sprawuje funkcji nadzorczej działań poszczególnych komórek (...). Wymaga podkreślenia fakt, że nie należy utożsamiać w żaden sposób planowanych budżetów z wydatkiem za dane działanie w 2023 r. Nie zachodzi bowiem pomiędzy nimi korelacja zaplanowane-wydatkowane”.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że plan działań powinien być podstawowym dokumentem służącym koordynacji działalności informacyjno-promocyjnej, agregującym wszystkie działania prowadzone w MRiRW w tym zakresie, i będącym narzędziem zarządczym dla kierownictwa MRiRW. Zatem jego nieodłącznym elementem powinna być informacja o kwocie budżetu projektów, a tym samym planowanej kwocie wydatków, która została ujęta w budżecie w danym roku na realizację działań. Wykazanie kwoty planowanych wydatków oznacza, że istnieje podstawa do realizacji działań.

(akta kontroli str. 1798 pliki 3-5, 1920, 1997-2002, 2099-2101)

4. Wydatki na łączną kwotę 3467,6 tys. zł zostały poniesione z naruszeniem zasad prawidłowego wydatkowania środków budżetowych, i tak:
 - Nierzetelnie zaplanowano realizację wydatku poniesionego na kwotę 1449 tys. zł na organizację stoiska podczas targów Summer Fancy Food Show w dniach 25-27 czerwca 2023 r. w Nowym Jorku. Nie określono bowiem jaki cel powinien zostać osiągnięty w efekcie ww. działania i nie ustalono miernika skuteczności realizacji tego celu, jak np. liczby nawiązanych kontaktów handlowych, czy liczby zgłoszeń od firm. Uniemożliwiło to ocenę efektywności prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych w tym zakresie i ich późniejszą ewaluację. Dyrektor DEJ w MRiRW wyjaśnił m.in., że „Prowadzenie działań w obszarze żywności wysokiej jakości na rynkach zagranicznych jest procesem

długofalowym i ciągłym, wymagającym analizy wielu czynników, odpowiedniego podejścia i przygotowania do danego rynku. Działania podejmowane przez MRiRW mają na celu promocję polskiej żywności, natomiast efekt tych działań jest uzależniony od bardzo wielu czynników, m.in. koniunktura na rynkach, sytuacja geopolityczna, a także samo dodatkowe zaangażowanie zainteresowanych podmiotów. Z tego względu nie jest możliwe określenie konkretnego wskaźnika dla działań realizowanych w tym obszarze. Jednocześnie (...), celem realizowanych działań informacyjno-promocyjnych jest zwiększenie konkurencyjności polskiej żywności na rynkach zagranicznych, a w konsekwencji wzrost jej eksportu. Należy podkreślić, że w 2023 r. Stany Zjednoczone były 3 największym pozaunijnym odbiorcą polskich artykułów rolno-spożywczych. W 2023 r. Polscy przedsiębiorcy wyeksportowali do Stanów Zjednoczonych artykuły rolno-spożywcze o wartości 870 mln EUR, i był to aż 13% wzrost w stosunku do roku 2022. Na podstawie przedstawionych danych można wywnioskować, że prowadzone działania w tym obszarze, w tym realizacja przedmiotowego wydatku, były skuteczne i efektywne”.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że złożoność wskaźnika wzrostu eksportu artykułów rolno-spożywczych do USA w 2023 r. w porównaniu do 2022 r., nie pozwala na ocenę skuteczności oraz późniejszej ewaluacji efektywności działań związanych ze zorganizowaniem stoiska z polskimi produktami rolno-spożywczymi, nie kwestionując oczywiście istotności wzrostu tego eksportu. Podkreślić należy, że zaplanowane do realizacji zadanie powinno mieć określony efekt, czyli cel do osiągnięcia. Cel ten powinien być mierzalny, z określeniem wartości miernika umożliwiającego ocenę efektywności zadania.

(akta kontroli str. 1871 pliki 1-7, 1953-1957, 1964)

– Wydatkowanie kwoty 2018,6 tys. zł nie zostało poprzedzone analizą potrzeb i celowości wydatków, nie określono również jaki cel powinien zostać osiągnięty w efekcie działań i nie ustalono adekwatnych mierników skuteczności realizacji tego celu, co było działaniem nierzetelnym. Ponadto o realizacji kampanii zdecydowano na podstawie otrzymanych ofert od dostawców audiowizualnych i radiowych usług medialnych, bez uprzedniego zweryfikowania warunków cenowych oferty u innych wykonawców celem zapewnienia efektywnego wydatkowania środków publicznych, co było działaniem niegospodarnym w świetle art. 44 ust. 3 pkt 1 upf. W tym w odniesieniu do kwoty 585,1 tys. zł, wydatki zostały poniesione także w efekcie wyboru stacji radiowych o niskiej słuchalności. Dotyczyło to następujących wydatków:

- i) 600 tys. zł na realizację przez DEJ kampanii informacyjno-edukacyjnej w zakresie rolnictwa i produkcji ekologicznej polegającej na produkcji i emisji spotu informacyjno-edukacyjnego; Dyrektor DEJ w MRiRW wyjaśnił, że „Potrzebę wzmocnienia działań informacyjnych i promocyjnych na temat produkcji ekologicznej stwierdzono po publikacji wyników badań wykonanych w ramach dotacji MRiRW pod nazwą "Marketing, promocja oraz analiza rynku: analiza wartości i struktury rynku produkcji ekologicznej w Polsce ze szczególnym określeniem wartości jego poszczególnych branż", a także mając na uwadze coroczne raporty Polska wieś i rolnictwo (...) zawierające informacje o niewystarczającej rozpoznawalności logo produkcji ekologicznej UE w Polsce. Na konieczność podejmowania działań w zakresie rolnictwa ekologicznego wskazuje również Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021–2030. Obszar II. Promowanie

produkcji ekologicznej – działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne. MRiRW postępowało zgodnie z kierunkami wyznaczonymi w przygotowanym, wspólnie z partnerami społecznymi, planie działań. Analiza SWOT dokonana przy opracowywaniu PS WPR, wykazała zbyt niską rozpoznawalność systemu produkcji ekologicznej jako jedną z barier rozwoju tego sektora”.

W odniesieniu do braku określenia zakładanego efektu Dyrektor DEJ w MRiRW wyjaśnił, że „Założeniem było dotarcie do jak największej liczby konsumentów w grupie docelowej. W ramach oferty otrzymaliśmy estymację anten z najlepszym dotarciem w grupie docelowej. (...) Miernikiem służącym weryfikacji realizacji kampanii była zaakceptowana lista spotów.”, a względem braku określenia zakładanego efektu w umowie podczas realizacji kampanii „Potwierdzeniem realizacji założonego efektu jest raport poemisyjny zawierający wykaz wyemitowanych spotów wraz z informacją o dacie, dokładnej godzinie i kanale, na którym spoty te zostały wyemitowane.”

(akta kontroli str. 1871 pliki 8-13, 1957-1961, 1964, 2174-2175, 2234 pliki 5-6)

ii) 200,8 tys. zł z tytułu realizowanej przez DPT kampanii „Rząd bliski polskiej wsi” polegającej na produkcji oraz emisji spotu informacyjnego w radiu;

W odniesieniu do braku analizy faktycznych potrzeb i celowości wydatku Dyrektor DPT w MRiRW wyjaśniła, że „Radio było jednym z kanałów komunikacji crossmediowej kampanii „Rząd blisko polskiej Wsi”. Kreacja spotu radiowego powstała na bazie koncepcji kreatywnej spotu telewizyjnego. Założeniem koncepcji było przedstawienie sukcesów polskiego rolnictwa jako nowoczesnego, innowacyjnego i stabilnego sektora polskiej gospodarki, który zapewnia stałe źródło dochodu nawet dla małych rodzinnych gospodarstw. Skutecznie wspiera także i przyczynia się do rozwoju ekonomicznego całego kraju. Kampania miała podkreślić znaczenie polskich rolników i produkcji wysokiej jakości polskich produktów spożywczych wśród ogółu społeczeństwa”. Ponadto Dyrektor DPT w MRiRW wyjaśniła m.in., że „Miernikiem służącym weryfikacji realizacji kampanii była zaakceptowana lista spotów”.

(akta kontroli str. 1871 pliki 14-18, 1966-1971h, 1972-1975, 1980, 1982-1984, 1989-1990)

iii) 783,4 tys. zł z tytułu realizacji czterech kampanii informacyjno-edukacyjnych realizowanych przez DKP oraz jednej przez DPT polegających na produkcji i emisji spotu bożonarodzeniowego w telewizji oraz radiu;

Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła m.in., że miernikiem służącym weryfikacji realizacji kampanii była zaakceptowana lista spotów, a efektem emisji spotu radiowego było dotarcie do odbiorców o różnych zainteresowaniach i w różnym wieku. Z kolei Dyrektor DPT w MRiRW wyjaśniła, że „Założeniem było dotarcie do jak największej liczby odbiorców w grupie docelowej. (...). Miernikiem służącym weryfikacji realizacji kampanii była zaakceptowana lista spotów.”

W odniesieniu do braku analizy potrzeb i celowości wydatku Dyrektor DKP oraz Dyrektor DPT w MRiRW wyjaśniły m.in., że „Na etapie planowania kampanii wyznaczony został kierunek strategii komunikacji zgodny z założeniami briefu komunikacyjnego oparty o opracowane hasło i główną ideę narracji tj. „Radość dzielenia się - podziel się tym co najważniejsze”. W związku z faktem, iż kampania

planowana była w okresie przedświątecznym, MRiRW postawiło w swojej koncepcji komunikacji i narracji na elementy związane z tradycją i polskimi zwyczajami. Celem prezentacji tradycyjnych, polskich potraw było wzmocnienie wizerunku polskiej żywności i podkreślenie roli pracy polskiego rolnika w jej wytwarzaniu, a także podniesienie świadomości odbiorców w zakresie znaczenia bezpieczeństwa żywnościowego w kontekście wojny w Ukrainie.” Odnośnie do realizacji audycji przez stację o niskiej słuchalności Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła, że *„Przedstawiona oferta dotyczyła 18 rozgłośni zrzeszonych (...). Każda ze stacji ma wypracowaną mocną, stałą i wieloletnią więź ze słuchaczami, z którymi tworzymy społeczność, a program słuchany jest w wielu domach przez wiele godzin. Rozgłoszenie zrzeszone (...) to często jedyne lokalne stacje słuchane stale przez odbiorców. (...) Charakter rozgłośni pozwala na dotarcie do osób, którzy nie korzystają z mediów stricte o profilu komercyjnym, a których cechuje wysoka interioryzacja prezentowanych treści.”*

(akta kontroli str. 1872 pliki 48-52 oraz 144-149, 1915, 1921-1925, 1935-1943, 1948-1949, 2052-2053, 2139-2173)

iv) 434,4 tys. zł z tytułu realizowanej przez DKP kampanii informacyjno-edukacyjnej polegającej na produkcji audycji radiowej pt. „Grunt to rozmowa – audycja dla rolników”, emisji 216 audycji oraz powtórek na antenach 18 zrzeszonych rozgłośni radiowych i zamieszczeniu ich stronach internetowych.

W odniesieniu do braku analizy faktycznych potrzeb i celowości wydatku Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła m.in., że *„Na etapie planowania określony został kierunek działań informacyjnych tj. poinformowanie odbiorców działań MRiRW o bieżących programach, projektach, naborach realizowanych przez resort. Celem było dotarcie do osób ściśle powiązanych z rolnictwem którzy nie korzystają z mediów stricte o profilu komercyjnym tworząc alternatywną ofertę informacyjną gdzie odbiorcami są lokalni mieszkańcy.”*

W zakresie realizacji audycji przez stację o niskiej słuchalności Dyrektor DKP w MRiRW wyjaśniła, że *„Przedstawiona oferta dotyczyła 18 rozgłośni zrzeszonych (...). Każda ze stacji ma wypracowaną mocną, stałą i wieloletnią więź ze słuchaczami, z którymi tworzymy społeczność, a program słuchany jest w wielu domach przez wiele godzin. Rozgłoszenie zrzeszone (...) to często jedyne lokalne stacje słuchane stale przez odbiorców. (...) Charakter rozgłośni pozwala na dotarcie do osób, którzy nie korzystają z mediów stricte o profilu komercyjnym, a których cechuje wysoka interioryzacja prezentowanych treści.”* Ponadto Dyrektor DKP wyjaśniła, że *„Miernikiem kampanii jest zasięg koncesyjny stacji zrzeszonych (...) wyliczony na podstawie danych zamieszczonych w koncesjach na nadawanie określonych programów radiowych. Stacje zrzeszone w Forum mają duże znaczenie w lokalnych społecznościach zarówno wiejskich, jak i miejskim.”*

Zdaniem NIK zaplanowane do realizacji zadanie powinno mieć określony efekt, czyli cel do osiągnięcia. Cel ten powinien być mierzalny z określeniem wartości adekwatnego miernika umożliwiającego ocenę efektywności zadania, a mierniki ustalone przez MRiRW w tym zakresie uniemożliwiły dokonanie oceny uzyskanych korzyści. W ocenie NIK pomimo wyłączenia świadczenia audiowizualnych usług medialnych ze stosowania ustawy Pzp MRiRW powinno zapewnić efektywne i racjonalne wydatkowanie środków

publicznych, przejrzystość postępowania i co do zasady niedyskryminacyjny dostęp do zamówień. Nie służyło temu również wykorzystanie kanałów komunikacji o niskim zasięgu dotarcia (słuchalności) do odbiorców kampanii.
(akta kontroli str. 1872 pliki 53-98, 1925-1930, 2053)

5. Poniesiono wydatek 129,7 tys. zł na najem powierzchni reklamowej dla kampanii outdoorowej „Niemarnowanie żywności” pomimo nierzetelnego odbioru wykonanych prac. Raporty z rozpoczęcia oraz zakończenia ww. kampanii w zakresie jednego z czterech zleceń zawierały te same zdjęcia, co świadczy wyłącznie o zamieszczeniu grafik na powierzchniach reklamowych i nie pozwala na weryfikację prawidłowości wykonania przedmiotu umowy w zakresie tego zlecenia.

Dyrektor DPT w MRiRW wyjaśniła, że „Raporty z rozpoczęcia oraz zakończenia realizacji zlecenia nr 4 w ramach umowy BA.zp.23.1.30.2023 z dnia 28 lipca 2023 zostały odebrane, ponieważ oba raporty spełniały warunki umowy. Zgodnie z § 3 ust. 10 pkt 1) i 2) BA.zp.23.1.30.2023 z 28 lipca 2023 dokumentacja fotograficzna była wymagana tylko w przypadku raportów z rozpoczęcia. Zapisy umowy nie zabraniają Wykonawcy dołączenia do raportu końcowego zdjęć z raportu rozpoczęcia, potwierdzających wyklejenie. Z takiej możliwości Wykonawca skorzystał, co nie wpłynęło na prawidłowość sporządzenia raportu z zakończenia. Płatności faktury nr 203/12/2023/FV5 dokonano na podstawie prawidłowej realizacji zlecenia, co potwierdzono odbiorem obu raportów.”

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że odbiór prac dokonany na podstawie raportu z zakończenia, który uwzględniał te same zdjęcia co raport z rozpoczęcia był nierzetelny i nie pozwalał na prawidłową ocenę wykonania usługi.

(akta kontroli str. 1871 pliki 19-42, 1971i-1971k, 1972-1975, 1980-1981, 1984-1987, 1989-1990, 2048-2050, 2054-2059)

6. Zakup materiałów promocyjnych, tj. 500 sztuk kijków nordic walking skutkujący wydatkiem w wysokości 30,7 tys. zł był niecelowy oraz niegospodarny i nie mieścił się w zakresie przedmiotowym jednostki kontrolowanej (część 32 – Rolnictwo).

Dyrektor DPT w MRiRW wyjaśniła, m.in. że jednym z zadań zgodnie z § 11 pkt 11 Wewnętrznego Regulaminu Organizacyjnego Departamentu Pomocy Technicznej jest współpraca z DKP w realizacji działań promocyjnych dotyczących działów administracji rządowej rolnictwo, rozwój wsi rynki rolne i rybołówstwo, w tym inicjowania i określenia kierunków działań promocyjnych we współpracy z jednostkami organizacyjnymi podległymi i nadzorowanymi. Ponadto Dyrektor DPT w MRiRW wyjaśniła, że „Z uwagi na realizację przez DPT ww. zadania, niezbędne jest zapewnienie odpowiednich narzędzi umożliwiających prawidłową realizację działań w tym zakresie, w tym zapewnienie materiałów informacyjno-promocyjnych na wydarzenia organizowane, współorganizowane lub z udziałem MRiRW. Zakres działalności MRiRW jest obszerny, w związku z tym działania są kierowane do różnorodnych grup docelowych, w zależności od zakresu i charakteru, a także kontekstu merytorycznego. W 2023 roku prowadzone były działania promocyjne w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi oraz rynków rolnych. Jednym z obszarów stałej działalności MRiRW jest promowanie agroturystyki i związanej z nią promocją zdrowego stylu życia. DPT planując rodzaje materiałów uwzględnia potrzeby promocyjne również i w tym zakresie.”

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że z ewidencji prowadzonej w DPT na dzień 19 stycznia 2024 r. wynika, że przedmiot zakupu, tj. 500 kijków nordic

walking otrzymanych przez MRiRW 18 września 2023 r. nie został dotychczas rozdyskrebowany jako materiał promocyjny, zgodnie z celem. Ponadto należy zauważyć, że zdrowie oraz turystyka nie zawierają się w dziale administracji rządowej rolnictwo (cz. 32 – Rolnictwo).

(akta kontroli str. 1804 plik 30, str. 1815 plik 1, str. 1871 pliki 43-47, 1968, 1971j)

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

Wydatki budżetu środków europejskich w kontrolowanych częściach, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaplanowano w ustawie budżetowej na rok 2023 w łącznej kwocie 11 166 520 tys. zł, z tego w części 32 – Rolnictwo w kwocie 38 492 tys. zł, w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 10 765 639 tys. zł oraz w części 62 – Rybołówstwo w kwocie 362 389 tys. zł.

Wydatki budżetu środków europejskich zaplanowane w ustawie budżetowej zostały zwiększone w 2023 r. ze środków pochodzących z rezerw celowych (poz. 98 rezerw celowych – Finansowanie programów z budżetu środków europejskich) o łączną kwotę 9 251 702,4 tys. zł, z tego dla części 33 – Rozwój wsi o 9 144 811 tys. zł i dla części 62 – Rybołówstwo o 106 891,4 tys. zł. Nie złożono wniosków o uruchomienie rezerw celowych z budżetu środków europejskich dla części 32 – Rolnictwo.

Wydatki w planie po zmianach w budżecie środków europejskich ustalono w 2023 r. w łącznej wysokości 20 418 222,4 tys. zł, z tego w:

- części 32 – Rolnictwo w wysokości 38 492 tys. zł,
- części 33 – Rozwój wsi w wysokości 19 910 450 tys. zł,
- części 62 – Rybołówstwo w wysokości 469 280,4 tys. zł.

Z przyznanej kwoty rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi wykorzystano 9 032 500,9 tys. zł, tj. 98,8% dokonanych zwiększeń środków z rezerw celowych, a w części 62 – Rybołówstwo wykorzystano 99 993,6 tys. zł, tj. 93,5% kwoty zwiększeń. Niewykorzystane środki rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 112 310,1 tys. zł zostały zablokowane w kwocie 111 265 tys. zł a pozostałe środki terminowo zwrócone na rachunek Ministra Finansów (1041,2 tys. zł) lub brak było zasilenia rachunku ARiMR tymi środkami (3,9 tys. zł).

Niewykorzystane środki rezerw celowych w części 62 – Rybołówstwo w kwocie 6897,8 tys. zł zostały zablokowane w kwocie 6794 tys. zł a pozostała kwota (103,8 tys. zł) nie została przekazana na rachunek ARiMR.

Główny Księgowy Resortu w MRiRW wyjaśniła, że „Niewykorzystanie środków z rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi było spowodowane mniejszą niż w latach ubiegłych skalą płatności zaliczkowych w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego oraz działania Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2014–2020. Powyższe nie spowodowało negatywnych skutków, gdyż zasada N+3 dla alokacji roku 2020 została zrealizowana z nadwyżką, a beneficjenci ww. działań otrzymują płatności w terminie zgodnym z przepisami tj. do końca czerwca 2024 r.” Ponadto, Główny Księgowy Resortu w MRiRW wyjaśniła, że wg informacji przekazanych przez ARiMR zakładano początkowo, że zostanie wydanych 1 250 000 decyzji w sprawie przyznania płatności bezpośrednich (decyzje dla kampanii 2022 i kampanii 2023). Z uwagi na dodatkowe bardzo duże zaangażowanie biur powiatowych ARiMR w obsługę instrumentów wsparcia ze środków krajowych uruchamianych w związku z trudną sytuacją producentów rolnych w Polsce w 2023 r., dla których termin płatności kończył się z dniem 31 grudnia 2023 r., dokonano korekty założeń i zmniejszono liczbę wydanych decyzji do 1 100 000. Ostatecznie w roku kalendarzowym 2023 wydano 1 183 941 decyzji w sprawie przyznania płatności. W związku z powyższym ciężar wydania decyzji w zakresie płatności bezpośrednich przesunął się na 2024 r. (ostateczny wynikający z przepisów termin wydania decyzji z kampanii 2023 r. to 31 maja 2024 r.).

Główny Księgowy Resortu w MRiRW wyjaśniła, że niewykorzystanie środków z rezerw celowych w części 62 – Rybołówstwo wynikało przede wszystkim z „(...) braku możliwości dokładnego oszacowania przez ARiMR potrzeb na środki, w związku z przeprowadzonymi pod koniec roku naborami w ramach działania 5.3 (wsparcie za dodatkowe koszty poniesione przez podmioty w sektorze rybołówstwa i akwakultury w związku z zakłóceniami rynku spowodowanymi prowadzoną przez Rosję wojną napastniczą przeciwko Ukrainie i jej wpływem na łańcuch dostaw produktów rybołówstwa i akwakultury) i późniejszymi płatnościami realizowanymi do końca roku 2023. Ponadto niższe od zaplanowanych płatności wynikały z aneksowania umów przez beneficjentów, weryfikacji rozliczanych wniosków o płatność oraz odrzucenia części złożonych dokumentów aplikacyjnych.”

Środki z rezerw celowych w części 33 – Rozwój wsi zostały przeznaczone dla ARiMR na zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, tj. na finansowanie wydatków z I filara WPR, w tym w szczególności płatności bezpośrednich, a także na finansowanie wydatków z II filara WPR, tj. na realizację Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (dalej: PROW 2014–2020).

Środki z rezerw celowych w części 62 – Rybołówstwo zostały przeznaczone na:

- dokonywanie wypłat dla beneficjentów w ramach PO RYBY 2014–2020 dla jednostki realizującej, tj.: ARiMR,
- na realizację projektów dla jednostki realizującej, tj. Głównego Inspektoratu Rybołówstwa Morskiego (dalej: GIRM), pn.: „Zakup dwóch statków patrolowych do celów kontroli rybołówstwa morskiego” w ramach PO RYBY 2014–2020, pn.: „Dostawa wyposażenia statków: Kontroler 31 i Kontroler 35 w kombinezony asekuracyjno – robocze, niezbędne do wykonywania kontroli rybołówstwa, zgodnie ze standardami SOLAS”, pn.: „Dostawa samochodu osobowego 5-miejscowego typu Multivan z napędem elektrycznym”,
- na realizację dla jednostki realizującej, tj. MRiRW na zakup usług wsparcia technicznego oprogramowania elektronicznego dziennika połowowego Systemu Elogbook, a także na realizację projektów pn.: „Ocena sposobu przydziału uprawnień do połowów podmiotom uprawnionym do wykonywania rybołówstwa komercyjnego na obszarze Zalewu Szczecińskiego, Jeziora Dąbie i Zatoki Pomorskiej” i pn.: „Ocena sposobu przydziału uprawnień do połowów podmiotom uprawnionym do wykonywania rybołówstwa komercyjnego na obszarze Zalewu Wiślanego”.

Kontrolę prawidłowości dokonywania zmian planu wydatków wynikających z podziału rezerw celowych u dysponenta części przeprowadzono na próbie sześciu wniosków, tj.: trzech ostatnich wniosków Ministra RiRW dotyczących części 33 – Rozwój wsi oraz trzech ostatnich wniosków dotyczących części 62 – Rybołówstwo, skierowanych w 2023 r. do Ministra Finansów na łączną kwotę 9 242 249,9 tys. zł, co stanowiło 99,9% kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych, tj. 9 251 702,4 tys. zł. W ramach części 33 – Rozwój wsi zbadano rezerwy na kwotę 9 144 811 tys. zł, tj. 100% kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części. W ramach części 62 – Rybołówstwo zbadano rezerwy na kwotę 97 438,9 tys. zł, tj. 91,2% kwoty zwiększającej plan wydatków środkami z rezerw celowych w tej części. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Środki zostały przeznaczone na realizację zadań wskazanych we wnioskach kierowanych do Ministra Finansów o uruchomienie rezerw celowych. Środki z rezerw celowych uruchomiono zgodnie z procedurą określoną w art. 154 ufp.

(akta kontroli str. 61-80, 87, 95-98, 111-112, 149-179, 439-447)

W związku z nadmiarem środków posiadanych przez jednostkę realizującą wydatki w budżecie środków europejskich, m.in. na skutek niezrealizowania części zadań w 2023 r., Minister RiRW, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 2 ufp, wydał w 2023 r. dwie decyzje blokujące planowane wydatki budżetu środków europejskich na kwotę ogółem 118 059 tys. zł, z tego w:

- części 33 – Rozwój wsi – na kwotę 111 265 tys. zł,
- części 62 – Rybołówstwo – na kwotę 6794 tys. zł.

W 2023 r. nie wystąpiły przypadki blokowania planowanych wydatków w związku ze stwierdzoną niegospodarnością (art. 177 ust. 1 pkt 1 ufp).

Kontrolą blokowania planowanych wydatków objęto obie decyzje:

- w części 33 – Rozwój wsi – decyzję Ministra RiRW z 28 grudnia 2023 r., na podstawie której zablokowana została planowana kwota wydatków w wysokości 111 265 tys. zł. Wynikało to z braku możliwości pełnego wykorzystania środków przez ARiMR na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (I i II filar). Blokowane planowane wydatki pochodziły z rezerwy celowej budżetu środków europejskich uruchomionej w 2023 r.;
- w części 62 – Rybołówstwo – decyzję Ministra RiRW z 28 grudnia 2023 r., na podstawie której dokonano blokowania planowanych wydatków w wysokości 6794 tys. zł. Wynikało to z braku możliwości pełnego wykorzystania środków przez ARiMR na realizację PO RYBY 2014–2020. Blokowane planowane wydatki dotyczyły planu wydatków określonego w ustawie budżetowej na 2023 r.

Blokowanie planowanych wydatków przez Ministra RiRW było zgodne z przepisami ufp i nastąpiło niezwłocznie po otrzymaniu wniosków od jednostki otrzymującej środki z budżetu środków europejskich. O podjęciu w dniu 28 grudnia 2023 r. decyzji o blokowaniu planowanych wydatków budżetu środków europejskich na 2023 r., dysponent części 33 – Rozwój wsi i części 62 – Rybołówstwo poinformował Ministra Finansów pismami z 29 grudnia 2023 r.

W 2023 r. wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w części 32 – Rolnictwo w kwocie 30 225,5 tys. zł (78,5% kwoty planu po zmianach), w części 33 – Rozwój wsi w kwocie 19 798 123,2 tys. zł (99,4% kwoty planu po zmianach) i w części 62 – Rybołówstwo w kwocie 459 902 tys. zł (98% kwoty planu po zmianach).

(akta kontroli str. 61-80, 149-157, 172-179, 466-468, 236-266, 1089-1099)

W części 32 – Rolnictwo wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 30 225,5 tys. zł, co stanowiło 78,5% kwoty planu wydatków po zmianach (38 492 tys. zł).

Minister RiRW wyjaśnił, że niższe niż zakładano w planie wykonanie wydatków w budżecie środków europejskich i w budżecie państwa w cz. 32 – Rolnictwa wynikało z następujących przyczyn:

- a) Regionalne Programy Operacyjne 2014–2020 (szkoły rolnicze) – brak nowych naborów wniosków o dofinansowanie w perspektywie 2014–2020, w związku z ostatnim rokiem jej wdrażania.
- b) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 (szkoły rolnicze) – w związku z ostatnim rokiem wdrażania programu, część wniosków o dofinansowanie została zakwalifikowana do sfinansowania z programu Erasmus+ albo z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027.
- c) Fundusze Europejskie dla Województw 2021–2027 (szkoły rolnicze) – brak naborów wniosków o dofinansowanie z nowych programów, w tych województwach, w których nabory zostały uruchomione w 2023 r. (tj. Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027); ich rozstrzygnięcie przewidziano na początek 2024 r.
- d) Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014–2020 – dot. realizowanego przez Główny Inspektorat Weterynarii projektu „System informatyczny Inspekcji Weterynaryjnej IW-SYSTEM”, porozumienie w tej sprawie zostało rozwiązane 22 lutego 2023 r. Niewykorzystane środki (z wyjątkiem kwoty 1457 tys. zł przeznaczonej na wynagrodzenia) zostały przeniesione do innych programów za zgodą Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Ministra Finansów.

- e) Program „Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu” w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014–2021, dot. projektu „Poprawa efektywności energetycznej w budynkach szkolnych Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobrocinie” realizowanego przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobrocinie; plan po zmianach w budżecie środków europejskich 1338 tys. zł, wykonanie 1338 tys. zł, tj. 100%, plan po zmianach w budżecie państwa 1647 tys. zł, wykonanie 911 tys. zł, tj. 55,3%. Niższe niż zakładano wykonanie wydatków budżetu państwa wynikało z podpisanego 27 września 2023 r. aneksu do umowy z 6 marca 2023 r., zgodnie z którym wymagany wkład budżetu państwa został zmniejszony, a zwiększone zostało dofinansowanie z budżetu środków europejskich. Termin zakończenia projektu przewidziano na II kwartał 2024 r.

Wydatki budżetu środków europejskich w części 32 – Rolnictwo w 2023 r. były wyższe o 14 747,8 tys. zł, tj. o 95,3%, od wykonanych w 2022 r. (15 477,7 tys. zł). Minister RiRW wyjaśnił, że wynikało to „z ustalenia wyższych wydatków w roku 2023 i jest związane głównie z realizacją projektu pn. „Głęboka termomodernizacja budynków szkolnych w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie” przez Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. chor. J. Szymańskiego w Marianowie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, (plan po zmianach 22 034 tys. zł, wykonanie 21 211 tys. zł, tj. 96,3%). Rok 2023 był ostatnim rokiem dokonywania wydatków w ramach perspektywy 2014–2020.”

W części 32 – Rolnictwo skontrolowano procedurę przekazywania w 2023 r. środków finansowych z budżetu środków europejskich przez dysponenta części na podstawie art. 188 ust. 2 ufp i rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności²⁰.

Badaniem objęto środki finansowe w łącznej kwocie 5675 tys. zł przekazane na realizację projektu „Głęboka termomodernizacja budynków szkolnych w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie”.

Doboru próby dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższe wydatkowane kwoty. Skontrolowane wydatki stanowiły 18,8% wydatków z budżetu środków europejskich zrealizowanych w tej części. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Przekazywanie przez Ministra RiRW płatności z budżetu środków europejskich na dofinansowanie zadań realizowanych przez powyższą szkołę było zgodne z ww. przepisami prawa.

W 2023 r. w części 32 dysponent III stopnia w MRiRW zaplanował i zrealizował wydatki w kwocie 1500 tys. zł.

U dysponenta III stopnia w MRiRW badaniem objęto wydatek majątkowy na kwotę 1500 tys. zł stanowiący 100% wydatków budżetu środków europejskich zrealizowanych przez ww. dysponenta w tej części. Zbadany wydatek został poniesiony na przygotowanie dokumentacji projektowej dla wykonania termomodernizacji budynku MRiRW.

W części 33 – Rozwój wsi wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 19 798 123,2 tys. zł, tj. 99,4% kwoty planu wydatków po zmianach (19 910 450 tys. zł). Wydatki te przeznaczono w wysokości 13 766 997,2 tys. zł na I filar WPR (w tym 13 223 001,5 tys. zł na płatności bezpośrednie²¹) oraz 6 031 126 tys. zł na II filar WPR, tj. na finansowanie realizacji PROW 2014–2020.

²⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 2081, ze zm.

²¹ W kwocie 13 223 001,5 tys. zł uwzględnione zostały zwroty środków finansowych z dotacji roku 2023 dokonane w miesiącu styczniu 2024 r. na rachunek bankowy Środków Europejskich WPR Ministra Finansów pozostających na saldzie rachunku bankowego na zakończenie roku budżetowego 2023 r. w wysokości 424,7 tys. zł oraz zwrotów bankowych w okresie przejściowym (w styczniu 2024) w wysokości 59,3 tys. zł.

Wydatki te były niższe o 3 508 423,6 tys. zł, tj. o 15%, od wydatków poniesionych w 2022 r. (23 306 546,8 tys. zł). Przyczyny zostały przedstawione w dalszej części wystąpienia przy opisie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej.

W części 33 – Rozwój wsi badaniem objęto wydatki budżetu środków europejskich przez dysponenta części w kwocie 3 658 316,4 tys. zł, tj. 18,5% płatności z budżetu środków europejskich w 2023 r. w tej części. Badanie dotyczyło środków przekazanych dla ARiMR na finansowanie WPR (2 486 272,4 tys. zł, tj. 18,1%) i środków przekazanych dla ARiMR na finansowanie PROW 2014–2020 (1 172 044 tys. zł, tj. 19,4%). Doboru próby dokonano celowo ze względu na najwyższe kwoty przekazywane Agencji. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Środki były przekazywane przez dysponenta części na podstawie zapotrzebowań złożonych przez ARiMR, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej na lata 2023–2027²² oraz rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 24 listopada 2017 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej²³.

W 2023 r. dysponent III stopnia w MRiRW nie planował i nie realizował wydatków z budżetu środków europejskich w tej części.

W części 62 – Rybołówstwo wydatki budżetu środków europejskich zrealizowano w kwocie 459 902 tys. zł, tj. 98% kwoty planu wydatków po zmianach (469 280,4 tys. zł). Wydatki te przeznaczono na realizację Wspólnej Polityki Rybołówstwa, tj. na finansowanie PO RYBY 2014–2020.

Wydatki budżetu środków europejskich w części 62 – Rybołówstwo w 2023 r. (459 902 tys. zł) były wyższe o 225 292,8 tys. zł, tj. o 96% od wydatków poniesionych w 2022 r. (234 609,2 tys. zł).

Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu w MRiRW wyjaśniła, że „*wysokie wykonanie w roku 2023 budżetu środków europejskich w cz. 62 – Rybołówstwo, wynikało przede wszystkim z tego, że rok 2023 był ostatnim rokiem kwalifikowalności wydatków z ramach PO RYBY 2014–2020. W roku 2023 wydatki były realizowane przez ARiMR na bieżące regulowanie płatności na podstawie harmonogramów wydatków wynikających z umów zawartych z beneficjentami. Z uwagi na kończący się okres kwalifikowalności wydatków, beneficjenci byli zobligowani do zakończenia realizacji wydatków w ramach operacji do końca roku. Wydatki dotyczyły szczególnie dużych projektów inwestycyjnych, gdzie beneficjenci weszli w końcowe etapy ich realizacji. Znaczący wpływ na wykonanie wydatków w roku 2023 miały też działania związane z zapewnieniem możliwie najbardziej efektywnej i pełnej realizacji programu. Działania te polegały głównie na ogłaszaniu dodatkowych naborów i następczej realizacji płatności (wydatków) dla beneficjentów.*” Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu w MRiRW wyjaśniła ponadto, że należy zwrócić uwagę na realizację płatności (wydatków) na tzw. rekompensaty wojenne, z których korzystały podmioty z sektora rybołówstwa i akwakultury, w związku z zakłóceniami rynku spowodowanymi prowadzoną wojną w Ukrainie i jej wpływem na łańcuch dostaw produktów rybołówstwa i akwakultury.

W części 62 – Rybołówstwo badaniem objęto wydatki budżetu środków europejskich zrealizowane przez dysponenta części w kwocie 82 592,1 tys. zł, stanowiącej 18% płatności z budżetu środków europejskich w 2023 r. w tej części. Badanie dotyczyło środków przeznaczonych na finansowanie płatności na rzecz beneficjentów PO RYBY 2014–2020 przez ARiMR. Doboru próby dokonano w sposób celowy ze względu na najwyższe kwoty przekazywane Agencji. W wyniku badania nie stwierdzono nieprawidłowości. Płatności zostały zrealizowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności

²² Dz. U. poz. 332.

²³ Dz. U. poz. 2235.

w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności.

Dysponent III stopnia w MRiRW zrealizował w 2023 r. wydatki z budżetu środków europejskich w części 62 – Rybołówstwo w kwocie 1736,2 tys. zł, tj. 82,9% kwoty planu po zmianach (2094 tys. zł).

Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu w MRiRW wyjaśniła, że „*niższe niż zaplanowano wykonanie wydatków budżetu środków europejskich dysp. III st. w cz. 62 - Rybołówstwo, wynika z braku realizacji w roku 2023 wydatków (338 tys. zł) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa 2021-2027. Do końca roku 2023 nie uruchomiono naborów i co za tym idzie nie było także możliwości wydatkowania zaplanowanych środków.*”

W części 62 – Rybołówstwo badaniem objęto próbę wydatków bieżących budżetu środków europejskich, dobraną metodą losowania MUS (trzy wydatki) i uzupełnioną poprzez dobór celowy ze względu na najwyższe kwoty poniesionych wydatków w łącznej kwocie 2462,9 tys. zł, tj. 71,9% wydatków dysponenta III stopnia w tej części.

Zbadana próba obejmowała wydatki poniesione na świadczenie usługi asysty technicznej oprogramowania Systemu Monitorowania Statków i elektronicznej rejestracji i elektronicznego raportowania działalności połowowej, na realizację programu badań zasobów ryb na obszarze Zalewu Szczecińskiego, Jeziora Dąbie, Zatoki Pomorskiej w latach 2021–2023 roku oraz za ocenę sposobu przydziału uprawnień do połowów podmiotom uprawnionym do wykonywania rybołówstwa komercyjnego na obszarze Zalewu Szczecińskiego, Jeziora Dąbie, Zatoki Pomorskiej w latach 2021–2023, na świadczenie usługi asysty technicznej oprogramowania elektronicznego dziennika połowowego systemu E-Logbook, w tym modułu komunikacyjnego FLUX, modyfikację i dostosowanie do aktualnych potrzeb oprogramowania Systemu E-logbook, realizację badań zasobów ryb i ich bazy pokarmowej na obszarze Zatoki Puckiej w 2023 r.

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały zrealizowane zgodnie z umowami o dofinansowanie, dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki. Wydatki były poniesione w sposób oszczędny i zostały prawidłowo udokumentowane. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek.

(akta kontroli str. 61-86, 125-148, 180-218, 479-487, 499-505, 1089-1099, 1545-1552, 1590-1598)

Wspólna Polityka Rolna

Limit wkładu publicznego w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej określony w tabeli nr 2 załącznika 16 do ustawy budżetowej na rok 2023 w kwocie ogółem 29 740 595 tys. zł został wykonany w wysokości 24 564 355,6 tys. zł, tj. w 82,6% kwoty planu wydatków po zmianach. Wkład środków europejskich wyniósł 20 117 789 tys. zł (80,1% kwoty planu wydatków po zmianach), a wkład budżetu państwa – 4 446 566,6 tys. zł (96,3% kwoty planu wydatków po zmianach).

Wydatki na WPR zrealizowano w kwocie o 9,2% niższej od wydatków na ten cel w 2022 r. (27 052 773,1 tys. zł).

Minister RiRW wyjaśnił, że „*Wydatki na Wspólną Politykę Rolną planowane i realizowane są w głównie z cz. 33 - Rozwój wsi (w tym po przeniesieniu wydatków z rezerwy celowej cz. 83, tj. 98% planu po zmianach budżetu środków europejskich i budżetu państwa w 2023 r. dot. cz. 33, w przypadku budżetu środków europejskich 100% planu po zmianach dot. cz. 33), i obejmują I filar WPR (płatności w ramach systemu wsparcia bezpośredniego, interwencje rynkowe) oraz II filar WPR tj. PROW 2014–2020. Niższe w 2023 r. niż w 2022 r. wykonanie wydatków zarówno w budżecie środków europejskich jak i w budżecie państwa dotyczyło głównie*

PROW 2014–2020 i wynikało przede wszystkim ze względu na to, że w ramach działań: - ONW, - Rolnictwo ekologiczne, - Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w czwartym kwartale 2022 r. wypłacone zostały zaliczki na poziomie zdecydowanie wyższym niż w analogicznym okresie 2023 r.

Jednocześnie niższa niż planowana na 2023 r. realizacja wydatków na Wspólną Politykę Rolną dot. głównie I filaru WPR w zakresie ekoschematów. Płatności przesunięto na rok 2024 z uwagi na wydłużenie przez wykonawcę systemu informatycznego na kampanię roku 2023 okresu jego budowy.”

Limit powyższych wydatków został określony dla dwóch części, których dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi (części 32 – Rolnictwo i części 33 – Rozwój wsi), a także dla części 19 – Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe, części 49 – Urząd Zamówień Publicznych, części 75 – Rządowe Centrum Legislacji oraz części 85 – Budżety wojewodów.

Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich na WPR w 2023 r. w ramach części 32 – Rolnictwo i części 33 – Rozwój wsi zrealizowano w łącznej kwocie 24 223 833,7 tys. zł, tj. 99,2% kwoty planu wydatków po zmianach w wysokości 24 407 225,6 tys. zł, z tego wydatki ze środków europejskich zrealizowano w kwocie 19 798 123,2 tys. zł, tj. 99,4% kwoty planu wydatków po zmianach (19 910 450 tys. zł), natomiast wydatki budżetu państwa w kwocie 4 425 710,5 tys. zł, tj. 98,4% kwoty planu wydatków po zmianach (4 496 775,6 tys. zł).

W części 32 – Rolnictwo wydatki budżetu państwa na WPR zostały zrealizowane w wysokości 50 231,4 tys. zł, tj. 83,7% kwoty planu wydatków po zmianach (60 018,5 tys. zł). Wydatki te zostały zrealizowane przez dysponenta III stopnia w MRiRW w ramach pomocy technicznej PROW 2014–2020.

Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu w MRiRW wyjaśniła, że niższe niż zakładano wykonanie wydatków na realizację WPR wynikało z braku realizacji płatności przez ARiMR w ramach ekoschematów z powodu nieuruchomionego w 2023 r. systemu informatycznego dla ekoschematów kampanii roku 2023. Płatności z tego tytułu przesunięto na rok 2024.

W części 33 – Rozwój wsi wydatki budżetu państwa na WPR zostały zrealizowane w wysokości 4 375 479 tys. zł, tj. 98,6% kwoty planu wydatków po zmianach (4 436 757 tys. zł) i przeznaczone zostały głównie na dotacje na współfinansowanie I filara WPR w kwocie 1 401 343,9 tys. zł oraz II filara WPR – PROW 2014–2020 w kwocie 2 974 135,1 tys. zł.

W ramach płatności I filara WPR²⁴ wydatki zostały poniesione na²⁵:

- realizację systemów wsparcia bezpośredniego – 712 566,2 tys. zł,
- zapobieganie zakłóceniom i sytuacjom kryzysowym na rynku – 552 527,6 tys. zł,
- program dla szkół w zakresie dostarczania dzieciom owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych – 111 822,9 tys. zł,
- dopłaty do produkcji, przetwórstwa i spożycia produktów rolnych i przetworzonych – 20 346,9 tys. zł,
- wspólną organizację rynku owoców i warzyw – 4111 tys. zł.

Wydatki z budżetu środków europejskich w ramach płatności I filara WPR realizowane w części 33 – Rozwój wsi zostały poniesione w kwocie 13 766 997,2 tys. zł, tj. prawie 100% kwoty planu wydatków po zmianach (13 768 356,5 tys. zł). Zostały one wykorzystane na finansowanie głównie²⁶:

²⁴ Dane dotyczące wydatków na płatności I filara WPR na poszczególne ich pozycje w budżecie państwa i budżecie środków europejskich zaprezentowano na podstawie zapotrzebowań złożonych przez ARiMR.

²⁵ Podane w ramach płatności I filara WPR kwoty wydatków budżetu państwa nie zawierają kwoty zwrotów środków finansowych z dotacji roku 2023 dokonane w miesiącu styczniu 2024 r. na rachunek pomocniczy budżetu państwa pozostających na saldzie rachunku bankowego na zakończenie roku budżetowego 2023 r. w wysokości 25,3 tys. zł oraz zwrotów bankowych w okresie przejściowym (styczeń 2024 r.) w wysokości 5,4 tys. zł.

²⁶ Podane w ramach płatności I filara WPR kwoty wydatków budżetu środków europejskich nie zawierają kwoty zwrotów środków finansowych z dotacji roku 2023 dokonane w miesiącu styczniu 2024 r. na rachunek bankowy

- systemów wsparcia bezpośredniego – 13 233 001,5 tys. zł,
- zapobiegania zakłóceniom i sytuacjom kryzysowym na rynku – 378 021,2 tys. zł,
- programu dla szkół w zakresie dostarczania dzieciom owoców i warzyw oraz mleka i przetworów mlecznych – 96 885,2 tys. zł,
- dopłat do produkcji, przetwórstwa i spożycia produktów rolnych i przetworzonych – 20 346,7 tys. zł,
- pozostałe działania w ramach wspierania realizacji WPR Unii Europejskiej – 20 033,5 tys. zł,
- wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw – 19 193,1 tys. zł.

W 2023 r. na realizację PROW 2014–2020²⁷ wydatkowano ogółem 9 055 492,5 tys. zł, tj. 98,1% planu wydatków po zmianach (9 234 214,4 tys. zł), z tego wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 6 031 126 tys. zł, tj. 98,2% kwoty planu wydatków po zmianach (6 142 093,5 tys. zł), a wydatki budżetu państwa – 3 024 366,5 tys. zł, tj. 97,8% kwoty planu wydatków po zmianach (3 092 120,9 tys. zł). W ramach wydatków na realizację PROW 2014–2020 na płatności dla beneficjentów Programu przeznaczono kwotę 8 893 632,3 tys. zł. Pozostałą kwotę – 161 860,2 tys. zł przeznaczono na pomoc techniczną dla jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra RiRW realizujących i wdrażających PROW 2014–2020.

Wydatki na PROW 2014–2020 w 2023 r. były niższe o 698 381,1 tys. zł, tj. o 7,2%, od wydatków na ten cel w 2022 r. (9 753 873,6 tys. zł).

Do końca 2023 r. uruchomiono nabory wniosków w ramach wszystkich instrumentów wsparcia PROW 2014–2020. Nie rozpoczęto zawierania umów o przyznanie pomocy jedynie w ramach poddziałania M4.3. *Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa dla operacji typu Zarządzanie zasobami wodnymi* w związku z tym, że nabory wniosków w ramach tego instrumentu rozpoczęły się w IV kwartale 2023 r. Do końca 2023 r. dokonano płatności oraz zadeklarowano wydatki do KE w odniesieniu do wszystkich instrumentów wsparcia objętych PROW 2014–2020, z wyjątkiem operacji typu *Zarządzanie zasobami wodnymi*.

Dyrektor Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej w MRiRW wyjaśnił, że wsparcie finansowe na operacje typu *Zarządzanie zasobami wodnymi* zostało wprowadzone do PROW 2014–2020 pod koniec 2021 r., w ramach tzw. wsparcia w okresie przejściowym. Zgodnie z założeniem, beneficjentem działania miało być Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (dalej: PGW WP). Pod koniec 2022 r. dokonano modyfikacji PROW 2014–2020, czego konsekwencją była zmiana rozporządzenia MRiRW²⁸, która weszła w życie w dniu 27 czerwca 2023 r. Nabory wniosków rozpoczęły się w IV kwartale 2023 roku. Do końca 2023 r. samorządy województw były na etapie weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.²⁹ (narastająco od początku realizacji Programu, czyli od 2014 r.) kwota pomocy, o którą złożyli wnioski beneficjenci PROW 2014–2020 wyniosła 91 448 781 tys. zł, kwota wynikająca z zawartych umów i wydanych decyzji o przyznaniu pomocy – 76 669 242,5 tys. zł³⁰ (95,1%

Środków Europejskich WPR Ministra Finansów pozostających na saldzie rachunku bankowego na zakończenie roku budżetowego 2023 r. w wysokości 424,7 tys. zł oraz zwrotów bankowych w okresie przejściowym (w styczniu 2024 r.) w wysokości 59,3 tys. zł.

²⁷ W części 32 – Rolnictwo i w części 33 – Rozwój wsi.

²⁸ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Zarządzanie zasobami wodnymi” w ramach poddziałania „Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 1299).

²⁹ Dane na podstawie sprawozdania rocznego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 za 2022 rok z 15 marca 2024 r.

³⁰ Kwota z uwzględnieniem instrumentów finansowych w formie funduszu gwarancji rolnych w ramach PROW 2014–2020.

limitu środków PROW 2014–2020 w wysokości 80 618 511,3 tys. zł), a kwota zrealizowanych płatności – 63 080 174,5 tys. zł (77,7% limitu środków PROW 2014–2020).

W sprawie realizacji PROW 2014–2020, Minister RiRW wyjaśnił m.in., że „okres PROW 2014-2020 zbliża się powoli do końca. Płatności w ramach PROW 2014-2020 mogą być realizowane do końca 2025 r., pozostało więc niespełna 2 lata w trakcie których Program powinien zostać zakończony i rozliczony. W chwili obecnej Instytucja Zarządzająca nie widzi ryzyka niewykorzystania środków finansowych dostępnych w ramach Programu. Jednakże mając na celu optymalizację wykorzystania dostępnych środków w PROW 2014-2020, aktualnie procedowana jest zmiana Programu dotycząca planu finansowego. Instytucja Zarządzająca dokonała analizy wykorzystania budżetu PROW 2014-2020. W przypadku niektórych instrumentów wsparcia, w tym takich, w odniesieniu do których zakończono już nabory wniosków i kontraktację, zidentyfikowano oszczędności. Mając na uwadze dążenie do jak najpełniejszego wykorzystania dostępnych środków, ww. oszczędności powinny zostać przesunięte na realizację innych instrumentów wsparcia, w ramach których przewidywane zapotrzebowanie na środki przekracza dostępny w chwili obecnej budżet (...).”

Kwota zadeklarowanych wydatków podlegających refundacji z budżetu Unii Europejskiej przez ARiMR w ramach PROW 2014–2020, poniesionych do dnia 31 grudnia 2023 r., wyniosła 9 047 343 tys. euro, a kwota prefinansowania (zaliczki) z Komisji Europejskiej – 260 926,7 tys. euro. Na koniec 2023 r. wydatki wyniosły 113,8% przyznanych Polsce środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (zasada n+3³¹ dla 2020 r.).

Zdaniem NIK poziom kontraktacji i wydatkowania środków PROW 2014–2020 oraz poziom spełnienia zasady n+3 na koniec 2023 r. nie wskazują na zagrożenie dla niewykorzystania środków w ramach tego Programu.

Szef Krajowej Administracji Skarbowej pełniący funkcję jednostki certyfikującej – w sprawie rocznych sprawozdań finansowych oraz deklaracji zarządczej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich za rok budżetowy dotyczących tych funduszy obejmujący okres od 16 października 2022 r. do 15 października 2023 r. – wydał w dniu 15 lutego 2024 r. opinię bez zastrzeżeń.

(akta kontroli str. 219-225, 236-266, 306-318, 374-438, 451, 460-465, 1089-1099, 479-505, 514-519, 1545-1552)

Programy operacyjne na lata 2014–2020 oraz inne programy realizowane w ramach części 32 – Rolnictwo

W części 32 – Rolnictwo w planie po zmianach przewidziano na realizację tych programów środki w łącznej kwocie 59 811,9 tys. zł, z tego 38 492 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich i 21 319,9 tys. zł w ramach budżetu państwa. Wydatki zostały zrealizowane w wysokości 48 155 tys. zł (tj. w 80,5% kwoty planu po zmianach), z tego 30 225,5 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich (tj. w 78,5% kwoty planu wydatków po zmianach) i 17 929,5 tys. zł w ramach budżetu państwa (tj. w 84,1% kwoty planu wydatków po zmianach).

Wydatki na realizację tych programów były niższe o 2,1%, od wydatków poniesionych w 2022 r. (49 171,7 tys. zł).

³¹ N+3 jest to zasada obowiązująca przez cały okres programowania i oznacza, że państwo członkowskie, które do końca roku n+3 złoży wnioski o płatność opiewające na kwotę mniejszą niż roczna transza środków alokowanych w roku „n”, z uwzględnieniem płatności zaliczkowych (prefinansowania) oraz wydatków certyfikowanych składanych do KE w kwartalnych deklaracjach wydatków, bezpowrotnie traci kwotę różnicy pomiędzy tymi środkami, a więc możliwość ich wykorzystania.

Z budżetu środków europejskich oraz budżetu państwa tej części zaplanowano finansowanie projektów w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (dalej: MF EOG), w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2014–2020 zaplanowano finansowanie projektów w ramach programów operacyjnych, tj.: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020, Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój na lata 2014–2020, Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014–2020, dziewięciu Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014–2020, w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021–2027 zaplanowano finansowanie projektów w ramach programów: Fundusze Europejskie dla Podlaskiego i Pomorza Zachodniego, Warmii i Mazur oraz dla Rozwoju Społecznego.

W części 32 – Rolnictwo zaplanowano również finansowanie ze środków budżetu państwa Programu Erasmus+, Programu Horyzont 2020 i 2021, Programu kontroli występowania agrofagów i związanych z nim środków finansowych (Survay) oraz Programu Współpracy Transgranicznej EIS (dalej: PWT EIS).

Na realizację programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2014–2020, na lata 2021–2027 oraz MF EOG w planie po zmianach przewidziano łączną kwotę 45 173,9 tys. zł (z tego wydatki budżetu środków europejskich – 38 492 tys. zł oraz wydatki budżetu państwa – 6681,9 tys. zł). Wydatki zrealizowano w wysokości 35 525,3 tys. zł (tj. 78,6% kwoty planu wydatków po zmianach), z tego wydatki budżetu środków europejskich – 30 225,5 tys. zł, tj. 78,5% kwoty planu wydatków po zmianach, a wydatki budżetu państwa – 5299,8 tys. zł, tj. 79,3% kwoty planu wydatków po zmianach. Projekty realizowane były w szczególności przez szkoły rolnicze prowadzone i nadzorowane przez Ministra RiRW.

Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu w MRiRW wyjaśniła, że niższe niż zakładano wykonanie wydatków na programy operacyjne w ramach umowy partnerstwa i MF EOG wynikało z braku realizacji wydatków na Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014–2020, realizowany przez Główny Inspektorat Weterynarii w ramach projektu „System informatyczny Inspekcji Weterynaryjnej IWSYSTEM”. Porozumienie w sprawie projektu zostało rozwiązane 22 lutego 2023 r.

Na realizację Programu Erasmus+ poniesiono wydatki ze środków budżetu państwa w kwocie 10 818,1 tys. zł, tj. 96,2% kwoty planu wydatków po zmianach (11 246,1 tys. zł).

Na realizację Programu Horyzont 2020 i 2021 zostały poniesione wydatki ze środków budżetu państwa w kwocie 942 tys. zł, tj. 79,8% kwoty planu wydatków po zmianach (1181 tys. zł). Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu w MRiRW wyjaśniła, że wykorzystanie zaplanowanych środków budżetu państwa w ramach Programu Horyzont 2020 uzależnione było od harmonogramu realizacji projektów oraz realizacji zadań projektowych określonych w umowie. Niewydatkowane środki w zakresie projektu pn. BIOEASTsUP wynikały z niewykorzystanych środków pośrednich. Wyjaśniła ponadto, że w przypadku projektu pn. EJP SOIL realizowanego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, zgodnie z rozliczeniem umowy z dnia 1 października 2023 r., nie wydatkowano środków dotacji w wysokości 164 tys. zł, co wynikało z faktu, że na etapie planowania zakładano, iż do wykonania prac w ramach projektu EJP SOIL w 2023 r. niezbędne będzie zatrudnienie większego zespołu pracowników. W trakcie realizacji prac, dzięki doświadczeniu zdobytemu w trakcie realizacji projektu oraz skorzystaniu z baz danych glebowych dostępnych w IUNG-PIB, całość planowanych zadań została wykonana przy zaangażowaniu mniejszego zespołu, co przełożyło się na mniejszą liczbę godzin wykorzystanych w projekcie EJP SOIL w 2023 roku. Dodała także, że w wyniku stosowania procedur zamówień

publicznych wygenerowano oszczędności w stosunku do pierwotnie zaplanowanych kosztów, oraz że niższe wydatkowanie środków pieniężnych nie wpłynęło negatywnie na realizację zaplanowanych zadań.

Na realizację przez GIORiN Programów fitosanitarnych dotyczących agrofagów w ramach Programu wspólnego rynku zostały poniesione wydatki ze środków budżetu państwa w kwocie 833,7 tys. zł, tj. 38,6% kwoty planu wydatków po zmianach (2162,3 tys. zł).

Główny Księgowy Resortu w MRiRW wyjaśniła, że przyczyną niższego, niż ustalony plan wykonania wydatków przez GIORiN w 2023 r. był zmniejszony budżet na poziomie Unii Europejskiej dla wszystkich państw członkowskich UE przeznaczony na realizację tego Programu. Polska otrzymała dofinansowanie na zmniejszonym poziomie, tj. poniżej 30% (plan finansowy na 2023 r. był opracowywany dla ok. 75% dofinansowania). W 2023 r. GIORiN wykorzystał środki do wysokości zmniejszonego poziomu dofinansowania z UE.

Na realizację PWT EIS zostały poniesione wydatki ze środków budżetu państwa w kwocie 35,9 tys. zł, tj. 73,9% kwoty planu wydatków po zmianach (48,6 tys. zł).

Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu w MRiRW wyjaśniła, że Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014–2020 w zakresie projektu Pszczoły karpackie – nasi dobrodziejcy był realizowany z partnerem zagranicznym z Ukrainy. Z powodów niesprzyjających warunków społeczno-gospodarczych i politycznych doszło do wydłużenia realizacji projektu do 30 czerwca 2023 r. Działania wojenne spowodowały, że na terenie państwa ukraińskiego został wprowadzony stan wojenny, a praca szkół została zawieszona; uczniowie kontynuowali naukę zdalną. Placówki były zamknięte i zostały ograniczone wyjazdy służbowe na spotkania, uczniów i opiekunów. Sytuacja ta miała bezpośredni wpływ na realizację przez beneficjenta wiodącego (ZSKR w Nowosielcach) i partnera projektu zaplanowanych działań na rok 2023.

(akta kontroli str. 236-266, 1089-1099, 479-505, 509-513)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie wykonania budżetu środków europejskich nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w częściach: 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo oraz w formie opisowej w części 32 – Rolnictwo.

W zakresie realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez dysponenta części i dysponenta III stopnia w MRiRW w częściach: 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo nie stwierdzono nieprawidłowości. Nie stwierdzono również nieprawidłowości w zakresie wydatków budżetu środków europejskich w części 32 – Rolnictwo. W częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo zgodnie z przepisami dokonano blokowania planowanych wydatków, prawidłowo dokonywano zmian planu wydatków, a także celowo wykorzystano środki z rezerw celowych.

Na obniżenie oceny w części 32 – Rolnictwo miały wpływ stwierdzone nieprawidłowości w zakresie wydatków, w tym na działalność informacyjno-promocyjną, polegające na nierzetelnym planowaniu i braku koordynacji działań informacyjno-promocyjnych, braku określenia mierzalnych celów prowadzonych zadań oraz braku analizy faktycznych potrzeb i celowości wydatków na działania informacyjno-promocyjne, co skutkowało poniesieniem niecelowych i niegospodarnych wydatków w kwocie 2064,2 tys. zł, a nierzetelność działań skutkowała wydatkami w kwocie 1578,7 tys. zł.

3. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi po rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (dalej: KPO lub plan rozwojowy) z 8 grudnia 2023 r. odpowiadał za realizację:

- 1) czterech reform:
 - A1.4 Reforma na rzecz poprawienia warunków konkurencyjności i ochrony producentów/konsumentów w sektorze rolnym;
 - A2.4 Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki oraz przemysłem;
 - B3.1 Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich;
 - B3.3 Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich;
- 2) czterech inwestycji o łącznym budżecie 1 989 530 tys. euro, tj. 8 916 873 tys. zł (wg kursu 4,4819 zł za euro):
 - A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu – dla której zaplanowano środki w wysokości 1 381 601 tys. euro (6 192 197 tys. zł);
 - A2.4.1. Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego – dla której zaplanowano środki w wysokości 114 974 tys. euro (515 304 tys. zł);
 - B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich – dla której zaplanowano środki w wysokości 203 955 tys. euro (914 104 tys. zł);
 - B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich – dla której zaplanowano środki w wysokości 289 000 tys. euro (1 295 269 tys. zł).

Porozumienie w sprawie realizacji reform/inwestycji w ramach planu rozwojowego (dalej: porozumienie) pomiędzy Ministrem RiRW, jako Instytucją odpowiedzialną za realizację reform (IOR) i inwestycji (IOI), a Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej, jako Instytucją Koordynującą (dalej: Minister FiPR) zostało podpisane 4 sierpnia 2022 r.

W porozumieniu nie została uwzględniona inwestycja B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich. Zgodnie z § 15 ust. 6, porozumienie miało zostać zmienione celem dodania inwestycji B3.3.1, po wejściu w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 14 II ust. 8 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju³².

W dniu 17 listopada 2023 r. MRiRW przesłało do MFiPR jednostronnie podpisany aneks do porozumienia dodający inwestycję B3.3.1 oraz uwzględniający zmniejszony budżet tej inwestycji (w drodze rewizji KPO) do 289 000 tys. euro. Prace nad podpisaniem ww. dokumentu zostały wstrzymane przez MFiPR z uwagi na rewizję KPO. Po podjęciu przez Radę UE w dniu 8 grudnia 2023 r. decyzji wykonawczej zmieniającej KPO, MFiPR wznowiło prace nad ww. aneksem. W dniu 16 lutego 2024 r. MFiPR przekazało do MRiRW projekt aneksu do porozumienia do zaopiniowania³³ m.in. wprowadzający inwestycję B3.3.1.

W sprawie podstaw realizacji przez MRiRW inwestycji B3.3.1, która nie była ujęta w porozumieniu, Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że „*Informacja nt. inwestycji B3.3.1 KPO została ujęta w Porozumieniu Rozwojowym zawartym 4 sierpnia 2022 r. między MRiRW a MFiPR w § 15 ust. 6. MRiRW jako IOI dla inwestycji B3.3.1 jest wskazany również w KPO przyjętym przez Radę Ministrów 30 kwietnia 2021 r.*”

³² Dz. U. z 2024 r. poz. 324.

³³ Do dnia 2 kwietnia 2024 r. aneks do porozumienia nie został podpisany.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że zakres działań prowadzonych w ramach KPO przez Ministra RiRW powinien być zgodny z porozumieniem zawartym z MFiPR. Należy zatem zintensyfikować działania mające na celu ujęcie inwestycji B3.3.1 w porozumieniu.

W dniu 2 sierpnia 2022 r. Minister RiRW zawarł z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa umowę, którą aneksowano 6 czerwca 2023 r., w sprawie powierzenia części zadań związanych z realizacją inwestycji A1.4.1. i B3.1.1. w ramach planu rozwojowego. ARiMR pełniła rolę jednostki wspierającej (dalej: JW). W dniu 5 sierpnia 2022 r. Minister RiRW zawarł z Polskim Funduszem Rozwoju S.A. (dalej: PFR S.A.) umowę ws. finansowania inwestycji KPO. Umowa została aneksowana 6 czerwca 2023 r.

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w zakresie inwestycji A1.4.1 ARiMR przeprowadziła dziewięć naborów wniosków pomocy dla beneficjentów (w ramach ośmiu działań) na kwotę 4 647 301 tys. zł. Ponadto w dniach od 15 grudnia 2023 r. do 12 stycznia 2024 r. trwał II nabór dot. pomocy w zakresie wymiany pokryć dachowych z materiałów zawierających azbest na kwotę 250 000 tys. zł. Kwota podpisanych umów wyniosła 2 755 062 tys. zł, a wydatki poniesione przez PFR S.A. dla beneficjentów – 455 000 tys. zł.

Powyższe dane MRiRW pochodziły ze sprawozdań tygodniowych ARiMR i różniły się od danych w zakresie wykonania inwestycji A1.4.1 prezentowanych przez MFiPR z systemu CST2021, z których wynikało, że nabory przeprowadzono na kwotę 5 677 301 tys. zł, podpisano umowy na kwotę 2 246 883 tys. zł i poniesiono wydatki w wysokości 453 887 tys. zł. Ponadto MFiPR nie podało kwoty naboru będącego na koniec 2023 r. w trakcie realizacji na kwotę 250 000 tys. zł, którą z kolei prezentowało MRiRW.

Odnosnie do różnicy w zakresie kwot:

- przeprowadzonych naborów – Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że MFiPR wskazało budżet całej inwestycji A1.4.1 sprzed I rewizji KPO, a w zestawieniu MRiRW podało łączny budżet uruchomionych naborów.
- podpisanych umów – Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że dane prezentowane przez MRiRW zostały pozyskane z ARiMR. Dane przekazywane przez Agencję do MRiRW pochodzą z systemów teleinformatycznych Agencji, natomiast dane z MFiPR pochodzą z systemu CST2021.
- poniesionych wydatków – Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił: „Zgodnie z art. 14In ust. 5 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju „Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, działając w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, zawiera z PFR umowę (...)”. MRiRW nie otrzymało kopii ww. umowy, więc nie może jednoznacznie wskazać zasad sprawozdawczości realizowanych przez PFR S.A. względem MFiPR lub MF.”

Ponadto w sprawie różnicy pomiędzy kwotą 455 000 tys. zł wydatków poniesionych na 31 grudnia 2023 r. prezentowaną według danych ze sprawozdań tygodniowych ARiMR a kwotą wynikającą z wniosków o płatność złożonych przez MRiRW w wysokości 416 192,6 tys. zł Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że „po złożeniu formularza sprawozdawczego w systemie CST2021 MRiRW nie może wprowadzać danych, może je wprowadzać samodzielnie MFiPR na podstawie wyjaśnień przekazanych przez MRiRW lub zwracać je do MRiRW. Po uwagach MFiPR zgłaszanych do formularza sprawozdawczego dot. inwestycji A1.4.1 KPO wg stanu na 30.11.2023 r i wyjaśnieniach ARiMR przekazanych przez MRiRW, MFiPR samodzielnie wprowadziło zmianę łącznej wysokości zrealizowanych wypłat przez PFR S.A. tj. zwiększenie z 66 361 362,22 zł do 105 320 037,00 zł. Finalnie - wg formularzy sprawozdawczych od czerwca 2023 r. do grudnia 2023 r. i danych wprowadzanych przez ARiMR - PFR S.A. zrealizowało płatności w wysokości 455 151 249,49 zł.”

W sprawie wykazania przez MRiRW kwoty wydatków w ramach inwestycji A1.4.1 w wysokości 455 000 tys. zł, podczas gdy płatności dokonane przez PFR były wyższe o 150,8 tys. zł i wyniosły 455 151,2 tys. zł, Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że zgodnie z wyjaśnieniami przekazanymi przez ARiMR, kwota przedstawiona przez Agencję, to suma wydatków na dzień 31 grudnia 2023 r. wskazana w sprawozdaniu tygodniowym przesłanym do MRiRW 5 stycznia 2024 r. Sprawozdania tygodniowe nie są korygowane wstecznie, wszelkie korekty dotyczące wcześniejszych zdarzeń uwzględniane są w kolejnych sprawozdaniach tygodniowych, w których dane prezentowane są narastająco.

W zakresie inwestycji A2.4.1 MRiRW przeprowadziło trzy nabory na kwotę 490 260 tys. zł, w tym środki krajowe na finansowanie podatku VAT dla państwowej jednostki budżetowej (GIJHARS) wyniosły 2760 tys. zł. Podpisano umowy na kwotę 441 049 tys. zł i poniesiono wydatki w kwocie 37 558 tys. zł, w tym środki krajowe na finansowanie podatku VAT dla państwowej jednostki budżetowej (GIJHARS) – 247 tys. zł.

Powyższe dane różniły się od kwot prezentowanych przez MFiPR w zakresie naborów – 487 500 tys. zł oraz podpisanych umów na kwotę 452 760 tys. zł.

W sprawie różnicy w prezentowanych danych dotyczących przeprowadzonych naborów, Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że MRiRW wskazał w budżecie naborów dodatkową kwotę w wysokości 2760 tys. zł, tj. kwotę finansowania wydatku VAT poniesionego przez GIJHARS jako państwowej jednostki budżetowej. Odnośnie do różnicy w zakresie kwot podpisanych umów, Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił: „Pytanie powinno być skierowane do MFiPR, tj. skąd pozyskano dane dot. inwestycji A2.4.1 KPO.”

W zakresie inwestycji B3.1.1 i B3.3.1 MRiRW przedstawiło informację, że działania w celu realizacji tych inwestycji zostały podjęte, natomiast wg danych prezentowanych przez MFiPR – nie podjęto takich działań.

Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że „w ocenie MRiRW inwestycje B3.1.1 oraz B3.3.1 są rozpoczęte, ponieważ w decyzji wykonawczej Rady UE z dnia 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Polski oraz jej zmiany z dnia 8 grudnia 2023 r. (dalej: CID) oraz Ustaleniami Operacyjnymi do inwestycji B3.1.1 KPO przypisano tzw. krok monitorujący (ang. monitoring step) B41G/1 „Przyjęcie kryteriów wyboru przedsięwzięć”, który został zrealizowany 30 marca 2023 r. Realizacja odbyła się poprzez przyjęcie i opublikowanie dokumentu pn. „Kryteria wyboru przedsięwzięć w ramach inwestycji B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności” – co potwierdzają formularze sprawozdawcze dot. inwestycji B3.1.1, przekazane do MFiPR za pośrednictwem systemu CST2021 (...). W inwestycji B3.3.1 KPO został zrealizowany natomiast kamień milowy B22L „Przyjęcie kryteriów wyboru do naboru wniosków”, co potwierdza m.in.: przesłanie 5 grudnia 2022 r. przez MRiRW do MFiPR Oświadczenia Instytucji Odpowiedzialnej za Inwestycję B3.3.1. pn. „Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich” o zrealizowaniu ww. kamienia milowego B22L oraz formularze sprawozdawcze dot. inwestycji B3.3.1, przekazanych do MFiPR za pośrednictwem systemu CST2021 (...).”

Wobec prezentowanej przez MRiRW kwoty wydatków w ramach inwestycji A2.4.1. w wysokości 37 558 tys. zł, podczas gdy we wnioskach o płatność w ramach tej inwestycji przesyłanych przez MRiRW do MFiPR nie wykazano wydatków, Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że zgodnie z wytycznymi w zakresie sprawozdawczości i monitorowania w ramach planu rozwojowego współfinansowanego ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w inwestycji A2.4.1 postęp finansowy wykazywany powinien być w systemie CST2021 bezpośrednio przez ostatecznych odbiorców wsparcia, tj. instytuty badawcze i GIJHARS w zakresie realizowanych przez nich przedsięwzięć,

a nie na poziomie całej inwestycji A2.4.1, czyli na formularzu przekazywanym bezpośrednio przez MRiRW do MFIPR.

W ramach inwestycji B1.3.1 i B3.3.1 do końca 2023 r. nie było realizowanych naborów.

Według stanu na koniec 2023 r., we wniosku o płatność dotyczącym inwestycji B3.1.1, MRiRW podało, że nie dotrzymano terminu naboru wniosków w ramach tej inwestycji zaplanowanego na IV kwartał 2023 r. z uwagi na brak gotowości rozwiązań IT i stosownych procedur po stronie ARiMR, jako JW.

Z kolei we wniosku o płatność dotyczącym inwestycji B3.3.1 wskazano, że nie została wyłoniona jednostka wspierająca, co powoduje wstrzymanie prac związanych z uruchomieniem naborów wniosków. Podejmowano próby powierzenia realizacji zadań JW przez NFOŚiGW i BGK, ale jednostki te odniosły się negatywnie do tych propozycji.

Minister RiRW wyjaśnił, że Kierownictwo MRiRW podejmuje intensywne prace w celu uruchomienia naboru w zakresie inwestycji B3.1.1, w tym opracowuje rozwiązania mające na celu zmniejszenie obciążenia pracowników ARiMR pracą związaną z przeprowadzeniem naborów. Minister RiRW wyjaśnił ponadto, że *„(...) na skutek błędnych decyzji podjętych przez Kierownictwo MRiRW w 2021 i 2022 r. przeprowadzenie wszystkich naborów z programów pomocowych (PROW, PS WPR, KPO) zostało powierzone ARiMR, bez wzmocnienia tej jednostki kadrowo. Takie działanie miało na celu pozbawienie jednostek samorządu terytorialnego wpływu na podział środków pochodzących z budżetu europejskiego oraz budżetu państwa. Skutkowało to jednak tym, że ARiMR nie była w stanie w sposób należyty wykonywać swoich obowiązków i terminowo realizować naborów.”*

Minister RiRW wyjaśnił ponadto, że nabór dla inwestycji B3.3.1 nie został uruchomiony, ze względu na brak możliwości przekazywania ostatecznym odbiorcom wsparcia finansowego na realizację przedsięwzięć z części pożyczkowej KPO, spowodowanej brakiem rezerwy celowej w budżecie państwa na ten cel i procedur jej uruchamiania oraz ze względu na brak wyłonienia JW. Dodał, że zgodnie z pismem Ministra FiPR z 20 października 2023 r. uruchomienie środków na realizację inwestycji zawartych w części pożyczkowej KPO było możliwe dopiero po otrzymaniu przez Polskę środków pożyczki z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Minister RiRW wyjaśnił, że opóźnienie w przeprowadzeniu naborów wniosków o udzielenie wsparcia jest zagrożeniem dla terminowej realizacji obu inwestycji, tj. B3.1.1 i B3.3.1. Z tego powodu podjęto równoległe działania związane z poszukiwaniem innej, niż ARiMR, jednostki wiodącej dla inwestycji B3.1.1, natomiast w przypadku inwestycji B3.3.1 powodem jest brak JW.

Minister RiRW zwracał się do różnych podmiotów, tj. do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, ARiMR, Banku Gospodarstwa Krajowego, PGW WP, samorządów województw, urzędów wojewódzkich, z propozycją pełnienia przez te podmioty roli jednostki wspierającej. Minister RiRW wyjaśnił, że *„kilka samorządów województw oraz urzędów wojewódzkich wstępnie zadeklarowało chęć współpracy w tym zakresie”*. Dodał, że główną przyczyną, dla której samorządy województw nie chcą się podjąć roli JW dla obu inwestycji jest brak pomocy technicznej w KPO, a tym samym brak możliwości sfinansowania wynagrodzeń pracowników, którzy będą zajmować się wdrażaniem inwestycji. Z uwagi na powyższe, Kierownictwo MRiRW ponownie podjęło rozmowy z Kierownictwem ARiMR co do wdrażania inwestycji B.3.1.1. i B.3.3.1 przez Agencję. Jednocześnie podjęto decyzję o wdrażaniu obszaru A i C inwestycji B.3.3.1 z poziomu MRiRW. Aktualnie prowadzone są w MRiRW prace związane z przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchomienia naboru.

Zdaniem NIK, nieuruchomienie do końca 2023 r. naborów dla inwestycji B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich oraz dla inwestycji B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich – stwarza ryzyko niezrealizowania wskaźników kamieni milowych w terminie, tj. do końca 2025 r. i niewykorzystania przyznanych środków w ramach KPO.

Finansowanie zadań w ramach inwestycji KPO, za które odpowiadało MRiRW odbywało się ze środków PFR, począwszy od 2023 r. W MRiRW oraz jego jednostkach podległych do końca 2023 r. nie wydatkowano środków na realizację KPO i zadania związane z pełnieniem roli IOI, IOR lub JW z przeznaczeniem na wydatki administracyjne, w tym wynagrodzenia i pochodne.

Kwota podatku VAT uznanego za wydatek niekwalifikowalny wyniosła 247,1 tys. zł i została sfinansowana ze środków PFR zgodnie z ustaleniami pomiędzy Ministrem Finansów i Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej. Dotyczyła przedsięwzięcia (w ramach inwestycji A2.4.1) realizowanego przez GIJHARS.

Poza środkami, które PFR S.A. wypłacał ostatecznym odbiorcom wsparcia na podstawie zleceń wypłat wystawianych przez ARiMR i MRiRW, w 2023 r. zostały przyznane ARiMR środki z rezerwy celowej budżetu państwa (poz. 62) w wysokości 15 000 tys. zł. Środki te zostały przekazane ARiMR na realizację zadania dot. sfinansowania kosztów podatku od towarów i usług organizacjom pozarządowym będącym ostatecznymi odbiorcami wsparcia w naborze zrealizowanym w inwestycji A1.4.1 (w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych zajmujących się redystrybucją żywności na cele społeczne) zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa³⁴ i decyzją Ministra Finansów z 10 lipca 2023 r. Środki te nie zostały wykorzystane. Stosownie do wniosku ARiMR, decyzją z 27 grudnia 2023 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonał blokowania planowanych wydatków w wysokości 15 000 tys. zł.

W 2023 r. MRiRW sporządziło sprawozdania dysponenta części 32 – Rolnictwo i części 35 – Rynki rolne za rok 2023 z wykonania planu finansowego wydzielonego rachunku dochodów państwowych jednostek budżetowych, o którym mowa w art. 14lp ust. 8 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Sprawozdanie dla części 32 – Rolnictwo dotyczyło planów finansowych KPO i ich wykonania przez szkoły rolnicze jako państwowe jednostki budżetowe. Sprawozdania tych jednostek przekazywane były do Ministra RiRW, jako dysponenta części budżetowej właściwej dla danej jednostki – zgodnie z art.14 lp ust. 10 i 11 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Szkoły rolnicze realizowały w ramach KPO przedsięwzięcia z planu rozwojowego w ramach inwestycji A.3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie. Za ww. inwestycję odpowiada Minister Edukacji Narodowej.

Sprawozdanie dla części 35 – Rynki rolne prezentowało wykonanie planu finansowego KPO przez GIJHARS w ramach inwestycji A2.4.1, tj. wydatki w kwocie 1321,4 tys. zł z tego wydatki kwalifikowane (wydatki majątkowe) w kwocie 1074,3 tys. zł i podatek VAT w kwocie 247,1 tys. zł.

Minister RiRW odpowiadał za realizację 16 kamieni milowych oraz wskaźników KPO. Do końca 2032 r. Minister RiRW przesłał do MFiPR oświadczenia o zrealizowaniu sześciu kamieni milowych:

- 10 listopada 2022 r. o zrealizowaniu kamienia milowego A39G pn. „Ustanowienie zasad korzystania z laboratoriów i transferu wiedzy instytutów pod nadzorem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi”;
- 17 listopada 2022 r. o zrealizowaniu kamienia milowego B21L pn. „Wejście w życie zmian w przepisach krajowych, które są niezbędne do poprawy warunków

³⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 1199.

- odnoszących się do odpornej gospodarki wodnej w rolnictwie i na obszarach wiejskich”,
- 18 listopada 2022 r. o zrealizowaniu kamienia milowego B39G pn. „Opracowanie zasad terytorialnego ukierunkowania wsparcia inwestycji wodociągowych lub kanalizacyjnych planu odbudowy i zwiększania odporności na obszarach wiejskich”;
 - 5 grudnia 2022 r. o zrealizowaniu kamienia milowego B22L pn. „Przyjęcie kryteriów wyboru do naboru wniosków”;
 - 7 grudnia 2022 r. o zrealizowaniu kamienia milowego A18G pn. „Wejście w życie nowej ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi”;
 - 7 grudnia 2022 r. o zrealizowaniu kamienia milowego A20G pn. „Przyjęcie kryteriów kwalifikacji beneficjentów w odniesieniu do wszystkich projektów objętych zakresem tej inwestycji”.

Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że MFiPR nie zgłaszał do uwag do oświadczeń składanych przez MRiRW.

Wskaźnik kamienia milowego A25G pn. „*Rolnicy i rybacy, którzy zakończyli realizację projektów ukierunkowanych na modernizację infrastruktury i wyposażenia, skracają łańcuchy zaopatrzenia w żywność i wdrażają rozwiązania w zakresie rolnictwa 4.0 w ramach procesów produkcji*”, z terminem realizacji określonym na IV kwartał 2023 r., planowany w wysokości 5764 został zrealizowany w wymiarze ilościowym na poziomie 12 196. Dyrektor Generalny w MRiRW wyjaśnił, że kamień ten znajduje się w trakcie realizacji w wymiarze jakościowym i w związku z tym dotychczas nie zostało przekazane oświadczenie do MFiPR o realizacji tego kamienia.

Minister RiRW wyjaśnił, że „*Definicja wskaźnika A25G/A26G wskazuje na konieczność zrównoważonej realizacji wszystkich typów projektów (kosztów kwalifikowalnych), a zgodnie z informacją przekazywaną cyklicznie w formularzach sprawozdawczych w naborze dot. rolnictwa 4.0 (zrealizowanym w dniach 15-17 listopada 2023 r.) nie zrealizowano dotychczas żadnego przedsięwzięcia. Dlatego pomimo osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika A25G nie można mówić o zrealizowaniu go w wymiarze jakościowym.*”

MRiRW cotygodniowo przygotowywało materiał pn. „Ocena stopnia osiągnięcia kamieni milowych i wskaźników reform/ inwestycji, za które odpowiada MRiRW w planie rozwojowym oraz identyfikacja i ocena zagrożeń i ryzyk dla terminowej ich realizacji”, na podstawie § 10 ust. 2 pkt 3-5 zarządzenia Nr 38 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie ustanowienia zasad i procedur dotyczących systemu reform i inwestycji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Ponadto Departament Strategii i Rozwoju w MRiRW przekazywał informację nt. stanu realizacji reform/inwestycji MRiRW w KPO na posiedzeniach Kierownictwa MRiRW.

Obowiązek sprawozdawczy w zakresie realizacji KPO wynikający z wytycznych Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej realizowany był przez MRiRW za pośrednictwem systemu CST2021, tj. systemu teleinformatycznego służącego wymianie danych dotyczących reform i inwestycji między instytucją odpowiedzialną za realizację inwestycji a ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego.

W zakresie reformy A1.4 dane były przekazywane przez MRiRW do MFiPR na podstawie comiesięcznie uzupełnianych formularzy sprawozdawczych w systemie CST2021. W zakresie reform A2.4, B3.1 oraz B3.3 złożono za pośrednictwem CST2021 do MFiPR formularze sprawozdawcze i końcowe – w związku z realizacją kamieni milowych przypisanych do ww. reform. W zakresie inwestycji A1.4.1, B3.1.1 oraz B3.3.1 przekazywano dane do MFiPR w oparciu o schemat 1, tj. sposób rejestracji i gromadzenia danych w systemie teleinformatycznym, opierający się na modelu sprawozdawania bezpośrednio przez IOI/JW z realizacji inwestycji (bez bezpośredniego zaangażowania ostatecznych odbiorców wsparcia). W zakresie inwestycji A2.4.1 stosowano przekazywanie danych do MFiPR w oparciu o schemat

2, tj. sposób rejestracji i gromadzenia danych w systemie teleinformatycznym dotyczących inwestycji, opierający się na modelu sprawozdawania przez ostatecznych odbiorców wsparcia i IOI lub JW. MRiRW dało uprawnienia zarządzającego w systemie CST2021 dot. inwestycji A1.4.1 oraz B3.1.1 KPO dla ARiMR jako jednostki wspierającej plan rozwojowy. Comiesięczna sprawozdawczość do MFiPR z postępów w realizacji inwestycji odbywała się na podstawie formularzy sprawozdawczych, tj. funkcjonalności w systemie CST2021 opartej na module wniosku o płatność (wniosek sprawozdawczy, wniosek refundacyjny, wniosek końcowy).

W sprawie prowadzonych kontroli w zakresie realizacji KPO, Minister RiRW wyjaśnił, że prowadzona jest kontrola w ARiMR w zakresie realizacji części zadań powierzonych jednostce wspierającej, związanych z realizacją inwestycji A1.4.1 w ramach planu rozwojowego³⁵. Kontrola ta jest połączona z kontrolą wydatków związanych z realizacją tej inwestycji. Weryfikacją objęty został proces wdrażania działań, których nabory zakończyły się w 2022 r. i w ramach których zostały złożone wnioski o objęcie wsparciem.

(akta kontroli str. 319-373, 1599-1632, 2656-2733, 2786-2796, 2850-2854)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Działania Ministra RiRW w zakresie przygotowania do absorpcji środków z KPO oraz realizacji inwestycji i reform finansowanych z tego instrumentu nie wpływają na ocenę wykonania budżetu państwa w 2023 r. w częściach 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo.

Minister RiRW podejmował działania w zakresie realizacji czterech reform: A1.4 Reforma na rzecz poprawienia warunków konkurencyjności i ochrony producentów/konsumentów w sektorze rolnym, A2.4 Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki oraz przemysłem, B3.1 Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich, B3.3 Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także czterech inwestycji: A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu, A2.4.1. Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego, B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich, B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich – jednak nie były one w pełni skuteczne.

Do końca 2023 r. nie zostały uruchomione nabory dla inwestycji B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich oraz B3.3.1. Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich – co stwarza ryzyko niezrealizowania wskaźników kamieni milowych w terminie, tj. do końca 2025 r. i niewykorzystania przyznanych środków w ramach ww. programu. W porozumieniu podpisanym pomiędzy Ministrem RiRW z Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej 4 sierpnia 2022 r. w sprawie realizacji reform i inwestycji nie uwzględniono ww. inwestycji B3.3.1, a procedurę aneksu do porozumienia rozpoczęto w listopadzie 2023 r. i do dnia zakończenia kontroli nadal była ona kontynuowana.

OBSZAR

4. Sprawozdawczość i księgi rachunkowe

4.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

³⁵ Zawiadomieniem z 28 grudnia 2023 r. poinformowano Prezesa ARiMR o rozpoczęciu kontroli.

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych, łącznych sprawozdań za 2023 r. przez dysponenta części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi, części 35 – Rynki rolne, 62 – Rybołówstwo, oraz sprawozdań jednostkowych dysponenta III stopnia w MRiRW w zakresie powyższych części tj.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich w zakresie wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE WPR),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne w ramach części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi, części 35 – Rynki rolne, części 62 – Rybołówstwo zostały sporządzone przez dysponenta części na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki w ramach części 32 – Rolnictwo, części 33 – Rozwój wsi, części 35 – Rynki rolne, części 62 – Rybołówstwo (dysponenta III stopnia w MRiRW oraz dysponenta części) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań, a w części 62 – Rybołówstwo dysponenta III stopnia MRiRW i w części 33 – Rozwój wsi dysponenta części również rzetelność ich sporządzania. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych dysponenta części 33 – Rozwój wsi i dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo przedstawiały wiarygodne dane o dochodach i wydatkach, oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

(akta kontroli str. 874-882, 1080-1099, 1132-1134, 1415-1504, 2291-2296, 2305-2308, 2316-2350, 2413-2416, 2422-2424, 2445-2475, 2506-2531, 2547-2554, 2561-2571)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.2 Księgi rachunkowe

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z założeniami kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych przeprowadzono u dysponenta części 33 – Rozwój wsi oraz u dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo. U dysponenta części I i u dysponenta III stopnia w MRiRW kontrolą objęto próbę

odpowiednio 67 i 57 zapisów księgowych o łącznej wartości 2 860 383,3 tys. zł³⁶ i 6 242,1 tys. zł³⁷ wylosowanych metodą monetarną. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych.

W trakcie kontroli nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że w zakresie zapisów dotyczących dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, księgi rachunkowe stanowiące podstawę sporządzenia sprawozdań dysponenta części 33 – Rozwój wsi oraz dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo prowadzone były nieprawidłowo.

(akta kontroli str.2236-2290, 2297-2304, 2309-2315, 2351-2355, 2418-2421, 2422-2444, 2476-2505, 2532-2546, 2555-2569, 2572-2599)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dokument pn. Zasady (polityka) rachunkowości Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój Wsi, 35 – Rynki rolne i 62 – Rybołówstwo dla dysponenta III stopnia środków budżetowych (dalej polityka rachunkowości) nie określał wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.³⁸

Główny Księgowy w MRiRW wyjaśniła, że „Jednostka prowadzi księgi rachunkowe w formie oddzielnych komputerowych zbiorów danych, bazy danych zgodnie z zapisami Polityki rachunkowości, o których mówi rozdział drugi „Systemy informatyczne”. Szczegółowy opis przeznaczenia systemów, sposobu ich działania oraz wykorzystywania podczas przetwarzania danych zawarty w instrukcjach dostarczonych przez dostawców programów, znajdują się na informatycznych nośnikach danych oraz zgodnie z załącznikiem nr 2 Procedura zarządzania kopiami zapasowymi systemu finansowo-księgowego Quorum. Wkład do polityki rachunkowości znajduje się przy umowie z firmą Quorum w Biurze Administracyjnym. Jednakże, Biuro Finansowe planuje ująć tą procedurę jako kolejny załącznik do zasad (polityki) rachunkowości.”

(akta kontroli str. 2357-2412, 2563, 2587)

2. Zasady (polityka) rachunkowości dysponenta III stopnia MRiRW nie określały sposobu wyceny rozchodu materiałów i towarów oraz przesłanek do ustalenia trwałej utraty wartości zapasów, wymaganych art. 34 ust. 4 ustawy o rachunkowości.

Główny Księgowy w MRiRW wyjaśniła, że „Ministerstwo nie posiada jako jednostka zapasów tylko materiały, które wycenia się zgodnie z zarządzeniem nr 10 Dyrektora Generalnego z dnia 20 lutego 2023 w sprawie Instrukcji materiałowej. Biuro Finansowe planuje zamieszczenie odwołania do powyższej instrukcji w przyszłych zasadach (polityki) rachunkowości.”

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że materiały są składową zapasów, które stanowią element aktywów obrotowych jednostki, co potwierdza wzór bilansu zamieszczony w załączniku nr 1³⁹ do ustawy o rachunkowości. Nieprawidłowym

³⁶ Parametry losowania dla dysponenta części 33 – Rozwój wsi – łączne ryzyko kontroli (RK) – 5%, ryzyko nieodłączne (RN) – średnie, ryzyko zawodności systemów kontroli wewnętrznej (RZSKW) – niskie, ryzyko statystyczne (RS) – 45%, próg istotności TB – 1,50% PO, błąd badania k – 0,75 TB.

³⁷ Parametry losowania dla dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo – łączne ryzyko kontroli (RK) – 5%, ryzyko nieodłączne (RN) – średnie, ryzyko zawodności systemów kontroli wewnętrznej (RZSKW) – niskie, ryzyko statystyczne (RS) – 45%, próg istotności TB – 1,50% PO, błąd badania k – 0,75 TB.

³⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.

³⁹ Załącznik 1. Zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w art. 45 ustawy, dla jednostek innych niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji obrotowe jednostki.

stanem jest zatem brak odniesienia w polityce rachunkowości do uregulowań zarządzenia nr 10 Dyrektora Generalnego z dnia 20 lutego 2023 r. w tym zakresie.

(akta kontroli str. 2310 plik 7, str. 2357-2412, 2562, 2587)

3. Zaksięgowanie trzech operacji gospodarczych dotyczących odpisów na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych zostało dokonane z pominięciem kont rozrachunkowych, czym naruszono wymogi księgowania określone w Zasadach (polityce) rachunkowości, a tym samym art. 4 ust. 1 ustawy o rachunkowości zobowiązujący jednostki do stosowania zasad księgowania określonych w przyjętej polityce rachunkowości.

Główny Księgowy w MRiRW wyjaśniła, że „(...) księgowanie odpisu na fundusz socjalny bezpośrednio w koszty jest zgodny z art. 4 ust 1 oraz ust 4 ustawy o rachunkowości, który mówi o tym że jednostka w ramach zasad polityki rachunkowości może stosować uproszczenia księgując zdarzenia gospodarcze bezpośrednio w koszty. Ponadto, nadmienić należy fakt, że BFN zobowiązany jest do prowadzenia ksiąg rachunkowych zgodnie z § 3 ust.3 pkt 4 tj. na bieżąco – to znaczy, że na podstawie ksiąg rachunkowych możliwe jest sporządzenie obowiązujących sprawozdań finansowych i innych sprawozdań, w tym deklaracji podatkowych oraz dokonanie rozliczeń finansowych. Konto syntetyczne 135 – Rachunek środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS) saldo na rachunku wykazywane jest w sprawozdaniu RB-23 zgodnie z księgowaniami. W związku z tym Biuro stosuje powyżej wskazane uproszczenia. Jednakże, Biuro Finansowe rozważy doprecyzowanie ujęcia takiego zapisu o księgowaniu bezpośrednio w koszty w przyszłości, gdy będą procedowane zasady (polityki) rachunkowości.”

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że polityka rachunkowości dysponenta III stopnia w MRiRW stanowi, że w zakresie zapisów dla konta 135 – Rachunek środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS) – ewidencja stanu, zwiększeń i zmniejszeń środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych odbywa się w korespondencji z właściwymi kontami Zespołu 2. W związku z tym w Zasadach (polityce) rachunkowości należy określić stosowane uproszczenia w ewidencji księgowej.

(akta kontroli str. 2357-2412, 2484, 2586-2587)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sporządzone przez jednostkę kontrolowaną sprawozdania budżetowe i sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania sporządzono zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Ewidencja księgowa dysponenta części 33 – Rozwój wsi oraz dysponenta III stopnia w MRiRW w części 62 – Rybołówstwo prowadzone były prawidłowo. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły zapisów polityki rachunkowości dysponenta III stopnia MRiRW i polegały na nieokreśleniu w tym dokumencie wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych, braku odwołania do stosowanej instrukcji w zakresie wyceny rozchodu materiałów i towarów oraz przesłanek do ustalenia trwałej utraty wartości zapasów, a także braku informacji o stosowanych uproszczeniach w ewidencji księgowej. Nieprawidłowości nie miały wpływu na ocenę ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań w kontrolowanych częściach oraz prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań dysponenta części 33 – Rozwój wsi oraz dysponenta III stopnia w części 62 – Rybołówstwo.

V. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Zapewnienie efektywnej koordynacji działalności informacyjno-promocyjnej, w tym aktualności planu działań jako skutecznego narzędzia służącego ewaluacji i monitorowaniu prowadzonych działań oraz dokonywanych wydatków w tym zakresie.
2. Przeprowadzanie analizy potrzeb i celowości wydatków na działalność informacyjno-promocyjną oraz dokonywanie ewaluacji skuteczności i efektywności prowadzonych kampanii informacyjno-promocyjnych z uwzględnieniem adekwatnych mierników.
3. Dokonywanie wydatków, w tym na działalność informacyjno-promocyjną zgodnie z zasadami racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi i z przedmiotem działalności jednostki kontrolowanej.
4. Zaktualizowanie polityki rachunkowości dysponenta III stopnia MRiRW w celu określenia wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych, stosowanej instrukcji w zakresie wyceny rozchodu materiałów i towarów oraz stosowanych uproszczeń w ewidencji księgowej.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁴⁰ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 22 kwietnia 2024 r.

Wiceprezes
Najwyższa Izba Kontroli
Michał Jędrzejczyk

⁴⁰ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

Na podstawie art. 35c ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623) w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistych omyłek pisarskich poprzez:

1. zastąpienie na str. 5 w wierszu ósmym od dołu liczbę „8270” zastąpić liczbą „8430”; w wierszu siódmym od dołu zastąpić liczbę „14 194,5” liczbą „14 424,8” oraz zastąpić liczbę „171,6” liczbą „174,6”;
2. zastąpienie na str. 7 w wierszu drugim od góry liczby „1,6” liczbą „2,8” oraz w wierszu trzecim od góry liczby „229,1” liczbą „227,9”;
3. zastąpienie na str. 12 w wierszach od 15 do 21 od dołu zapisu „zakupu wsparcia technicznego Systemu Powiadomień SMS w Centrum Monitorowania Rybołówstwa w Gdyni, baz danych, macierzy dyskowych i środowiska wirtualnego Vmware, oprogramowania Systemu elektronicznej rejestracji i elektronicznego raportowania działalności połowowej, Systemu Monitorowania Statków, oprogramowania elektronicznego dziennika połowowego, zakupu urządzenia FortiGate-100F Hardware, licencji Windows, zasilacza awaryjnego” zapisem „zakupu usługi wsparcia technicznego Systemu powiadomień SMS zainstalowanego w Centrum Monitorowania Rybołówstwa w Gdyni, zakupienie usługi wsparcia baz danych, macierzy dyskowych i środowiska wirtualnego Vmware, zakupienie usługi wsparcia technicznego oraz asysty technicznej oprogramowania Systemu elektronicznej rejestracji i elektronicznego raportowania działalności połowowej, zakupienie usługi wsparcia technicznego oraz asysty technicznej Systemu Monitorowania Statków (ang. Vessel Monitoring System), zakupienie usługi wsparcia technicznego oprogramowania elektronicznego dziennika połowowego Systemu E-logbook, zakupienie urządzenia FortiGate-100F Hardware wraz z 3-letnią asystą FortiCare i FortiGuard Enterprise Protection, zakupienie licencji Windows Server Data Center 2022, 64 bit, Polish 16 core wraz z licencjami dostępowymi, zakupienie zasilacza awaryjnego APC 10000 VA 10000 W 10 x gniazdo sieciowe”;
4. zastąpienie na str. 12 w wierszu 24 od góry zapisu „2023 r.” zapisem „2022 r.”;
5. dodanie na str. 13 w wierszu 16 od dołu po wyrazie „wydatków” zapisu „ww. decyzją”, dodanie w wierszu 12 od dołu po wyrazach „z innych źródeł” zapisu „w ramach wydatków pomocy technicznej programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021–2027”, a także wykreślenie w wierszu 10 od dołu treści „oraz dysponenta III stopnia MRiRW”;
6. zastąpienie na str. 14 w wierszu piątym od dołu liczby „14,2” liczbą „16,6”; zastąpienie w wierszu trzecim od dołu liczby „10,4” liczbą „11,6”; zastąpienie w wierszach 1-2 od dołu: liczby „678” liczbą „630,74”, liczby „619” liczbą „604,1”, liczby „59” liczbą „26,64” i liczby „8,7” liczbą 4,2”;
7. zastąpienie na str. 15 w wierszach 12-14 od dołu: liczby „10 588” liczbą „12 888”, liczby „7641,2” liczbą „8327,5”, liczby „72,17” liczbą „64,6”, liczby „328” liczbą „358” oraz liczby „4,3” liczbą „4,5”;
8. zastąpienie na str. 21 w wierszu trzecim od góry wyrazu „ośrodków” wyrazem „jednostek”; zastąpienie w wierszu 30 od góry liczby „2021” liczbą „2022” oraz w wierszu 32 od góry liczby „2022” liczbą „2023”; zastąpienie w wierszu szóstym od dołu liczby „8,2” liczbą „8,96”; zastąpienie w wierszu czwartym od dołu liczby „10,6” liczbą „11,8”; zastąpienie zapisu w wierszach 2-3 od dołu „było wyższe o jeden etat, tj. 0,9%” zapisem „było niższe o 2,62 etaty, tj. o 2,6%”;
9. zastąpienie na str. 22 w wierszu 23 od dołu liczby „7,7” liczbą 8,4”, zastąpienie w wierszu 17 od dołu liczby „7924,6” liczbą „7924,5”; zastąpienie w wierszu 15 od dołu liczby „618,5” liczbą „618,3”, liczby „7,8” liczbą „8,5”, liczby „7306,1” liczbą „7306,2”; zastąpienie w wierszu 13 od dołu liczby „5,5” liczbą „5,8”; zastąpienie w wierszu 12 liczby „58” liczbą „56,55”, liczby „55” liczbą „55,15” i zastąpienie w wierszu 11 od dołu zapisu „o trzy etaty, tj. o 5,2%.” zapisem „o 1,4 etatu, tj. o 2,5%”;
10. zastąpienie na str. 23 w pierwszym wierszu od dołu liczby „13,6” liczbą „15,7”;
11. zastąpienie na str. 24 w ósmym wierszu od góry liczby „8,2” liczbą „8,9”; zastąpienie w wierszu 10 od góry liczby „9,5” liczbą „10,5”; zastąpienie w wierszu 11 od góry liczby „101” liczbą „99,98” oraz liczby „104” liczbą „101,5”; w wierszu 12 zastąpienie zapisu „o trzy etaty, tj. o 3%.” zapisem „o 1,52 etatu, tj. o 1,5%.”; zastąpienie w wierszu 25 od góry liczby „143” liczbą „247,6”, liczby „89” liczbą „130,6” oraz liczby „62” liczbą „52,7%”; dodanie w wierszu 30 od góry po zapisie „FortiGate 100F” zapisu „oraz sfinansowania zakupów z innych źródeł”;

12. uzupełnienie na str. 36 w wierszu 18 od góry, po wyrazach „dla części 32 – Rolnictwo” zapisem „oraz dla części 35 – Rynki rolne”.

Kontroler
Jolanta Krzyżanowska
Doradca ekonomiczny
/podpisano elektronicznie/

Warszawa, dnia 16 maja 2024 r.